

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

W NUMERZE

Radosław Gaziński

Przemiany w sieci bibliotek
Uniwersytetu Szczecińskiego

Teresa Borówka

Zbiory specjalne Biblioteki
Głównej Uniwersytetu
Szczecińskiego

Urszula Ganakowska,

Wojciech Zatorski

KOHA – zintegrowany system
zarządzania biblioteką

Mirosława Różycka

Zachodniopomorskie
Porozumienie Bibliotek –
historia powstania, działalność
bieżąca, najbliższe plany

Paweł Dziel

Działalność kulturalno-
edukacyjna Biblioteki
Akademickiego Centrum
Kształcenia Językowego

Dorota Gill-Tarnowska

Biblioteka Filologiczna
Uniwersytetu Szczecińskiego
– krótki rys działalności

Urszula Ganakowska

Joanna i Jan Kulmowie ze
Strumian w „Nowych Stru-
mianach” Biblioteki Głównej
Uniwersytetu Szczecińskiego

Ewelina

Konopczyńska-Tota

Stefan Flukowski w oflagu
(kwerenda zasobów Książnicy
Pomorskiej)

Ewelina

Konopczyńska-Tota

Barbara Temkin-Bermanowa

nr 2/2014

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

KSIĄŻNICA POMORSKA
IM. STANISŁAWA STASZICA
W SZCZECINIE

ZACHODNIOPOMORSKIE
POROZUMIENIE BIBLIOTEK

KOSZALIŃSKA BIBLIOTEKA
IM. JOACHIMA LELEWELA
W KOSZALINIE

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH
Okręg Zachodniopomorski

ROCZNIK LV
NR 2 (146)
SZCZECIN 2014

Spis treści

ARTYKUŁY

<i>Radosław Gaziński</i> Przemiany w sieci bibliotek Uniwersytetu Szczecińskiego	5
<i>Teresa Borówka</i> Zbiory specjalne Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego	9
<i>Urszula Ganakowska, Wojciech Zatorski</i> KOHA – zintegrowany system zarządzania biblioteką	18
<i>Mirosława Różycka</i> Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek – historia powstania, działalność bieżąca, najbliższe plany	20
<i>Paweł Dziel</i> Działalność kulturalno-edukacyjna Biblioteki Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego	30
<i>Dorota Gill-Tarnowska</i> Biblioteka Filologiczna Uniwersytetu Szczecińskiego – krótki rys działalności	38
<i>Urszula Ganakowska</i> Joanna i Jan Kulmowie ze Strumian w „Nowych Strumianach” Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego	44
<i>Ewelina Konopczyńska-Tota</i> Stefan Flukowski w oflagu (kwerenda zasobów Książnicy Pomorskiej)	48
<i>Ewelina Konopczyńska-Tota</i> Barbara Temkin-Bermanowa	61

SPRAWOZDANIA

<i>Renata Lis</i> Odjazdowy Bibliotekarz 2013 II Szczecińska Edycja Foto-relacja	70
<i>Lidia Lewicka</i> Sprawozdanie z wyjazdu do Biblioteki Uniwersytetu NTNU w Trondheim w ramach programu Erasmus w roku akademickim 2013/2014	75

BIOGRAFIE

<i>Janina Tylman</i> Z żałobnej karty. Melania Puch z d. Mrozowska (1919–2013)	80
<i>Cecylia Judek</i> Z żałobnej karty. Krystyna Zacharewicz (1936–2013)	88

NASZE BIBLIOTEKI

<i>Lilianna Lisińska, Danuta Gracz</i> Centrum w ramach sieci	93
--	----

WYWIAD

<i>Urszula Ganakowska</i> Wywiad z J M Rektorem Uniwersytetu Szczecińskiego prof. dr hab. Edwardem Włodarczykiem	96
--	----

Z SZAFY BIBLIOFIŁA

<i>Andrzej Awtuszewski</i> Historia ekslibrisu którego nie było!	98
---	----

ZAPISKI KONSERWATORA

<i>Wojciech Łopuch</i> Przyjaciel książek	101
--	-----

PO GODZINACH

<i>Ewa Szoplińska</i> Hafty krzyżykowe	105
<i>Daniel Ziarkowski</i> Wiersze	107

KRONIKA

<i>Przemysław Nowaczek, Małgorzata Maciejewska, Małgorzata Zychowicz</i> Kronika	111
---	-----

Radosław Gaziński

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

PRZEMIANY W SIECI BIBLIOTEK UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Sieć bibliotek Uniwersytetu Szczecińskiego składa się dzisiaj z Biblioteki Głównej, siedmiu bibliotek wydziałowych (Biblioteka Ekonomiczna Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Biblioteka Wydziału Humanistycznego, Biblioteka Wydziału Matematyczno-Fizycznego, Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji, Biblioteka Wydziału Teologicznego, Biblioteka Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia oraz Biblioteka Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług), dwóch bibliotek na Wydziale Filologicznym (Biblioteka Filologiczna, Biblioteka Instytutu Germanistyki) oraz Biblioteki Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego). Łącznie na Uniwersytecie Szczecińskim funkcjonuje obecnie 10 bibliotek oraz Biblioteka Główna pełniąca funkcję gromadzenia i opracowywania zbiorów dla całej sieci bibliotecznej, rozwijająca dla całości system informatyczny KOHA, prowadząca centralną wypożyczalnię, czytelnię i wymianę międzybiblioteczną, opracowująca centralny katalog PUBLI, wykonująca prace bibliometryczne, wreszcie będąca biblioteką wydziałową dla wydziałów Biologii i Nauk o Ziemi. Warto jeszcze dodać, że w Bibliotece Głównej funkcjonuje centralna Informacja Naukowa o zbiorach bibliotecznych oraz pracownia zbiorów specjalnych. W całej sieci bibliotek US przechowywanych jest obecnie 1.083.806 woluminów zbiorów bibliotecznych z czego 832.549 to książki. We wspomnianym zasobie zawierają się także dostępy do odpłatnych zbiorów elektronicznych w liczbie 91.151 woluminów zbiorów, na które składa się między innymi dostęp do: 79.224 książek elektronicznych i 11.888 czasopism elektronicznych. Obecnie zbiory sieci bibliotek US są drugimi co do wielkości w naszym regionie (po zbiorach Książnicy Pomorskiej). Zatrudnienie w sieci bibliotek US wynosi obecnie ponad sto osób.

Misją sieci bibliotek US jest zapewnienie pracownikom i studentom uczelni jak najlepszego dostępu do literatury zarówno na nośniku tradycyjnym jak i elektronicznym tj. do baz danych i e-książek. Ponadto biblioteka gromadzi i przekazuje do Bibliografii Nauki Polskiej (Polon) rekordy rejestrujące dorobek naukowy pracowników US, opracowuje punktację bibliometryczną aktywności naukowej pracowników US, prowadzi szeroką działalność pozabiblioteczną (wystawy, odczyty, prezentacje książek, uczestnictwo w festiwalach nauki, działalność na rzecz mieszkańców

Szczecina, prowadzenie British Council) a także naukową (sesje środowiskowe oraz konferencje ogólnopolskie z dziedziny szeroko rozumianego bibliotekoznawstwa).

Biblioteka US co roku dysponuje środkami przyznawanymi jej na rozwój zbiorów przez władze rektorskie. Posiada środki wydzielane na zakup książek i baz danych z grantów, z programu Service Inter-Lab oraz bezpośrednio z budżetów wydziałów. Biblioteka ma także dostęp do podstawowych baz danych w ramach licencji krajowych, które nabywa Ministerstwo. Powyższe środki nie do końca zaspokajają potrzeby czytelników, dlatego strategia nabywania zbiorów koncentruje się w pierwszej kolejności na zaspokojeniu potrzeb studenckich, a dopiero potem na zakupie literatury naukowej. Aby utrzymać obecny poziom uprawiania nauki na US, a następnie myśleć o jego podniesieniu biblioteka powinna zwiększyć wydatki na zakup niezbędnej literatury naukowej, w tym głównie na dostępy do elektronicznych baz danych.

Codzienna działalność w sieci bibliotek US to przede wszystkim udostępnianie zbiorów. W 2013 roku w bibliotekach US zarejestrowano 270.890 odwiedzin, podczas których udostępniono na miejscu 738.045 woluminów zbiorów zaś poza bibliotekę wypożyczono 114.600 woluminów zbiorów. Dodatkowo odbyło się 27.005 sesji z wykorzystaniem zbiorów elektronicznych, w trakcie których pobrano 40.294 dokumentów. Zbiory z własnej skromnej biblioteki cyfrowej były wyświetlane 4597 razy, a 137.206 wchodziło na biblioteczną stronę internetową. Liczba zarejestrowanych aktualnie czytelników biblioteki wynosi 11.546 osób, z których 5892 intensywnie korzysta ze zbiorów bibliotecznych. W sieci bibliotek US pracują 243 komputery, wszystkie z dostępem do Internetu, których 128 wydzielono na potrzeby czytelników. Codziennym trudem rozbudowywany jest system informacyjny KOHA. W tej chwili opracowanie książki i jej udostępnianie odbywa się drogą elektroniczną. Podpisano także umowę o współpracy z NUKAT-em ułatwiając tym samym opracowywanie nabywanych zbiorów. W najbliższym roku planowane jest zakończenie prac nad modulem gromadzenia. Istotne jest także umieszczenie wszystkich informacji o zbiorach w Internecie. W chwili obecnej 52% zbiorów znajduje się w katalogu cyfrowym, udało się także zeskanować karty katalogowe z katalogu Biblioteki Głównej co podniosło liczbę prezentowanych w Internecie zbiorów do ponad 70%. W bieżącym roku rozpocznie się skanowanie kart katalogowych tzw. Biblioteki Akademii Nauk Społecznych będącej częścią Biblioteki Humanistycznej (około 100.000 woluminów zbiorów bibliotecznych). Zakończy to w zasadzie proces udostępniania naszych zbiorów przez Internet. Do stałych zadań biblioteki należy permanentne skonstruowanie zbiorów i ich stopniowa selekcja (z wyjątkiem egzemplarzy archiwalnych). Na koniec warto dodać, że zbiory biblioteczne w sieci bibliotek US powiększyły się w 2013 roku o 16.431 woluminów zbiorów.

Obecne zmiany w sieci bibliotek US zmierzają w kierunku jej centralizacji. W ostatnim czasie zlikwidowano biblioteki: Instytutu Pedagogiki, Wydziału Nauk o Ziemi i Wydziału Biologii wcielając ich księgozbiór do magazynów Biblioteki Głównej.

Połączono Bibliotekę Języków Obcych z Biblioteką Filologii Polskiej i Słowińskiej tworząc Bibliotekę Filologiczną. Obecnie trwają prace nad połączeniem Biblioteki Filologicznej, Biblioteki Instytutu Germanistyki, Biblioteki Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego i Biblioteki Wydziału Kultury Fizycznej i Zdrowia w jedno centrum biblioteczne.

Skoncentrowanie wspomnianych bibliotek w jednym miejscu pozwoli na zdecydowaną poprawę jakości obsługi czytelników oraz intensywną działalność na rzecz społeczności Szczecina i regionu. Podstawowym czynnikiem, który hamował dotychczasową działalność wymienionych wyżej bibliotek były ogólnie trudne warunki lokalowe. Biblioteka Instytutu Germanistyki znajduje się na poddaszu budynku instytutu przy ul. Rycerskiej (dawna stajnia garnizonu pruskiego). Pochyłe ściany z niewysoką ścianką kolankową, słabe doświetlenie światłem dziennym (okna – lukarny) niewielka powierzchnia (ponad 200 m²), na której rozmieszczono: czytelnię (na 30 osób), magazyny i pomieszczenia pracownicze, wreszcie trudne wejście wąską klatką schodową powodowały spore utrudnienia w dostępie do zbiorów. Opisane warunki uniemożliwiają dostęp do biblioteki osobom niesprawnym ruchowo. Biblioteka Filologiczna znajdująca w tzw. Kampusie Filologicznym obejmuje część parteru budynku nr 4 i dysponuje czytelnią na 25 osób. Pozostałe pomieszczenia będące do dyspozycji biblioteki są właściwie magazynami, w których wśród regałów pracują bibliotekarze. Całość powierzchni biblioteki (wraz z magazynami w piwnicach) wynosi nieco ponad 450 m². Biblioteka Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego znajduje się w budynku ACKJ-tu przy ulicy Wawrzyniaka. Sam budynek, niedawno kompleksowo wyremontowany, jest w bardzo dobrym stanie. Nie przekłada się to na samą bibliotekę, która znajduje się w piwnicach opisywanego obiektu, licząc łącznie około 250 m². Pomieszczenia piwniczne nie były przygotowywane na potrzeby biblioteki, stąd jej powierzchnia jest mocno rozczłonkowana (sporo małych pomieszczeń). Utrudnia to działalność biblioteczną i pracę posadowionego tam British Council. Położenie biblioteki mocno utrudnia dostęp do niej osobom niesprawnym ruchowo. Ostatnia z bibliotek, Biblioteka Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia mieści się na parterze budynku nr 6 w Kampusie Filologicznym i zajmuje wraz z magazynami około 210 m². Posiada relatywnie najlepsze, spośród opisywanych, warunki działania: dysponuje bowiem 40 miejscami w czytelnii, a znaczna część jej księgozbioru znajduje się w wolnym dostępie.

Poza warunkami lokalowymi obejmującymi pomieszczenia generalnie słabo zaadaptowane na potrzeby biblioteczne i działalność kulturotwórczą dodatkowymi czynnikami utrudniającymi pracę opisywanych bibliotek jest relatywnie mała ilość zbiorów w wolnym dostępie, co szczególnie dotyczy największej ze wspomnianych bibliotek Biblioteki Filologicznej.

Nowo wyremontowany budynek pozwoli na lepszą obsługę czytelników. Zorganizowane zostaną czytelnie filologiczna z wolnym dostępem do 20.000 woluminów

zbiorów bibliotecznych (parter) oraz kultury fizycznej i promocji zdrowia z dostępem do 10.000 woluminów zbiorów bibliotecznych, (piętro) wreszcie czytelnia i wypożyczalnia ACKJ z dostępem do całości zbiorów tj. 7000 woluminów zbiorów bibliotecznych (odpowiednio zagospodarowany strych). Stworzone zostaną także bardzo dobre warunki do działalności kulturotwórczej dla środowiska studenckiego. Planowane są bowiem na ten cel dwie sale, pierwsza na 30 osób na strychu oraz druga na 80 osób na piętrze. Zostaną wreszcie przygotowane dobre warunki socjalne dla pracowników. W odpowiednio zagospodarowanych piwnicach można będzie umieścić regały jezdne mające 3500 metrów bieżących półek, co pozwoli na zgromadzenie około 100.000 woluminów zbiorów bibliotecznych.

Nowa biblioteka będzie największą biblioteką filologiczną w Szczecinie i regionie z księgozbiorem ułatwiającym naukę języków: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, ukraińskiego, białoruskiego, czeskiego, hiszpańskiego i języków skandynawskich. Jednocześnie czytelnicy będą mogli poznać kulturę i życie codzienne ludzi władających wymienionymi wyżej językami. Księgozbiór filologiczny, a zwłaszcza przynależny do filologii polskiej zawiera także wiele pozycji interesującej beletrystyki. Warto wreszcie wspomnieć o księgozbiorze z dziedziny kultury fizycznej i promocji zdrowia bardzo interesującym, nie tylko dla studentów tych kierunków, ale także dla mieszkańców miasta chcących zatroszczyć się o swoją kondycję fizyczną, czy odpowiednio zagospodarować dla wzmocnienia zdrowia wolny czas. W sumie nowa biblioteka będzie służyć nie tylko studentom US oraz studentom innych uczelni na przykład: Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego czy Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, ale także mieszkańcom miasta i regionu. Dla tych ostatnich będzie można przygotowywać imprezy kulturalne promujące język i kulturę danego kraju. Specjalna oferta odnośnie języka angielskiego będzie zbudowana przez British Council. Ponadto w salach wykładowych będzie można organizować imprezy dotyczące promocji zdrowia, ruchu fizycznego, sposobu odżywiania się itp. Do społeczności lokalnej będą adresowane promocje książek czy festiwal nauki (w którym zawsze uczestniczy BG US). W sali na piętrze będzie można organizować konferencje, odczyty, seminaria oraz szkolenia. Pomieszczenia biblioteczne będą wreszcie służyć organizowanej przez Wydział Filologiczny tzw. akademii młodego poligłoty. Ostatecznie planowana biblioteka może stać się nie tylko miejscem kształcenia studentów, ale przestrzenią spotkań o charakterze kulturalnym.

Teresa Borówka

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

ZBIORY SPECJALNE BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

W strukturach Biblioteki Główniej Uniwersytetu Szczecińskiego funkcjonuje Sekcja Zbiorów Specjalnych, istniejąca od 1987 roku. Znajdują się tutaj kolekcje materiałów bibliotecznych wymagające szczególnych sposobów opracowania, udostępniania i konserwowania, a zatem innego traktowania niż „zwykłe” druki. Stanowią one integralny składnik dziedzictwa kulturowego. Starsza część zasobu zbiorów specjalnych to w przeważającej części źródła, dzięki którym kolekcje te stają się bardzo dobrym warsztatem pracy badawczej, dokumentalnej, bibliograficznej czy edytorskiej. Ich wartość zabytkowa, pochodzenie oraz wiek budzą szczególne zainteresowanie, zwłaszcza wśród przedstawicieli nauk historycznych, a także kolekcjonerów i czytelników pasjonujących się historią. Sekcja Zbiorów Specjalnych specjalizuje się przede wszystkim w gromadzeniu wydawnictw związanych tematycznie z Pomorzem Zachodnim.

W skład zbiorów specjalnych wchodzi:

- rękopisy – spuścizny, materiały rękopiśmienne i maszynopisy związane z uczelnią oraz regionem, między innymi prace niektórych profesorów US;
- stare druki;
- zbiory kartograficzne – polskie i obce mapy, plany, atlasy;
- zbiory ikonograficzne – zawierające zarówno dawną (polską i obcą), jak i współczesną twórczość graficzną:
 - zbiory oryginalne – grafiki i rysunki,
 - reprodukcje mechaniczne lub fotograficzne – albumy, katalogi wystaw, pocztówki;
- zbiory muzyczne;
- zbiory audiowizualne:
 - płyty analogowe, taśmy, płyty kompaktowe i kasety dźwiękowe zawierające utwory muzyczne, literackie oraz materiały do nauki języków obcych
 - kasety wideo oraz płyty DVD
- dokumenty życia społecznego – druki ulotne, materiały regionalne, wydawnictwa niezależne oraz dokumenty związane z Uniwersytetem Szczecińskim;
- materiały wtórne – mikrofilmy, kserokopie;
- księgozbiór podręczny.

Dokumenty rękopiśmienne

W skład tego zbioru wchodzi dokumenty mające w większości charakter regionalny, tematycznie związane z Pomorzem Zachodnim. Są to maszynopisy poruszające problemy gospodarki morskiej, kolejnictwa, turystyki i kultury np.: *Kronika powiatu stargardzkiego z lat 1966–1971* opracowana przez Edwarda Braciszewskiego czy *Rola i znaczenie Rozgłośni Polskiego Radia* autorstwa Marii Czech-Sobczak i Władysława Kuruś-Brzezińskiego.

Jednym z ciekawszych zbiorów jest spuścizna po Wacławie Subotkinie (1920–2003), mechaniku samolotowym, który służbę wojskową zakończył w Polskich Siłach Powietrznych działających w Anglii, w 305 Dywizjonie Bombowym im. Józefa Piłsudskiego. Od roku 1947 był związany ze Szczecinem, pasjonował się historią lotnictwa. Przekazane przez Niego materiały związane są z osobą gen. Ludomiła Rayskiego. Wacław Subotkin, przez 30 lat, jako jeden z nielicznych, walczył o dobre imię swojego przedwojennego dowódcy. Przekazane dokumenty zawierają m.in.: maszynopis pt. *Fakty*, kopie korespondencji generała, odbitki artykułów dotyczące L. Rayskiego, kopie artykułów W. Subotkina oraz jego korespondencję z instytucjami i osobami prywatnymi.

W zbiorach rękopiśmiennych znajdują się także oryginały i kopie pamiętników przysłanych na konkurs „Dzieje Rodzin Szczecińskich w XX wieku”, organizowany od 1969 roku przez Szczecińskie Towarzystwo Kultury. Są to relacje spisane przez mieszkańców Szczecina oraz regionu pomorskiego. Wspomnienia te są mocno obciążone subiektywizmem autorów, ale mimo to mają nieocenioną wartość jako źródło wiedzy o codziennym życiu mieszkańców w latach powojennych. Przedstawiają najczęściej koleje losu bohaterów pamiętników, historię ich zakładów pracy, mówią zarówno o wydarzeniach z życia społecznego jak i prywatnego.

W zasobach sekcji znajdują się również pojedyncze pamiętniki przysłane na konkurs „Wspomnienia osadnika wojennego”, zorganizowany przez ZBOWiD, z okazji XX-lecia Wojska Polskiego, czy też na konkurs „Wspomnienia z pracy na Ziemiach Odzyskanych w latach 1945/1948”.

Dokumenty rękopiśmienne obejmują także maszynopisy pojedynczych prac pracowników Uniwersytetu Szczecińskiego np. prof. Tadeusza Białeckiego, czy też profesorów z dawnej Politechniki Szczecińskiej np. Leona Babińskiego i Ryszarda Bagińskiego.

Stare druki

Stare druki stanowią jeden z najcenniejszych zbiorów biblioteki US. Obejmują one 356 woluminów dzieł wydanych od połowy XVI wieku do 1800 roku. Jest to księgozbiór o charakterze uniwersalnym, reprezentujący wszystkie dziedziny ówczesnej wiedzy. Większość z tych dzieł uzyskano przejmując księgozbiór Akademii Nauk Społecznych w Warszawie. Największą jego część stanowią druki z oficyn niemieckich. Do najliczniej

reprezentowanych dziedzin nauki w naszym księgozbiornie należą: historia, prawo, filozofia i polityka. Nie brakuje też dzieł z dziedziny geografii czy fizyki.

Do najcenniejszych i najstarszych druków, reprezentujących historię, należy *Kronika polska Marcina Bielskiego nowo przez Joachima Bielskiego...*, wydana w 1597 roku w Krakowie przez Jakuba Sibeneychera. Do dzieł historycznych należą również: *Chronicon Prussiae...* (1698) autorstwa Piotra de Duisburga; Dominika Szybińskiego *Krotka wiadomość o znakomitszych w świecie monarchiach...* (T. 1, 1772); C. A. Milleta *Historia angielska od czasu podbicia tej wyspy ...* (T. 3, 1791) oraz Adama Naruszewicza *Historia narodu polskiego...* (1781, wydana w Warszawie przez wybitnego drukarza Michała Grolla). Wśród dzieł prawniczych przeważają konstytucje np. *Konstytucje Sejmu Walnego Ordynaryjnego ...* (po 1726 roku), *Konstytucje Sejmu extraordinaryjnego...* (1796), praca Gottlieba Heinecciusa *Operum ad universum iuris prudentiam, ...* (T. 4, 1747) dotycząca historii prawa cywilnego, rzymskiego i niemieckiego. W zbiorach znajdują się również dzieła filozoficzne, np. angielskiego filozofa i humanisty Francisca Bacona *Opera omnia...* (1665) oraz praca Seneki pt. *Philosophi opera quare extant omnia...* z 1652 roku.

Geografię reprezentuje między innymi słownik Laurentego Erharda *Dykcyonarzyk geograficzny czyli opisanie królestw, prowincyi, miast, biskupstw, księstw, hrabstw, margrabstw, portow, fortec y innych mieysc znaczniejszych w czterech częściach świata*, który został wydany w Warszawie przez Piotra Dufoura ok. 1782 roku. Z nauk ścisłych na uwagę zasługuje *Fizyka Jana Polikarpa Explebana przez G. Lichtenberga nowemi wynalazkami...* (1788, wydana w Krakowie w drukarni Szkoły Głównej Koronnej).

Zbiory kartograficzne

Zbiory kartograficzne są bardzo zróżnicowane. W ich skład wchodzi globusy, mapy, plany i atlasy obejmujące okres od XVI do XXI wieku.

Wśród kartografików najcenniejsza jest Kolekcja Tomasza Niewodniczańskiego, którą ten wybitny polski kolekcjoner przekazał w 1998 roku Uniwersytetowi Szczecińskiemu. Obejmuje ona 112 obiektów pochodzących z okresu od XVI do połowy XIX wieku, w tym 83 mapy Księstwa Pomorskiego i państw przyległych, 12 map morskich południowych wybrzeży Bałtyku oraz 17 planów i widoków Szczecina i kilku innych miast pomorskich. Dodatkowym darem był zbiór 200 widokówek ze Szczecina i miejscowości nadmorskich Pomorza z lat 1898–1941 roku. Szczegółowy opis tej Kolekcji zamieszczono we wcześniejszym opracowaniu¹.

W ostatnich latach zbiory wzbogaciły się o dawne mapy pomorskie np. z atlasu francuskiego kartografa Ch. Tassina z 1634 roku, przedstawiające Pomorze wraz

1 T. Borówka, *Kolekcja Tomasza Niewodniczańskiego*, w: *Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych*, red. R. Gaziński, Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, 9-11 września 2009, Szczecin 2010, s. 94-103.

z Meklemburgią, Brandenburgią oraz znacznymi obszarami Saksonii i Polski. Cennymi zakupami są także: mapa ptolemejskiej Germanii wraz z Niderlandami i Półwyspem Jutlandzkim autorstwa Klaudiusza Ptolemeusza w nowym opracowaniu Gerharda Mercatora z 1695 roku oraz mapa z atlasu Johanna Davida Köhlera, przedstawiająca również ptolemejską Germanię z dzieła *Geographia* Klaudiusza Ptolemeusza, wydane w 1720 roku przez niemieckiego wydawcę Ch. Weigla. Na uwagę zasługuje również, nabyta niedawno, XVII-wieczna mapa obrazująca plan oblężenia szwedzkiego Szczecina przez wojska cesarsko-brandenbursko-polskie w okresie od 29 września do 15 listopada 1659 roku, opracowana przez Matthaeusa Meriana i wydana we Frankfurcie nad Menem, w dziele *Theatrum Europeum*.

Mapy zabytkowe Pomorza Zachodniego z XVI–XVIII wieku to prawie kompletny przegląd wszystkich większych oficyn europejskich. Jest to jeden z najbogatszych zbiorów kartografików pomorskich w Polsce.

W zbiorach kartograficznych przeważają jednak obiekty XX-wieczne. Znajdują się wśród nich liczne atlasy polskie, w tym geograficzne, szkolne, historyczne, geochemiczne itd. Na uwagę zasługują prace Eugeniusza Romera np. *Geograficzno-statystyczny atlas Polski* z 1916 roku, oraz inne atlasy przedwojenne i powojenne tego autora.

Atlasy zagraniczne są bardziej zróżnicowane, a ich dobór jest dość przypadkowy. Przeważają atlasy geograficzne i mapy w jęz. niemieckim np. atlas *Andreas Allgemeiner Handatlas* wydany w 1922 roku, a także atlasy szkolne z czasów II wojny światowej.

Z końca XIX wieku i początków XX wieku w zbiorach znajdują się niemieckie mapy topograficzne w różnych skalach i z różnych lat.

Oprócz map zabytkowych biblioteka posiada również współczesne mapy topograficzne w skalach 1 : 100 000, 1 : 50 000 i 1 : 25 000, wydawane przez Głównego Geodetę Kraju, Główny Urząd Geodezji i Kartografii oraz Wojskowe Zakłady Kartograficzne. W zasobach biblioteki znajdują się także mapy topograficzne Wojskowego Instytutu Geograficznego z 1947 roku w skali 1 : 500 000.

W dziale zbiorów specjalnych gromadzi się ponadto mapy tematyczne np. administracyjne, komunikacyjne, gospodarcze, a także liczne edycje map turystycznych oraz planów miast polskich i europejskich w różnych skalach.

W ostatnich latach zaczęto również gromadzić kolejne numery angielskiego czasopisma „Imago Mundi”, zajmującego się historią map zabytkowych. Wraz z prenumeratą tego czasopisma uzyskano pełny dostęp do wszystkich starszych roczników.

Zbiory ikonograficzne

Jedną z liczniejszych grup dokumentów znajdujących się w omawianym dziale są zbiory ikonograficzne. Należą do nich wydawnictwa albumowe, grafiki, fotografie oraz pocztówki.

Wydawnictwa albumowe liczą ponad 1200 jednostek o charakterze uniwersalnym. Obejmują one woluminy z wielu dziedzin wiedzy np. historii sztuki, architektury,

geografii, historii itp. Są wśród nich obszerne i interesujące opracowania edytorskie, między innymi ostatnio opublikowana przez wydawnictwo „Arkady” 13-tomowa, bogato ilustrowana seria *Arcydzieła Malarstwa*.

Unikatowym zbiorem są grafiki pochodzące z okresu od XVI do XIX wieku, stanowiące dar Tomasza Niewodniczańskiego. Przedstawiają one panoramy Szczecina oraz niektórych miast pomorskich. Każdą z grafik można traktować jako dokument ikonograficzny na równi ze źródłem pisany. Pozwalają bowiem na prześledzenie zmian zachodzących w urbanistyce i architekturze Szczecina, tym bardziej, że wiele zabytków tego miasta uległo zniszczeniu. Szczegółowy opis tej kolekcji zamieszczono we wcześniejszym opracowaniu².

Nowym, wartościowym nabytkiem jest widok Drawska Pomorskiego, którego autorem jest Matthaeus Merian. Został on zmieszczony w dziele Martina Meillera *Topographia...* z 1652 roku, wydanym we Frankfurcie nad Menem, w oficynie spadkobierców Meriana.

W ostatnich latach zbiory ikonograficzne wzbogaciły się o 24 ryciny przedstawiające Rewolucję Francuską. Ich autorem jest rysownik Jean-Louis Prieur, a wyrył ją Pierre Gabriel Berthault. Zostały one wydane w albumie *Revolution Francaise 20 Juin 1789 au 1er Mai 179...* przez Didota w 1802 roku w Paryżu³.

Cennym rarytasem kolekcjonerskim, zakupionym w ubiegłym roku, jest holenderska rycina *Verovering van Stettin*, należąca do tzw. druków ulotnych (Flugblatt) z ok. 1678 roku. Przedstawia ona ważne wydarzenie polityczne z historii Pomorza – zwycięskie oblężenie szwedzkiego Szczecina w 1677 roku przez wojska Wielkiego Elektora Fryderyka Wilhelma. Rycina ta została wykonana na zamówienie elektora, w celu rozpropagowania jego bohaterskich czynów oraz podniesienia prestiżu Brandenburgii.

W roku 2013 Sekcja Zbiorów Specjalnych wzbogaciła się o jedną z najrzadszych grafik pt. *Stettin*. Ukazuje ona miasto z lotu ptaka od strony zachodniej. Wykonał ją prawdopodobnie Frans Hogenberg, a została umieszczona w czwartym tomie dzieła *Civitates orbis terrarum* zatytułowanym *Liber quartus urbium praecipuarum... totius mundi* poświęconego miastom (wydanie w wersji niemieckiej, 1590 roku). Jest ona szczególnie cenna, ponieważ było to jedyne wydanie tej panoramy. Każde z następnych zawierało już nową, zmienioną wersję widoku Szczecina pod nowym tyt.: *Alten Stettin*. Grafika *Stettin* zawiera sporo błędów i z tego względu, w nowszych wydaniach zamieszczano jej poprawioną wersję⁴.

2 T. Borówka, *Kolekcja Tomasza Niewodniczańskiego*, w: *Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych*, red. R. Gaziński, Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, 9-11 września 2009, Szczecin 2010, s. 94-103.

3 *Rewolucja Francuska w ikonografii: katalog wystawy, czerwiec 2009* [oprac. katal.: Michał Dworczyk, Katarzyna Warzecha]; Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2009.

4 E. Gwiazdowska, *Widoki Szczecina. Źródła ikonograficzne do dziejów miasta od XVI wieku do 1945 roku*. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Szczecin 2001, s. 77.

W zbiorach znajduje się również ponad 200 zabytkowych widokówek z Kolekcji Tomasza Niewodniczańskiego⁵. Stanowią one doskonałe źródło informacji o architekturze Szczecina z I połowy XX wieku. Kolekcja ta jest w miarę możliwości uzupełniana.

Zbiory ikonograficzne to również powojenne widokówki, pochodzące z Polski oraz z najdalszych zakątków świata, a także kartki świąteczne przesyłane z okazji Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy. Są też kartki okolicznościowe, np. życzenia z okazji imienin, urodzin, Dnia Kobiet, 1 Maja, ślubu itp. Wszystkie widokówki i kartki to darowizny od osób prywatnych. Ostatni dar, ok. 2 tys. widokówek, kart świątecznych oraz okolicznościowych został przekazany bibliotece przez Zbigniewa Nowickiego. Natomiast znaczną część widokówek z całego świata podarował Przemysław Smułczyński. Warto również podkreślić, że tego typu zbiory są przez cały czas uzupełniane, między innymi dzięki darowiznom pracowników biblioteki. Te małe kartki pozwalają zauważyć przemiany zachodzące w naszym życiu codziennym, są źródłem wiedzy o modzie oraz panujących w różnych latach zwyczajach.

Zbiory muzyczne

W zasobach biblioteki znajdują się także druki muzyczne z XIX–XX wieku. Posiadają one bardzo zróżnicowany charakter, obejmując zarówno muzykę świecką jak i religijną, a ponadto instrumentalną, wokalną, poważną i rozrywkową.

W 2012 roku zbiory wzbogaciły o nową kolekcję. Niemiecki profesor Jan Harf, pracujący obecnie na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Szczecińskiego, przekazał bibliotece cenny księgozbiór swojego dziadka, doktora med. Egona Krulla. Dar ten obejmuje między innymi 322 druki muzyczne, z których większość pochodzi z początku XX wieku.

Dokumenty audiowizualne, dźwiękowe i elektroniczne

W zbiorach specjalnych gromadzone są dokumenty dźwiękowe, audiowizualne i elektroniczne wydawane przede wszystkim przez polskich producentów. Są to nagrania zapisane na różnych nośnikach – płytach analogowych, kasetach magnetofonowych, kasetach magnetowidowych oraz płytach CD i DVD.

Dokumenty dźwiękowe zawierają najczęściej nagrania muzyczne oraz słowne np. utwory literackie, bajki dla dzieci czytane przez najlepszych polskich lektorów czy kursy języków obcych. W zasobach biblioteki znajduje się ok. 700 muzycznych płyt analogowych z muzyką poważną i rozrywkową, które przejęto z Akademii Nauk Społecznych.

Zbiór dokumentów audiowizualnych obejmuje filmy fabularne, dokumentalne i oświatowe itp. W ich skład wchodzi pakiety kaset magnetowidowych Powszechnej

5 T. Borówka, *Kolekcja Tomasza Niewodniczańskiego*, w: *Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych*, red. R. Gaziński, Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, 9-11 września 2009, Szczecin 2010, s. 94-103.

Wideoteki Edukacyjnej z dołączonymi do nich informatorami. Zawierają one filmy edukacyjne z różnych dziedzin wiedzy, np. historii, geografii, matematyki itp.

Biblioteka posiada również dokumenty elektroniczne, wśród których dominują encyklopedie, atlasy oraz słowniki.

Dokumenty życia społecznego

Ważną część zbiorów specjalnych stanowią dokumenty życia społecznego dotyczące naszego regionu. Znajdują się one obecnie w trakcie opracowywania. Są to druki dokumentujące wydarzenia polityczne, kulturalne, naukowe, sportowe, artystyczne itp.

Szczególną grupę stanowią materiały tzw. „drugiego obiegu”, które były redagowane poza zasięgiem cenzury w latach 1976–1990, a rozprowadzane przez indywidualnych kolporterów. Nielegalne wydawnictwa publikowały książki i czasopisma poświęcone przede wszystkim bieżącym sprawom społecznym i politycznym, a także najnowszej historii Polski. Dokumentują one działalność środowisk dysydenckich wobec systemu PRL, a wydawane były przez opozycję polityczną, niezależne związki zawodowe (głównie NSZZ „Solidarność”), organizacje studenckie i młodzieżowe.

Zbiór ten powstał dzięki darom Ośrodka „Karta” (ostatni pod koniec 2013 roku) oraz osób prywatnych, np. dr Michała Paziewskiego oraz Franciszka Stecia. Kolekcja jest cały czas powiększana i uzupełniana. Obejmuje ona czasopisma z całego kraju, ze szczególnym uwzględnieniem regionu szczecińskiego. Obecnie w zasobach biblioteki znajduje się przeszło 830 tytułów czasopism podziemnych (ok. 10 000 egz.), oraz ponad 1500 książek podziemnych.

Periodykami o zasięgu wojewódzkim były czasopisma „Z Podziemia” oraz „Od Dołu”, które były pismami Regionalnego Komitetu Strajkowego NSZZ „Solidarność” Region Pomorze Zachodnie. W latach 1982–1988 nieregularnie ukazywały się także „Informacje Bieżące” wydawane przez Międzyzakładową Komisję Koordynacyjną oraz „Tygodnik Wojenny” i „Tygodnik Mazowsze”, które były opatrywane nadrukiem Edycja Pomorza Zachodniego. W naszych zbiorach znajdują się też czasopisma wydawane przez duże zakłady pracy np. Zakłady Chemiczne „Police” („Nadodrze”), czy Zarząd Portu Szczecin-Świnoujście („Komunikat”, którego kontynuacją, od 1983 roku, był „CDN”). Posiadamy również czasopisma wydawane przez środowiska akademickie (np. „BIS”) oraz robotnicze (np. „Grot”) ⁶.

W kolekcji książek podziemnych znajdują się między innymi dzienniki Gustawa Herlinga-Grudzińskiego oraz Witolda Gombrowicza, a także zapiski i kazania Jerzego Popiełuszki. Są też wśród nich pamiętniki internowanych, wspomnienia cichociemnych, pamiętniki polskich i rosyjskich więźniów z obozów pracy przymusowej tzw. gułagów

6 M. Paziewski, *Wydawnictwa pozacenzuralne w aglomeracji szczecińskiej (między stanem wojennym a likwidacją Głównego Urzędu Kontroli Prasy i Widowisk)*, w: *Narodziny III Rzeczypospolitej. Pomorze Zachodnie w latach 1988–1990*, Materiały z sesji naukowej, Szczecin 2006

oraz wiele innych. Publikowane były przez wydawnictwa „Most”, „Przedświt”, „Kąg”, Niezależną Oficynę Wydawniczą „Nowa” i wiele innych.

Na opracowanie czekają jeszcze druki ulotne z tego okresu.

Księgozbiór podręczny

W księgozbiórze podręcznym zgromadzono podstawowe wydawnictwa tworzące warsztat pomocniczy. Są to słowniki geograficzne, katalogi drukowane, encyklopedie oraz słowniki językowe i biograficzne.

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego dysponuje niezwykle ciekawymi, rzadkimi i cennymi zbiorami. Można je traktować jako pełnowartościowe i nieocenione źródło historyczne, będące nośnikiem informacji z mniej lub bardziej odległych czasów. Są zatem chętnie wykorzystywane w badaniach naukowych, nie tylko przez historyków, ale także przez badaczy prowadzących szeroko pojmowane studia regionalne, w tym także geograficzno-historyczne. Nierzadko są jedynymi dokumentami pozwalającymi na prześledzenie zmian zachodzących w środowisku przyrodniczo-kulturowym danego regionu, a w naszym przypadku – Pomorza Zachodniego.

BIBLIOGRAFIA

- Białecki T., *Szczecin na starych widokach (XVI–XX wiek). Stettin auf alten Abbildungen (16.–20. Jahrhundert)*, Szczecin 1995.
- Bielak M., Borówka K., Gut P., Stelmach M., Wolny B., *Mapy historyczne Pomorza Zachodniego od XVI do XXI wieku*, Szczecin 2005.
- Borówka T., *Kolekcja Tomasza Niewodniczańskiego*. W: *Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych*, red. R. Gaziński, *Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, 9-11 września 2009*, Szczecin 2010, s. 94-103.
- Gwiazdowska E., *Widoki Szczecina. Źródła ikonograficzne do dziejów miasta od XVI wieku do 1945 roku*, Szczecin 2001.
- Paziowski M., *Wydawnictwa pozacenzuralne w aglomeracji szczecińskiej (między stanem wojennym a likwidacją Głównego Urzędu Kontroli Prasy i Widowisk)*, w: *Narodziny III Rzeczypospolitej. Pomorze Zachodnie w latach 1988–1990, Materiały z sesji naukowej*, Szczecin 2006.
- Rewolucja Francuska w ikonografii : katalog wystawy, czerwiec 2009* / oprac. M. Dworczak, K. Warzecha; Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych, Biblioteka Główna US, Szczecin 2009.
- Stelmach M., *Mapy historyczne krain nadbałtyckich. Pomorze Zachodnie XVI–XVIII w.*, Szczecin 1990.

Stelmach M., *Zarys dziejów kartografii pomorskiej (XVI-XVIII wiek)*, w: *Z dziejów kartografii* T. IX. *Mapy południowego Bałtyku*, red. M. Stelmach, Materiały XVII Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii [...] 6-7 IX 1996, Szczecin 1997, s. 35-52.

STRESZCZENIE

Sekcja Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej US specjalizuje się przede wszystkim w gromadzeniu wydawnictw związanych tematycznie z Pomorzem Zachodnim. W ich skład wchodzi: rękopisy, stare druki, zbiory kartograficzne i ikonograficzne, zbiory muzyczne i audiowizualne, a także dokumenty życia społecznego.

Urszula Ganakowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

Wojciech Zatorski

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

KOHA – ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA BIBLIOTEKĄ

Zarządzanie biblioteką często stawia jej Dyrekcję przed trudnymi, czasem ryzykownymi wyborami. Przed taką decyzją, w kwestii wyboru systemu bibliotecznego, stanął w 2005 roku „nowy” Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego prof. Radosław Gaziński. Do tego czasu w bibliotece uniwersyteckiej królował autorski system Biblioinfo nieustannie ulepszany, modyfikowany i podciągany do obowiązujących standardów przez Małgorzatę Hubaj-Bochniarz – ówczesnego kierownika Oddziału Opracowania (dziś kierownik Oddziału do Spraw Komputeryzacji) oraz „dochodzącego” informatyka p. Stanisława. Niestety pomimo wysiłków i zaangażowania Biblioinfo nie sprostało potrzebom rozwijającej się biblioteki, choćby obsługi formatu MARC21. W 2005 roku podjęliśmy próbę wdrożenia przebojowego w owym czasie systemu bibliotecznego Aleph, ale ze względu na wysokie koszty programu musieliśmy skierować nasze potrzeby w inną stronę. W tym czasie biblioteka szczęśliwie – jak się potem okazało – zatrudniała, na stanowiskach informatyków, młodych, energicznych i pełnych zapału studentów ostatnich lat Informatyki Politechniki Szczecińskiej.

Mniej więcej w tym samym czasie w odległej Nowej Zelandii rodził się nowy program oparty na zasadach otwartego oprogramowania. Tworzony był na potrzeby Horowhenua Library Trust. Był rok 1999. W 2000 ukazała się pierwsza publiczna edycja oprogramowania z Powszechną Licencją Publiczną (GNU), która nie posiadała jeszcze zgodności z formatem MARC. Dopiero w 2004 roku ukazała się wersja 2.0 oprogramowania, która pracowała zarówno w standardzie MARC21, jak i UNIMARC.

Dalecy Maorysi nadali mu nazwę KOHA, co oznacza „dar”. Tradycją Maorysów jest przynoszenie „koha” w postaci dań, owoców, napojów na wspólny stół z okazji wesela, pogrzebu i każdego innego spotkania towarzyskiego. Każdy uczestnik może podejść do wspólnego stołu, położyć na nim swoją potrawę i się częstować dowolnie innymi. Na takiej zasadzie działa system biblioteczny KOHA. Programiści, informatycy (obecnie z całego świata) wnoszą do kodu źródłowego systemu swoje pomysły, ulepszenia, nowości. Inni obecni mogą czerpać nowe idee i wdrażać je w swoich bibliotekach w systemie Linux lub w Windows. Nieodpłatnie, niezależnie od jakiejkolwiek korporacji, w języku angielskim, francuskim, polskim a nawet chińskim. Nie dziwi fakt, że KOHA otrzymała ważne nagrody – za wynalazczość w bibliotekarstwie i za interaktywność w środowisku w kategorii „comunita non profit”.

Zwolennikiem i entuzjastą nowo powstałego projektu okazał się młody i zdolny informatyk Łukasz Bulak, który zainteresował się pracą inżynierską Wojciecha Zatorskiego pt. *System obsługi czytelników wydziałowej KOHA* i zaproponował współpracę przy wdrażaniu systemu. To wdrożenie na uniwersytecie trwa do dziś z udziałem Wojciecha. Niewątpliwie jest on dziś numerem jeden w sprawach KOHA w Polsce.

Dyrektor biblioteki, po licznych przesłuchaniach, naradach, wysłuchanych opiniach za i przeciw systemowi KOHA podjął odważną decyzję o jej wdrożeniu. Dziś trzeba mu oddać pełne uznanie za odwagę i zaufanie do młodych informatyków, którzy okazali się być pełni talentu i determinacji. Biblioteka stała się pierwszą i jedyną biblioteką uniwersytecką w kraju pracującą w systemie KOHA. Patrzone na nas często z niedowierzaniem, zdziwieniem, potem z rosnącym zainteresowaniem i uznaniem. O KOHA pytają biblioteki w kraju i za granicą.

KOHA jest systemem żywym, dynamicznym i elastycznym, co przy ciągle zmieniającej się rzeczywistości i nowych potrzebach jest ważne.

Nieustająco wdrażane są poszczególne moduły. Dzieje się to przy ścisłej współpracy informatyka z kierownikami lub pracownikami poszczególnych działów. Każdy bibliotekarz może uczestniczyć przy rozwoju programu.

KOHA jest oprogramowaniem dostępnym z poziomu przeglądarki internetowej, a więc nie jest się ograniczonym do konkretnego systemu operacyjnego czy sprzętu, równie dobrze można pracować za pomocą komputera stacjonarnego czy laptopa, tableta, a nawet smartfona z każdej lokalizacji (z pracy, z domu, z autobusu, etc.). Obecnie rozwijany jest moduł gromadzenia zgodnie z polskimi wymaganiami (budżety, zamówienia, faktury, etc.) oraz kolejne raporty dotyczące już prawie każdego aspektu pracy bibliotekarza (raporty roczne, dla GUS, aktywności/wydajności pracowników i czytelników, retrokonwersje, okładki i spisy treści, etc.), a także integracja z innymi bazami danych (np. PBN), bibliotekami cyfrowymi, RFID, itd. Koha dzisiaj to nie tylko system biblioteczny, ale i kadrowy, zdalnego dostępu do baz, w części księgowy, a także obejmujący przepływ dokumentów. Z każdym dniem jego możliwości rozrastają się zgodnie z nowymi potrzebami biblioteki.

Mirosława Różycka

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

ZACHODNIOPOMORSKIE POROZUMIENIE BIBLIOTEK – HISTORIA POWSTANIA, DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCA, NAJBLIŻSZE PLANY

Omawiając dziesięcioletnią historię Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek (ZPB) należy koniecznie wspomnieć o jego poprzedniku czyli Szczecińskim Porozumieniu Bibliotek (SPB). W 2004 roku dyrektorem Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego został prof. dr hab. Radosław Gaziński i to właśnie z jego inicjatywy powstała koncepcja zintegrowania szczecińskiego środowiska bibliotekarzy i zawarcia porozumienia dotyczącego podejmowania i realizacji wspólnych działań. Podczas roboczych spotkań, które rozpoczęły się 7 lipca 2004 roku, omawiano najważniejsze sprawy nurtujące szczecińskie środowisko bibliotekarzy, oraz przygotowywano (wielokrotnie modyfikowany) tekst porozumienia. W dniu 10 maja 2005 roku Rektorzy Uczelni i Dyrektorzy Bibliotek – członkowie Szczecińskiego Porozumienia Bibliotek rozpoczęli podpisywanie wypracowanego wspólnie tekstu Porozumienia Bibliotek. Członkami założycielami SPB byli: Akademia Morska w Szczecinie, Akademia Rolnicza w Szczecinie, Politechnika Szczecińska, Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Książnica Pomorska i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. Głównym celem Porozumienia było wspólne działanie stron na rzecz poprawy poziomu usług bibliotecznych. Członkowie Porozumienia zobowiązali się min. do dążenia do: poprawy dostępu informacji o zbiorach szczecińskich bibliotek, wspierania działalności naukowej szczecińskich bibliotekarzy, działań na rzecz stałego podnoszenia kwalifikacji, integracji szczecińskiego środowiska bibliotekarzy.

Uczestnicy SPB starali się pozyskać środki zewnętrzne na realizację wytyczonych w tekście Porozumienia działań. Jednak nie było to proste zadanie ze względu na różną podległość i zależność finansową członków Porozumienia. Na takie środki zewnętrzne największe szanse posiadała Książnica Pomorska i o takie środki skutecznie zabiegała. Gdy potwierdziła się informacja, że aplikacja Książnicy Pomorskiej o środki na budowę wspólnego katalogu, przeszukującego katalogi bibliotek pracujących w różnych systemach bibliotecznych uzyskała pozytywną opinię w Urzędzie Marszałkowskim, uczestnicy SPB zaproponowali przystąpienie

Przedstawiciele bibliotek szczecińskich – członkowie SPB. Buk Kamieński. 18.10.2005 roku. Stoją od lewej strony w górnym rzędzie: dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski, z-ca dyrektora Książnicy Pomorskiej Aleksandra Solarska, Barbara Cendrowska – Biblioteka Główna Akademii Rolniczej w Szczecinie, w drugim rzędzie: dyrektor Biblioteki Główniej Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie Dagmara Budek, dyrektor Biblioteki Główniej Akademii Morskiej w Szczecinie Elżbieta Edelman, dyrektor Biblioteki Główniej Akademii Rolniczej w Szczecinie Anna Nowakowska, dyrektor Biblioteki Miejskiej w Szczecinie Krzysztof Marcinowski, z-ca dyrektora Biblioteki Główniej Politechniki Szczecińskiej Anna Łozowska, z-ca dyrektora Biblioteki Główniej Uniwersytetu Szczecińskiego Mirosława Różycka, siedzą: dyrektor Biblioteki Główniej Uniwersytetu Szczecińskiego Radosław Gaziński, dyrektor Biblioteki Główniej Politechniki Szczecińskiej Anna Grzelak-Rozenberg. Fot. Urszula Ganakowska

do Porozumienia bibliotekom regionu. Inicjatywę SPB pozytywnie przyjęły Biblioteki z Koszalina i Kołobrzegu.

W dniu 24 kwietnia 2007 roku do SPB zostały przyjęte następujące biblioteki: Koszalińska Biblioteka Publiczna, Biblioteka Politechniki Koszalińskiej, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu. W tym dniu Szczecińskie Porozumienie Bibliotek zmieniło nazwę na Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek oraz podpisane zostało Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek. Już po podpisaniu ZPB akces przystąpienia do współpracy złożyło Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (ZCDN) w Szczecinie. Członkowie Porozumienia jednogłośnie wyrazili zgodę na przyjęcie w swoje szeregi ZCDN w Szczecinie i w dniu 26 marca 2008 roku został podpisany stosowny Aneks do ZPB. Od tego momentu ZPB liczyło 12 członków. W 2011 roku do ZPB wpłynął pisemny wniosek Mediateki Akademii Sztuki w Szczecinie o przyjęcie jej w szeregi Porozumienia. Na spotkaniu członków ZPB w dniu

17 lutego 2012 roku jednomyślnie podjęto uchwałę o przyjęciu do ZPB Akademii Sztuki w Szczecinie.

Zmiana nazw uczelni, połączenie uczelni, przyjęcie Do ZPB Mediateki oraz konieczność unormowania zasad przyjmowania nowych członków do ZPB i funkcjonowania w poszerzonym składzie było powodem podpisania w lutym 2014 roku Aneksu nr 1 do Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek. Porozumienie podpisały następujące instytucje:

1. Akademia Morska w Szczecinie – Biblioteka Główna,
2. Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela,
3. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie,
4. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie,
5. Miejska Biblioteka Publiczna im. Galla Anonima w Kołobrzegu,
6. Politechnika Koszalińska – Biblioteka,
7. Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie – Biblioteka Główna,
8. Uniwersytet Szczeciński – Biblioteka Główna,
9. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie – Biblioteka Główna,
10. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie,
11. Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli,
12. Akademia Sztuki w Szczecinie – Mediateka.

Uchwałą nr 1/2014 z dnia 7 kwietnia 2014 roku do ZPB przyjęto Bibliotekę Muzeum Narodowego w Szczecinie.

W okresie funkcjonowania Szczecińskiego Porozumienia Bibliotek a następnie Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek koordynatorami były następujące instytucje:

- 2005 – 2006 – Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie,
- 2006 – 2007 – Biblioteka Główna Politechniki Szczecińskiej,
- 2007 – 2008 – Biblioteka Główna Politechniki Szczecińskiej,
- 2008 – 2009 – Książnica Pomorska,
- 2009 – 2010 – Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 2010 – 2011 – Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 2011 – 2012 – Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu,
- 2012 – 2014 – Biblioteka Główna Akademii Morskiej,
- 2014 – 2016 – Biblioteka Główna Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego.

Działalność ZPB nie ograniczała się jedynie do bibliotek regionu. Na jednym z zebrań ZPB dyrektor Książnicy Pomorskiej zaproponował zaproszenie do współpracy kolegów bibliotekarzy regionu Meklemburgii-Pomorza Przedniego.

Po kilku spotkaniach roboczych, które odbywały się w bibliotekach szczecińskich i bibliotekach sąsiedniego regionu Meklemburgii -Pomorza Przedniego ustalono tekst wspólnego porozumienia oraz miejsce i termin jego podpisania.

W dniu 13 maja 2013 roku w Akademii Morskiej w Szczecinie nastąpiło uroczyste podpisanie Porozumienia o wzajemnej współpracy pomiędzy Landesverband Mecklenburg-Vorpommern des Deutschen Bibliotheksverbands (DBV MV) a Zachodniopomorskim Porozumieniem Bibliotek (ZPB). Ze strony polskiej porozumienie podpisał ówczesny koordynator ZPB dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie Elżbieta Edelman, ze strony niemieckiej burmistrz Wismaru Thomas Beyer, który pełnił jednocześnie funkcję Przewodniczącego Deutschen Bibliotheksverbands Bibliotek. Na uroczystości obecni byli: prorektor ds. Nauki Akademii Morskiej w Szczecinie dr hab. Artur Bejger, prof. nadzw. AM, prorektor ds. Nauki Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr. hab. n. med. Jerzy Samochowiec, wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Wojciech Drożdż, z-ca dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miasta w Szczecinie Jadwiga Kimber, dyrektorzy bibliotek wchodzących w skład ZPB: Dagmara Budek – dyrektor Biblioteki Głównej PUM, Anna Grzelak-Rozenberg – dyrektor Biblioteki Głównej ZUT, Anna Nowakowska – z-ca dyrektora Biblioteki Głównej ZUT, Radosław Gaziński – dyrektor Biblioteki Głównej US, Mirosława Różycka – z-ca dyrektora Biblioteki Głównej US, Urszula Ganakowska – sekretarz naukowy Biblioteki Głównej US, Krzysztof Marcinowski – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, Lucjan Bąbolewski – dyrektor Książnicy Pomorskiej, Lila Marcinkiewicz – przedstawiciel Książnicy Pomorskiej, Halina Filip – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu, Urszula Pańka – dyrektor Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Aleksandra Łukaszewicza Alcaraz – dyrektor Mediateki Akademii Sztuki w Szczecinie, Anna Łozowska – emerytowany z-ca dyrektora Biblioteki Głównej ZUT, ze strony niemieckiej Frank Pille – dyrektor Landesbibliothek MV w Schwerinie, Bernd Aischmann tłumacz ze strony niemieckiej.

Zgodnie z przyjętym tekstem ZPB jego sygnatariusze zobowiązali się do realizacji wspólnych działań mających na celu poprawę jakości usług bibliotecznych. W dniu 26 marca 2008 roku podpisana została Umowa o współpracy w ramach realizacji projektu Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej (ZSIReNa). Umowa podpisana została pomiędzy Książnicą Pomorską a następującymi instytucjami: Akademią Morską w Szczecinie, Akademią Rolniczą w Szczecinie, Koszalińską Bibliotekę Publiczną, Miejską Bibliotekę Publiczną w Kołobrzegu, Miejską Bibliotekę Publiczną w Szczecinie, Politechniką Koszalińską, Politechniką Szczecińską, Pomorską Akademię Medyczną w Szczecinie, Uniwersytetem Szczecińskim, Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie. Zgodnie z podpisaną umową Biblioteki wchodzące w skład ZPB udzieliły pełnomocnictwa Dyrektorowi Książnicy Pomorskiej na wystąpienie do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2009 o dofinansowanie projektu pod nazwą Zachodniopomorski System Informacji

Regionalnej i Naukowej (ZSIReNa). Projekt ZSIReNa miał na celu wspieranie rozwoju woj. Zachodniopomorskiego poprzez rozbudowę regionalnej i lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania Internetu i Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych, zapewnienie mieszkańcom naszego regionu swobodnego dostępu do narodowego i regionalnego dziedzictwa. Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej zakładał połączenie zachodniopomorskich bibliotek naukowych i publicznych w wirtualną sieć. Jego zadaniem jest m.in.: ochrona narodowego i regionalnego dziedzictwa kulturowego, archiwizacja najcenniejszych zbiorów, wspieranie rozwoju miast i regionu poprzez rozbudowę regionalnej i lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego¹.

W celu sprawniejszej realizacji projektu 6 listopada 2008 roku członkowie ZPB wybrali Radę Zarządzającą, której zadaniem było bieżące kierowanie realizacją projektu. Przewodnictwem w Radzie objęła Książnica Pomorska, która była dysponentem środków otrzymanych z Samorządu województwa Zachodniopomorskiego na realizację projektu. W skład pierwszej Rady Zarządzającej weszły ponadto następujące instytucje: Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego, Biblioteka Główna Politechniki Szczecińskiej, Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Biblioteka Główna Akademii Morskiej w Szczecinie.

Kulminacyjnym punktem realizacja projektu był 8 maja 2009 roku kiedy to w Książnicy Pomorskiej uroczystie otwarta została Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa „Pomerania” oraz zaprezentowany został Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej. Uroczystego otwarcia dokonał Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego – Władysław Husejko. Na uroczystości oprócz władz województwa zachodniopomorskiego, obecni byli dyrektorzy Bibliotek wchodzących w skład Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek i wielu innych zaproszonych gości. Podczas uroczystości zaprezentowano wybrane zbiory zdigitalizowane i umieszczone w Bibliotece Cyfrowej.

W dniu 3 grudnia 2009 roku uroczyste zaprezentowanie Biblioteki Cyfrowej „Pomerania” odbyło się w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej. Prezentacja ta otrzymała nazwę „Odsłona Koszalińska”. Na uroczystość przybyły władze Koszalina, członkowie ZPB, dyrektorzy bibliotek regionu oraz wielu innych, zaproszonych gości. Podczas uroczystości zaprezentowane zostały zdigitalizowane zbiory bibliotek Koszalina i Kołobrzegu.

Realizacja projektu formalnie zakończyła się z końcem 2009 roku jednak w dalszym ciągu trwało skanowanie zbiorów bibliotecznych, choć zadanie to jest coraz trudniejsze ze względu na ograniczenia wynikające z prawa autorskiego oraz z przyjętej przez instytucje tworzące biblioteki cyfrowe jakże słusznej zasadzie, że

1 <http://www.ksiaznica.szczecin.pl/www/wydarzenia-komunikaty/single/id/335>

Dyrektorzy bibliotek – członków ZPB. Koszalińska Biblioteka Publiczna, Koszalin, 03.12.2009 r. Stoją od góry od lewej: dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej Anna Grzelak-Rozenberg, dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego Radosław Gaziński, w drugim rzędzie: dyrektor Koszalińskiej Biblioteki Publicznej Andrzej Zimiński, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie Elżbieta Edelman, dyrektor Biblioteki Politechniki Koszalińskiej Renata Kisiel, dyrektor Biblioteki Miejskiej w Szczecinie Krzysztof Marcinowski, z-ca dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej Anna Łozowska, w trzecim rzędzie: dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu Halina Filip, z-ca dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego Mirosława Różycka, dyrektor Biblioteki Głównej Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie Dagmara Budek, Lila Marcinkiewicz – Książnica Pomorska. Fot. Urszula Ganakowska

nie skanuje się ponownie utworów, które są już dostępne w innych bibliotekach cyfrowych.

Biblioteka Cyfrowa „Pomerania” obecna jest w: sieci rozproszonych bibliotek cyfrowych i repozytoriów w Polsce – Federacji Bibliotek Cyfrowych (FBC), największej Europejskiej Bibliotece Cyfrowej EUROPEANA, Wirtualnej Bibliotece Europy Wschodniej – ViFaOst, a zdigitalizowane prace doktorskie, habilitacyjne zamieszczone w „Pomeranii” można odnaleźć w europejskim portalu DART-Europe.

Mimo zakończenia projektu Budowy Biblioteki Cyfrowej „Pomerania” oraz Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej, ZPB nie zakończyło swojej działalności i funkcjonuje nadal. Biblioteka Cyfrowa jest nadal

rozwijana, a do Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej dołączane są kolejne katalogi bibliotek, które zadeklarowały chęć współuczestnictwa w ZSIReNa. Rozszerzenie ZSIReNa było powodem podpisania w maju 2012 roku nowego Porozumienia o współtworzeniu Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej. Nowymi uczestnikami Porozumienia były: Archiwum Archidiecezjalne w Szczecinie, Archiwum Państwowe w Szczecinie i Akademia Sztuki w Szczecinie. Celem podpisanego Porozumienia było: udostępnienie czytelnikom wirtualnego, rozproszonego katalogu centralnego bibliotek publicznych i naukowych województwa zachodniopomorskiego, udostępnienie czytelnikom wirtualnej bibliografii piśmiennictwa regionu i baz wiedzy o regionie, stworzenie i udostępnienie naukowych baz danych instytucji naukowo-badawczych Pomorza Zachodniego, publikowanie on-line prac naukowych dotyczących regionu, prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa regionu historycznego Pomorza Zachodniego, a także wybranych elementów dziedzictwa narodowego i światowego zgromadzonych na terenie Pomorza Zachodniego, ochrona najcenniejszych zbiorów bibliotecznych, przechowywanych w bibliotekach i innych instytucjach przystępujących do porozumienia, wspieranie działalności kulturalnej, dydaktycznej i edukacyjnej.

W ramach Szczecińskiego Porozumienia Bibliotek a następnie Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek zorganizowano wiele konferencji, seminariów i warsztatów. Jeszcze przed podpisaniem SPB 19 listopada 2004 roku zorganizowana została w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego konferencja „Stan i perspektywy rozwoju szczecińskich bibliotek”. W konferencji udział wzięli dyrektorzy bibliotek naukowych Szczecina i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie oraz zaproszeni goście. Konferencja pokazała stan bibliotek, najważniejsze potrzeby oraz plany jakie dyrektorzy wyznaczają do realizacji na najbliższe lata. Kolejne konferencje, seminaria, warsztaty zorganizowane już w ramach SPB i ZPB to:

- 22 marca 2006 – „Ocena stanu kadry szczecińskich bibliotek”; seminarium, Biblioteka Główna Politechniki Szczecińskiej,
- 10 maja 2006 – „Działalność informacyjna Oddziałów Informacji Naukowej Szczecińskiego Porozumienia Bibliotek”; konferencja, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 21 stycznia 2010 – „Formy promocji w bibliotekach”; sesja środowiskowa, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 14 marca 2010 – „Metodologia pracy naukowej”; warsztaty, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 21 maja 2010 – „Formy dydaktyki w bibliotekach”; sesja środowiskowa, Biblioteka Główna Pomorskiej Akademii Medycznej,
- 18 listopada 2010 – „Biblioteka przyjaznych multimediów”; warsztaty, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,

Uczestnicy konferencji polsko-niemieckiej. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Szczecin, 20.09.2012 r. Od lewej, od góry stoją: dyrektor Biblioteki Miejskiej w Szczecinie Krzysztof Marcinowski, dyrektor Biblioteki Seminarium Duchownego w Koszalinie ks. Tadeusz Ceynowa, dyrektor Universitätsbibliothek Rostock Robert Zepf, dyrektor Koszalińskiej Biblioteki Publicznej Andrzej Zimiński, dyrektor Landesbibliothek M-V w Schwerinie Frank Pille, Bernd Aischmann, dyrektor Biblioteki Głównej Pomorskiego Uniwersytetu Pomorskiego w Szczecinie Dagmara Budek, Ivo Asmus Universitätsbibliothek Greifswald, w drugim rzędzie: dyrektor Biblioteki Politechniki Koszalińskiej Renata Kisiel, dyrektor Biblioteki Głównej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego Anna Grzelak-Rozenberg, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie Elżbieta Edelman, Uta Mach Stadtbibliothek Wismar, Grit Brosowski Landesbibliothek M-V, Anita Olsowski Hochschulbibliothek Neubrandenburg, w dolnym rzędzie: z-ca dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego Mirosława Różycka, z-ca dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej Anna Łozowska, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu Halina Filip. Fot. Urszula Ganakowska

- 25 listopada 2010 – „Warsztat informacyjny współczesnej biblioteki”; seminarium środowiskowe, Biblioteka Główna Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego,
- 11-12 kwietnia 2011 – konferencja ZPB i dyrektorów bibliotek publicznych; Koszalińska Biblioteka Publiczna, Koszalin, Mielno,
- 10 maja 2011 – „Biblioteki cyfrowe w społeczeństwie informacyjnym”; seminarium środowiskowe, Biblioteka Główna Akademii Morskiej w Szczecinie,
- 27 kwietnia 2012 – „Rola ośrodków informacji naukowej w nabywaniu i kształtowaniu umiejętności informacyjnych”; sesja środowiskowa, Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego,
- 20-21 września 2012 – „Prawne i organizacyjne uwarunkowania funkcjonowania bibliotek pogranicza polsko-niemieckiego”; konferencja polsko-niemiecka, Uniwersytet Szczeciński, Biblioteka ZUT,

- 16-17 listopada 2012 – Konferencja polsko-niemiecka; Książnica Pomorska, Szczecin, Buk Kamieński,
- 7-8 października 2013 – Konferencja polsko-niemiecka: Schwerin, Wismar
- 22-24 września 2014 Konferencja polsko-niemiecka: Koszalin, Sarbinowo, Kołobrzeg.

Jednym z zadań postawionych przed SPB i ZPB była wspólna redakcja Bibliotekarza Zachodniopomorskiego. Uczestnicy Porozumienia uważali, że Bibliotekarz Zachodniopomorski powinien stać się czasopismem nie tylko o charakterze warsztatowym ale również naukowym zawierającym także materiały recenzowane. Jednak realizacja tego postulatu od początku natrafiała na problemy związane min. z brakiem odpowiednich referatów, które mogłyby być recenzowane.

Postanowiono również stworzyć Serię Bibliotekarza Zachodniopomorskiego, w której byłyby wydawane materiały z konferencji, seminariów organizowanych nie tylko w ramach SPB czy ZPB. Pierwszy numer ukazał się w 2005 roku i były to materiały pokonferencyjne z konferencji zorganizowanej w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego „Stan i perspektywy rozwoju szczecińskich bibliotek”. Do końca 2013 roku ukazało się 12 zeszytów Serii Bibliotekarza Zachodniopomorskiego. Ostatni 12 numer to materiały z sesji środowiskowej zorganizowanej także w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego „Rola Ośrodków Informacji bibliotek naukowych w nabywaniu i kształtowaniu umiejętności informacyjnych”.

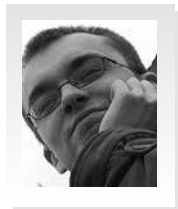
Współpraca bibliotek w ramach SPB a następnie ZPB to również doskonały przykład integracji środowiska bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego. W 2006 i 2007 roku z inicjatywy ZPB wielokrotnie odbywały się spotkania kierowników i pracowników oddziałów opracowania, gromadzenia, informacji naukowej, pracowników zajmujących się w bibliotekach wypożyczeniami międzybibliotecznymi, oddziałów czytelnictwa oraz wypożyczalni. Spotkania te miały charakter warsztatowy i odbywały w różnych bibliotekach. Dyskutowano nad problemami występującymi w codziennej pracy oddziałów i nad możliwościami ich rozwiązywania. Był to także doskonały element poznania pracowników pracujących w takich samych oddziałach w różnych bibliotekach, który przyczynił się do zmniejszenia barier w komunikacji interpersonalnej. W 2012 roku po kilkuletniej przerwie ponownie wrócono do formuły tych spotkań. Pierwszym omawianym zagadnieniem było ustalenie nowego regulaminu karty międzybibliotecznej funkcjonującej od lat w środowisku bibliotek naukowych Szczecina.

Ostatnio podjętą inicjatywą w ramach ZPB było ustalenie nowych zasad przyznawania pracownikom² stanowiska dyplomowanego bibliotekarza lub dyplomo-

2 Regulacje te wymusiła Ustawa deregulacyjna, która kwestie przyznawania stanowiska dyplomowanego bibliotekarza lub dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej sędowała na poszczególne uczelnie.

wanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej. Ponieważ problem ten dotyczył pracowników bibliotek uczelnianych, spotkania odbywały się w gronie dyrektorów bibliotek uczelnianych regionu. Na spotkaniach ustalony został Projekt Bibliotekarz Dyplomowany. Dokument został przesłany do Radców Prawnych wszystkich uczelni państwowych regionu. Niestety każda uczelnia posiada inne zapisy w Statutach i wprowadzenie jednakowych zapisów regulujących te kwestie stało się niemożliwe.

Wiodącym celem, stojącym przed Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek było, jest działanie na rzecz poprawy poziomu usług bibliotecznych. Przez lata działalności SPB a następnie ZPB wiele zostało dokonane jednak dążenie w dalszym ciągu do poprawy jakości usług jest celem jak najbardziej aktualnym.

Paweł Dziel

Biblioteka Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego
(Biblioteka Uniwersytetu Szczecińskiego)

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-EDUKACYJNA BIBLIOTEKI AKADEMICKIEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA JĘZYKOWEGO

Jak wiadomo, współczesna biblioteka to nie tylko miejsce, gdzie można wypożyczyć książkę, poczytać czasopisma lub skorzystać z Internetu. Coraz częściej staje się ośrodkiem kulturalnym, w którym przygotowywane są wystawy, organizowane spotkania z interesującymi ludźmi lub zakładane kluby dyskusyjne. Do takich miejsc należy Biblioteka Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego, będąca częścią systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Szczecińskiego.

Placówka powstała w 2009 roku jako owoc współpracy Biblioteki Głównej US oraz Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego – autonomicznej jednostki międzywydziałową w strukturze organizacyjnej US. Biblioteka ACKJ umożliwia wypożyczanie licznych pomocy do nauki języków obcych: podręczników, dokumentów elektronicznych, współczesnej beletrystyki, a także literatury naukowej i popularnonaukowej. Na księgozbiór w języku angielskim i francuskim składają się w znacznej mierze materiały British Council oraz Alliance Française. Gromadzone są również publikacje w innych językach, takich jak hiszpański czy niemiecki. Zgodnie z założeniem księżnica ma bowiem umożliwiać samodzielną naukę wielu języków obcych.

Działalność kulturalno-edukacyjna biblioteki jest ściśle związana z jej profilem gromadzenia zbiorów. W związku z tym, że przy placówce funkcjonuje Centrum Brytyjskie US we współpracy z British Council¹, większość wydarzeń odbywa się w języku angielskim, a ich głównym zadaniem jest umacnianie dialogu pomiędzy Polską a Wielką Brytanią. Jednak oferta nie ogranicza się wyłącznie do propagowania wiedzy na temat tego kręgu kulturowego.

¹ Centra partnerskie funkcjonują na zasadzie współpracy British Council z polskimi uniwersytetami. Obecnie działają one w sześciu miastach Polski. Zgodnie z analizą przeprowadzoną w 2013 roku przez Dobrosławę Marię Piotrowicz Centrum Brytyjskie Uniwersytetu Szczecińskiego odznacza się wśród nich jako jeden z aktywniejszych ośrodków. Zob. Piotrowicz, D. M. *Dyplomacja kulturalna Wielkiej Brytanii wobec Polski na przykładzie działalności British Council (praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Beaty Ocieпки)*. Uniwersytet Wrocławski. Wrocław, 2013, s. 80–82.

Prezentacja fotograficzna szczecińskiego podróżnika Artura Knypińskiego. Fot. Paweł Dzieł

Wielokulturowość

Na początku 2010 roku odbył się Multicultural Day (Dzień Wielokulturowości), na który zostali zaproszeni mieszkający w Szczecinie obcokrajowcy: Irlandka Margaret, Amerykanin Ray, Włoszka Eleonora, Łotyszka Aija i Szkot Kevin. Goście dzielili się swoimi – czasem zaskakującymi – spostrzeżeniami dotyczącymi życia na emigracji. Wystąpienia te szybko przekształciły się w swobodną dyskusję z publicznością.

Na szczególną uwagę zasługuje cykl corocznych prezentacji multimedialnych Artura Knypińskiego, szczecińskiego nauczyciela języka angielskiego, który regularnie odwiedza odległe, azjatyckie kraje i przywozi z nich malownicze fotografie oraz pasjonujące opowieści. Uczestnicy mogli już zwiedzić Birmę, Kambodżę, Tajlandię, Indonezję, Malezję czy Laos. Gość biblioteki bardzo swobodnie przechodzi od tematyki kulinarnej do obserwacji natury społecznej, od zagadnień dotyczących transportu czy architektury do interesujących uogólnień o inklinacjach kulturowych ludzi z tej części świata. Urozmaiceniem prezentacji bywają krótkie filmy. Wystąpienia Artura Knypińskiego zawsze cieszą się ogromnym zainteresowaniem. Nic dziwnego – przez półtorej godziny każdy może się poczuć jak obceżywiat.

Bardzo interesujące były też spotkania z romanistką, tłumaczem literatury francuskiej oraz wybitnym fotografikiem Krystyną Łyczywek. W zeszłym roku zaprezentowała m.in. swoje prace z podróży do Maroka, na terytorium którego rola języka francuskiego jest ogromna. Pokaz został wzbogacony komentarzami autorki dotyczącymi historii oraz kultury tego obszaru. Podczas innej prelekcji Krystyna Łyczywek opowiadała o swoich doświadczeniach związanych z wydawaniem książek oraz tłumaczeniem literatury francuskiej. Fachowe porady z zakresu translatoryki

przeplatały się z barwnymi anegdotami, osobistymi dygresjami oraz cennymi informacjami na temat najnowszej historii Pomorza Zachodniego.

W tym roku gościliśmy zaś Mirosława Mikołajczyka, wykładowcę akademickiego US. Od wielu lat zajmuje się on fotografią, a od kilku podróżuje. Prelekcja „Syria – Before the Storm Came” (Syria – przed burzą) dotyczyła okresu tuż sprzed wybuchu syryjskiej wojny domowej w 2011 roku, w wyniku której uległo zniszczeniu wiele cennych zabytków. Wprowadzenie do pokazu odbyło się w języku angielskim, omawianie fotografii – w języku polskim.

Pośród licznych wydarzeń związanych z obcymi kulturami warto też przypomnieć prezentację multimedialną sprzed kilku lat, podczas której Kevin Braid porównał dwie kultury: szkocką i polską. Była to wyjątkowa szansa, aby przenieść się na moment do górzystej Szkocji, poznać jej zawiłą historię, nabrać apetytu na tradycyjne potrawy z tej części świata – jednym słowem wyjść poza skojarzenia: dudy, kilt i whisky².

Centro de la Civilización Ibérica

Cenne uzupełnienie spotkań poświęconych wielokulturowości stanowił zorganizowany w latach 2011–2013 cykl propagujący wiedzę na temat Półwyspu Iberyjskiego i Ameryki Łacińskiej, a także integrujący obywateli państw z tego obszaru, którzy przebywają w Zachodniopomorskiem na stałe lub tymczasowo³. Dla Polaków zaś była to wspaniała okazja do doskonalenia umiejętności językowych w bezpretencyjnej, radosnej atmosferze. Wydarzenia te aranżowali pracownicy Biblioteki ACKJ wraz z ówczesnym uniwersyteckim specjalistą ds. kontaktów z krajami języka hiszpańskiego drem Carlosem Pitelem Garcią.

Rozpoczęły je wieczory Película española (Film hiszpański). Projekcjom w oryginalnej wersji językowej towarzyszyły obszerne wprowadzenia (po hiszpańsku) pozwalające dostrzec szerszy kontekst rozgrywających się na ekranie historii. Wystąpienia te przygotowywali m.in. Pablo Serrano Fernández oraz Carlos Farias Kunz. Po seansach goście mogli przy kawie i drobnym poczęstunku podyskutować na temat obejrzanego filmu.

Z czasem wieczory te przekształciły się w rozbudowane prelekcje, połączone z pokazami multimedialnymi na temat kultury różnych hiszpańskojęzycznych regionów, położonych zwłaszcza w Ameryce Południowej. Vladimiro Gómez Cañola

2 Szersze omówienie tych wydarzeń w: Dziel, P. Wielokulturowość w Bibliotece ACKJ. „Przegląd Uniwersytecki” [online]. 2010, nr 1–3, s. 56–57 [dostęp: 2014-06-09]. Dostępny w Internecie: http://www.przegląd.univ.szczecin.pl/attachments/article/222/Nr%202_2010.pdf. ISSN 1427-4736.

3 Szerzej w: Dziel, P. *Centro de la Civilización Ibérica*. „Przegląd Uniwersytecki” [online]. 2011, nr 4–6, s. 27–28 [dostęp: 2014-06-09]. Dostępny w Internecie: <http://www.przegląd.univ.szczecin.pl/attachments/article/214/2-2011.pdf>. ISSN 1427-4736. Dziel, P. Po hiszpańsku przy kawie. *Przegląd Uniwersytecki* [online]. 2012, nr 1–3, s. 41–42 [dostęp: 2014-06-09]. Dostępny w Internecie: <http://www.przegląd.univ.szczecin.pl/attachments/article/213/Przegl%C4%85d%201-2012.pdf>. ISSN 1427-4736.

Spektakl teatralny w języku hiszpańskim. Fot. Paweł Dziel

zaprezentował Peru, Carlos Farias Kunz Argentynę, Geovany Valencia-Białek Kolumbię, Ivania Perez Dominikanę, Carlos Pitel Garcia Księstwo Asturii. Podczas wszystkich spotkań panował pogodny, przyjazny nastrój. Nie brakowało ciekawych anegdot oraz zabawnych dygresji. Dużym urozmaicheniem były z pewnością prezentacje fotografii, krótkich filmów i utworów muzycznych związanych z omawianym obszarem geograficznym. Szczególną atrakcję zapewnili zaś uczniowie ZSO nr 2: młodzież z XIV Liceum Ogólnokształcącego przygotowała minispektakle teatralne na podstawie dramatów Lopego de Vegi oraz José Luisa Alonsa de Santosa, natomiast uczennice Gimnazjum nr 32 zaprezentowały podstawowe układy choreograficzne hiszpańskiego tańca towarzyskiego sevillana.

Popularyzacja nauki

Wydarzenia organizowane w Bibliotece ACKJ pozwalają także łączyć naukę języków obcych z popularyzacją wyników badań prowadzonych przez środowiska akademickie, a tym samym zachęcać uczestników do ciągłego pogłębiania wiedzy. Wiele z takich przedsięwzięć współtworzy program corocznego Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki⁴.

Dobrym przykładem tego typu inicjatyw była prelekcja sprzed dwóch lat „Music

4 Szerzej w: Dziel, P. *Kolejne atrakcje dla miłośników języków obcych. Zachodniopomorski Festiwal Nauki w Bibliotece ACKJ. „Przegląd Uniwersytecki”* [online]. 2012, nr 10–12, s. 77–78 [dostęp: 2014-06-09]. Dostępny w Internecie: <http://www.przegląd.univ.szczecin.pl/attachments/article/218/PU%20do%20internetu.pdf>. ISSN 1427-4736.

and the Brain: How Music and Languages Go Together” (Muzyka i mózg: jak współbrzmiały muzyka i języki). Mariusz Listewnik, doktorant Wydziału Filologicznego US, zaprezentował w języku angielskim najnowsze odkrycia dotyczące wpływu muzyki na funkcjonowanie ludzkiego mózgu, próbując jednocześnie określić jej rolę w ewolucji naszego gatunku. Była to doskonała okazja, aby potoczną wiedzę lub przeczucia dotyczące wpływu muzyki na nasze zachowanie, samopoczucie i zdrowie obudować naukowymi teoriami z dziedziny lingwistyki bądź psychologii.

Również dwa lata temu Carlos Zapata – Kolumbijczyk od czterech lat mieszkający w Polsce – zaprosił do zabawy leksykalnej „La riqueza de la semántica del español” (Bogactwo semantyczne języka hiszpańskiego). Jako nauczyciel, bardzo szybko nawiązał kontakt z publicznością, przekształcając wykład w dynamiczne warsztaty językowe.

Nie wszystkie spotkania prowadzone były w językach obcych. Wojciech Kral i dr Andrzej Wątorski przygotowali w zeszłym roku prelekcję „Czego słuchał Kolumb, czyli muzyka hiszpańska okresu odkryć geograficznych”. Prowadzący, którzy zapoznali słuchaczy z dziejami muzyki średniowiecznej na Półwyspie Pirenejskim, starali się odpowiedzieć na pytania o cechy swoiste muzyki hiszpańskiej, związki z innymi krajami europejskimi i dalsze losy w Nowym Świecie. Opowieść ta była ubarwiona muzyką i pokazem slajdów z zabytkami architektury hiszpańskiej okresu średniowiecza i wczesnego renesansu.

W 2010 roku zaproszono natomiast do biblioteki młodych poznańskich dokumentalistów, autorów projektu artystycznego „Niewidzialni”. Obejmował on film Katarzyny Gondek oraz dwie serie fotograficzne Andrzeja Dobosza i Jarka Piekarskiego. Prace te, zrealizowane podczas kursu tańca dla niewidomych, pokazują, jak wiele radości daje bohaterom praca z ciałem oraz interakcja ze swoimi widzącymi partnerami w tańcu. Można było poznać wiele ciekawych szczegółów dotyczących powstawania tego projektu, obejrzeć opatrzone komentarzem w alfabecie Braille’a fotografie oraz wzbogacony o audiodeskrypcję film dokumentalny. A dzięki obecności również osób niewidomych i słabowidzących ze Szczecina była to przede wszystkim szansa na zbliżenie się do ludzi, którzy codzienności doświadczają nieco inaczej.

W tym samym roku odbyło się spotkanie z fizykiem drem Marcinem Popkiewiczem poświęcone globalnym problemom środowiskowym. Prelegent omawiał skutki, jakie mieszkańcom Ziemi przyniesie aktualne nastawienie na wzrost gospodarczy.

Nie można pominąć lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży szkolnej, które na życzenie nauczycieli prowadzimy regularnie od 2009 roku. Podczas takich zajęć omawiamy zbiory oraz zróżnicowane metody wyszukiwania informacji. Ponadto zachęcamy młodych czytelników do korzystania z wielu dostępnych w bibliotece i na stronie internetowej British Council materiałów elektronicznych do nauki języka angielskiego.

Gra dla dzieci „Język angielski dokoła nas”. Fot. Paweł Dziel

Warsztaty dla rodziców

W 2010 oraz 2011 roku w bibliotece miał miejsce cykl warsztatów dla rodziców organizowanych pod hasłem „Jak pomóc dziecku w nauce języka angielskiego”⁵. Zajęcia prowadziły dwie lektorki US – Patrycja Sobieska-Moreira oraz Anna Grzebieluch. Obie panie przeszły specjalne szkolenie w warszawskim ośrodku British Council pod kątem prowadzenia tego typu warsztatów. Dzięki ich dużemu doświadczeniu i umiejętności przekazywania wiedzy rodzice mieli możliwość uzyskania wielu cennych informacji.

Każde spotkanie składało się z części teoretycznej i praktycznej. Pierwsza dotyczyła głównie problematyki psychologicznej i tego, jak wiele występuje różnic między nauką dziecka i osoby dorosłej. W drugiej rodzice zapoznawali się z wieloma metodami pracy z młodym człowiekiem. W tym czasie w sali obok ich dzieci uczyły się języka angielskiego w zabawach prowadzonych przez Małgorzatę Mackiewicz-Whitmore, Annę Maksymiuk i Elżbietę Piasecką.

Reading Group

Stałym punktem propozycji kulturalnych Biblioteki ACKJ jest założony w 2010 roku anglojęzyczny dyskusyjny klub książki Reading Group. Od samego początku spotkania przygotowuje i prowadzi lektorka US Justyna Stankiewicz-Rycielska. To

5 Szerzej w: Dziel, P. *Jak pomóc dziecku w nauce języka angielskiego? Warsztaty w Bibliotece ACKJ*. „Przegląd Uniwersytecki” [online]. 2011, nr 1–3, s. 52–53 [dostęp: 2014-06-09]. Dostępny w Internecie: <http://www.przegląd.univ.szczecin.pl/attachments/article/214/1-2011.pdf>. ISSN 1427-4736.

przede wszystkim dzięki jej pasji i ogromnej wiedzy oraz przyjaznej, kameralnej atmosferze uczestnicy bardzo szybko przełamują swoje językowe zahamowania i nabierają śmiałości w mówieniu po angielsku.

Głównym tematem dyskusji jest współczesna literatura anglojęzyczna. Są to zarówno pozycje ze światowego kanonu, jak i ambitne lektury popularne, tak proza, jak i poezja. Inspiracją do ciekawych rozmów bywają także filmy, artykuły prasowe związane z nauką i kulturą, jak również święta i obyczaje.

Konkurs fotograficzny

W 2010 roku w ramach Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki Biblioteka ACKJ zorganizowała konkurs fotograficzny „Język miasta”. Należało nie tylko sportretować Szczecin, ale także nadać zdjęciu angielski tytuł, który miał przełamać wizualne przyzwyczajenia, prowadzić w obszar nieoczekiwanych znaczeń, zaskoczyć absurdalnością lub zachwycić prostotą. Wszystkie zgłoszone prace zostały umieszczone na specjalnym profilu portalu Facebook, tak aby każdy mógł je bez przeszkód przeglądać i komentować.

Juror, Artur Knypiński, podzielił prace na kategorie i omówił podczas uroczystego finału. Wyróżnił dziesięć, jego zdaniem, najciekawszych, trzem przyznał nagrody. Drugą część wieczoru stanowiła prezentacja jego własnych zdjęć, również o tematyce miejskiej. Z fotografii konkursowych utworzono w bibliotece wystawę, dzięki czemu można było je podziwiać jeszcze długo po zakończeniu festiwalu.

Galeria biblioteczna

Tak jak w wypadku konkursu „Język miasta”, tak samo i wielu innym, wspomnianym już wyżej wydarzeniom towarzyszyły wystawy. Galeria mieszcząca się na korytarzu biblioteki umila czytelnikom korzystanie ze zbiorów, a ponadto umożliwia organizację miniwernisaży, podczas których można swobodnie porozmawiać z autorami prac.

Przy okazji Multicultural Day zorganizowano (we współpracy z British Council) wystawę plakatów, na które składały się fotografie i krótkie wypowiedzi mieszkających w Polsce obcokrajowców. Ekspozycja ta służyła przede wszystkim pogłębianiu wiedzy na temat różnic kulturowych oraz zacieśnianiu kontaktów między etnicznymi środowiskami polskich miast.

Wieczorom poświęconym kulturze iberyjskiej towarzyszyła wystawa wielkoformatowych obrazów Argentyńczyka Carlosa Kunza, który od 2008 roku mieszka w Szczecinie. Uczestnicy wernisażu mieli okazję spotkać się z autorem i wysłuchać jego opowieści (w języku hiszpańskim) o inspirujących do twórczości podróżach oraz niecodziennych technikach malarskich, które wykorzystuje w swoich pracach.

Z okazji Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki miała też miejsce wystawa prac Krystyny Łyczywek zatytułowana Bordeaux 2004. Podczas otwarcia autorka

Anglojęzyczny klub dyskusyjny Reading Group. Fot. Paweł Dziel

wspominała podróże do Francji i komentowała uwiecznione na fotografiach budynki i pejzaże.

Wystawy towarzyszyły także omawianym już prezentacjom Artura Knypińskiego, prelekcji Mirosława Mikołajczyka, projektowi „Niewidzialni” oraz wielu innym przedsięwzięciom kulturalnym.

Ambicje i plany

Biblioteka ACKJ adresuje swe działania do wszystkich szczecinian, którzy zainteresowani są kulturą różnorodnością. Istotnym celem ośrodka jest bowiem stworzenie najdogodniejszych warunków do prowadzenia pogłębionego dialogu międzykulturowego. Ponadto biblioteczne spotkania są doskonałą okazją, aby podszkolić się w językach obcych. Każdy może przyjść i podyskutować, a jeśli ktoś nie czuje się na siłach, aby zabierać głos – może poprzestać na słuchaniu. Przecież to także bardzo cenne doświadczenie. A chętnych nie brakuje. Wszystko wskazuje na to, że szczecinianie są bardzo ciekawi inności. Jako współorganizator tych wydarzeń wierzę, że wzbogacają one intelektualnie, a dodatkowo sprzyjają umacnianiu się postawy tolerancyjnej oraz pomagają przezwyciężać głęboko zakorzenione uprzedzenia.

Obecnie planowana jest zmiana lokalizacji biblioteki, co umożliwi pomieszczenie stale rosnącej liczby zbiorów, połączenie ich z innymi obcojęzycznymi materiałami udostępnianymi w ramach systemu biblioteczno-informatycznego uczelni, a ponadto zapewni nowocześniejsze warunki dla działalności o charakterze kulturalno-educacyjnym.

Dorota Gill-Tarnowska

Biblioteka Filologiczna Uniwersytetu Szczecińskiego

BIBLIOTEKA FILOLOGICZNA UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO – KRÓTKI RYS DZIAŁALNOŚCI

Od 1 października 2013 roku w strukturze systemu biblioteczno-informacyjnego Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego funkcjonuje Biblioteka Filologiczna, która powstała w wyniku przyłączenia Biblioteki Języków Obcych do Biblioteki Filologii Polskiej i Słowiańskiej. W „życiu” biblioteki to drugi taki znaczący przełom, pierwszy bowiem miał miejsce w 1991 roku.

Zanim doszło do powstania Biblioteki Filologii Polskiej i Słowiańskiej działały równolegle od 1975 roku Biblioteka Filologii Polskiej oraz Biblioteka Filologii Rosyjskiej. Obie mieściły się przy ul. Tarczyńskiego 1, podobnie jak Instytut Filologii Polskiej, a także Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej¹. 1 września 1991 roku Biblioteka Filologii Polskiej została połączona z Biblioteką Filologii Rosyjskiej i od tej pory występowała pod nazwą Biblioteka Filologii Polskiej i Słowiańskiej. Również w 1991 roku oba instytuty przenieśli swoją siedzibę do nowo przygotowanych budynków po dawnych koszarach przy al. Piastów 40b. Wraz z nimi przeniesiona została Biblioteka Filologii Polskiej i Słowiańskiej, a uroczysta inauguracja jej działalności nastąpiła 16 stycznia 1992 roku. Po tym doniosłym wydarzeniu sytuacja lokalowa biblioteki znacznie się poprawiła. Biblioteka zajęła pomieszczenia na dwóch poziomach, na parterze i w piwnicy, o łącznej powierzchni 320 m².

Po połączeniu biblioteka dysponowała zasobem zawierającym 20173 voluminy. Na potrzeby czytelników przeznaczono dwie sale: czytelną dla studentów, o powierzchni 87 m² z 40 miejscami do pracy, mieściło się tu również 14 regałów na księgozbiór podręczny z wolnym dostępem oraz czytelną dla pracowników naukowych, o powierzchni 43 m² z 6 miejscami do pracy. W czytelni dla pracowników zgromadzone były wydawnictwa ciągłe i księgozbiór informacyjny, ze względu na wolny dostęp zorganizowany w układzie działowym. Pozostała, znacznie większa część zbiorów została rozlokowana w magazynach.

¹ 1 czerwca 1986 roku Katedra Filologii Rosyjskiej przekształciła się w Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej.

W 1992 roku połączyły się też dwie inne biblioteki, a mianowicie Biblioteka Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych z Biblioteką Nauczycielskiego Kolegium Języka Angielskiego, tworząc Bibliotekę Języków Obcych, która do 2013 roku mieściła się w budynku Dziekanatu Wydziału Filologicznego przy Al. Piastów 40b. Przejęcie przez Dziekanat pomieszczeń Biblioteki Języków Obcych wywołało konieczność jej przeniesienia i połączenia z Biblioteką Filologii Polskiej i Słowiańskiej. Pomysł połączenia bibliotek pojawił się w drugiej połowie 2012 roku, i na ten cel Władze Wydziału przyznały bibliotece dodatkowe pomieszczenia magazynowe o łącznej powierzchni 130 m², przed przeprowadzką zajmowany przez BJO metraż wynosił 139 m². Ponadto, co było pozytywnym aspektem tegoż zamierzenia, realizacja pomysłu była związana z koniecznością przeprowadzenia prac remontowych.

W kwietniu 2013 roku rozpoczęto przebiegający dwuetapowo remont. Zaczęto od nowo przydzielonych magazynów w piwnicy, zostały tu wybite otwory drzwiowe łączące ze sobą należące do biblioteki magazyny, ściany odgrzybiono i pomalowano, założono też nowe oświetlenie. Drugi etap prac odbył się w okresie wakacyjnym i objął kolejne magazyny oraz salę czytelní znajdujące się na parterze budynku. I tu wszystkie pomieszczenia zostały pomalowane, a w czytelní została położona nowa wykładzina i założone nowe oświetlenie. W sierpniu odbyła się przeprowadzka Biblioteki Języków Obcych i ostateczne połączenie z Biblioteką Filologii Polskiej i Słowiańskiej.

Biblioteka Filologiczna ma charakter ogólnodostępny i oprócz studentów oraz pracowników naukowych z biblioteki korzystają osoby niezwiązane z Uczelnią, a są to najczęściej maturzyści i olimpijczycy, jak również inne osoby, które są zainteresowane tematyką gromadzonych zbiorów. Jednak podstawowym odbiorcą usług biblioteki są pracownicy naukowí oraz studenci Wydziału Filologicznego. Osoby studiujące na kierunkach:

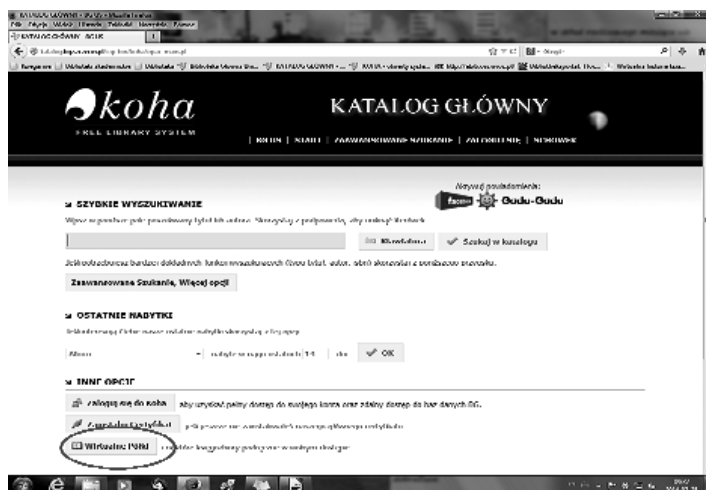
- Dziennikarstwo i komunikacja społeczna,
- Filologia angielska,
- Filologia polska,
- Filologia romańska,
- Filologia rosyjska,
- Filologia ukraińska,
- Kulturoznawstwo mają do dyspozycji księgozbiór o profilu dostosowanym do programu studiów i prowadzonych badań. Na koniec 2013 roku księgozbiór Biblioteki Filologicznej obejmował 52027 voluminy wszystkich wydawnictw, z czego:
 - 42028 vol. to wydawnictwa zwarte,
 - 7919 jednostek inwentarzowych – wydawnictwa ciągłe,
 - 346 jednostek – zbiory specjalne,

- 1734 vol. – materiały.

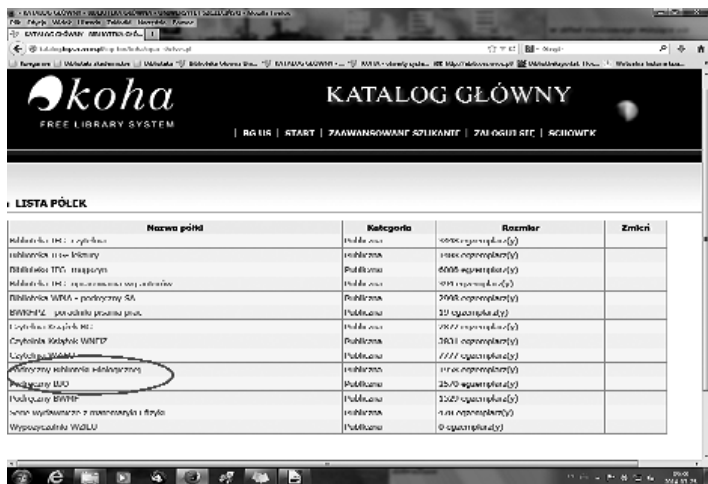
Księgozbiór zawiera 33538 tytułów wydawnictw zwartych i 723 tytuły wydawnictw ciągłych.

Udostępnianie kolekcji ma charakter prezencyjny z wyjątkiem wypożyczeń dla pracowników naukowych i doktorantów Wydziału Filologicznego. Zasoby są częściowo zorganizowane na zasadzie wolnego dostępu do księgozbioru podręcznego. Pozostałe materiały zgromadzone są w rozmieszczonych na dwóch poziomach magazynach i do realizacji zamówienia z tej części zbiorów konieczne jest wypełnienie rewersu. Księgozbiór podręczny zawiera 4787 voluminów (stan na koniec 2013 roku), co stanowi niecałe 10% całości zasobów. Obowiązuje tu porządek z podziałem w pierwszej kolejności na dwie zasadnicze kolekcje według języków: jedna z nich obejmuje materiały w językach: angielskim, francuskim, włoskim, druga natomiast w językach: polskim, rosyjskim i ukraińskim, a następnie według działów.

Układ księgozbioru podręcznego ma swoje odzwierciedlenie w katalogu elektronicznym pod postacią tzw. „pólek wirtualnych”. Użytkownik może się z nim zapoznać nie wychodząc z domu. Po wejściu na stronę katalogu Biblioteki Głównej, katalog.bg.szczecin.pl, użytkownik znajdzie przycisk „półki wirtualne”. Kliknięcie przenosi na stronę z półkami poszczególnych bibliotek w sieci. W kolejnym etapie czytelnik może zapoznać się z działami księgozbioru podręcznego, a następnie ich zawartością. Na tym etapie użytkownik widzi nazwę i oznaczenie działu oraz wykaz przynależnych do niego wydawnictw z tytułami, autorem oraz numerem inwentarzowym książki. Ryc.1-4.

Ryc. 1 Wirtualne półki fragment strony katalogu Biblioteki Głównej [dostęp 28 marca 2013] Dostęp w World Wide Web: <http://katalog.bg.szczecin.pl/cgi-bin/koha/opac-main.pl>

Ryc. 2 Lista wirtualnych pólek [dostęp 28 marca 2013] Dostęp w World Wide Web: <http://katalog.bq.szczecin.pl/cgi-bin/koha/opac-shelves.pl>

Ryc. 3. Działy na wirtualne półce księgozbioru podręcznego Biblioteki Filologicznej [dostęp 28 marca 2013] Dostęp w World Wide Web: <http://katalog.bg.szczecin.pl/cgi-bin/koha/opac-shelves.pl?view-shelf=63>

Połączenie bibliotek i przeprowadzenie w związku z tym prac remontowych niewiele zmieniło. Wprowadzie wnętrze biblioteki stało się bardziej przyjazne dla czytelnika pod względem estetycznym, to jednak nie przyniosło większych zmian w kwestii organizacyjnej. Powierzchnia czytelni pozostała ta sama. Przed połączeniem bibliotek czytelnia mieściła 44 miejsca dla studentów, 2 stanowiska kom-

Nr	Kod krawcowy	Nr inw.	Tytuł
1238	2001500242219	P.24221	Antropologia kultury wizualnej : zagadnienia i wybór tekstów /
1239	2001500242226	P.24222	Antropologia twórczości słownej : zagadnienia i wybór tekstów /
1240	2001500214155	P.21415	Bóg i kobieta : historia przemocy, seksualizmu i religii /
1241	2001500217404	P.21740	Ciało i społeczeństwo : mężczyźni, kobiety i abstynencja seksualna we wczesnym chrześcijaństwie /
1242	2001500221832	P.22183	Co z tą kulturą? : raport z badania eksploracyjnego stanu kultury w Szczecinie /
1243	2001500211833	P.21183	Człowiek i śmierć /
1244	2001500242257	P.24225	Estetyka podród kultur /
1245	2001500119733	P.11973	Film - kinematografia /
1246	2001500227117	P.22711	Historia ciała. T. 1, Od renesansu do oświecenia /
1247	2001500217651	P.21765	Historia życia prywatnego. T. 1, Od Cesarstwa Rzymskiego do roku tysięcznego /
1248	2001500214162	P.21416	Kobieta w czasach katedr /
1249	2001500213639	P.21363	Kobieta w kulturze średniowiecznej Europy : prace ofiarowane Profesor Alicji Kartowskiej-Kamzowej /
1250	2001500153980	P.15398	Kultura Polski średniowiecznej XIV-XV w. /
1251	2001500226639	P.22663	Kultura popularna : konteksty teoretyczne i społeczno-kulturowe /
1252	2001500232456	P.23245	Kultura studencka : zjawisko - twórcy - instytucje /
1253	2001500223874	P.22387	Kultura wobec odmienności. T. 1, Dyskursy, film/telewizja /
1254	2001500223881	P.22388	Kultura wobec odmienności. T. 2, Prasa, literatura /
1255	2001500242523	P.24252	Kulturologia polska XX wieku. [1], A-K /
1256	2001500242530	P.24253	Kulturologia polska XX wieku. [2], L-Z /

Ryc. 4 Zawartość działu [dostęp 28 marca 2013] Dostęp w World Wide Web: <http://katalog.bg.szczecin.pl/cgi-bin/koha/opac-shelves.pl?viewshelf=63#945>

puterowe oraz 14 regałów z księgozbiorem podręcznym. Wielkość księgozbioru podręcznego już wcześniej nie była imponująca. Nowa sytuacja wymagała zmian, ponieważ połączenie było związane nie tylko z przyjęciem pracowników i zbiorów Biblioteki Języków Obcych, ale również jej użytkowników. Konieczne było znaczne powiększenie księgozbioru podręcznego, tak więc został on rozbudowany do 26 regałów, ale kosztem miejsc pracy, pozostało ich 23, wzrosła natomiast z dwóch do czterech ilość stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Dodatkowo czytelnia wyposażona jest w samoobsługową kserokopiarkę, sporządzenie kserokopii możliwe jest wyłącznie na miejscu.

Podstawowa działalność biblioteki odnosi się nie tylko udostępniania gromadzonych materiałów, to również działalność informacyjna i dydaktyczna. Pracownicy biblioteki co roku brali udział w Festiwalu Nauki oraz akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. W bibliotece odbywały się warsztaty dla doktorantów w zakresie posługiwania się warsztatem i narzędziami wyszukiwawczymi.

Staramy się, żeby biblioteka była miejscem przyjaznym dla użytkowników i w miarę swoich możliwości wychodzimy naprzeciw ich potrzebom, poprzez organizowanie zasobów stosownie do obsługiwanych kierunków i informowanie o nich. Fachową obsługę czytelników zapewniają wykwalifikowani bibliotekarze. W bibliotece zatrudnionych jest od momentu połączenia pięć osób, cztery z nich mają wyższe wykształcenie bibliotekarskie. Zdajemy sobie sprawę z nieuchronnych zmian i mamy świadomość konieczności reagowania na nie.

Przeprowadzony remont sprawił, że użytkownik biblioteki może pracować w zdecydowanie bardziej estetycznym otoczeniu, u wielu osób dało się zauważać miłe

Biblioteka Filologiczna Uniwersytetu Szczecińskiego

zaskoczenie. Jednak sama akcja połączenia nie pogorszyła, ani nie poprawiła sytuacji biblioteki w sensie organizacyjnym. Po dokładnym i przemyślanym rozmieszczeniu posiadanych zasobów miejsca na przychodzące nowe nabytki pozostało na kilka lat. Rodzi się więc pytanie, co będzie dalej?

BIBLIOGRAFIA:

Sprawozdanie opisowe z działalności Biblioteki Filologii Polskiej za rok 1990,
Sprawozdanie opisowe z działalności Biblioteki Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej w 1990 roku,

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Filologii Polskiej i Słowiańskiej za 1991 rok

Świderski W., Materiały do kroniki WSP za rok akademicki 1974/1975 Biblioteka Główna

Zarządzenie Nr 43/86 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego w Szczecinie z dnia 4 czerwca 1986 roku.

Urszula Ganakowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

JOANNA I JAN KULMOWIE ZE STRUMIAN W „NOWYCH STRUMIANACH” BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Joanna i Jan Kulmowie, którzy w 2002 roku przekazali Bibliotece Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego cenny dar w postaci mebli, obrazów, księgozbioru oraz archiwum literackiego poetki często zaglądali do nowych „Strumian” w gmachu biblioteki.

18 października 2004 roku odbyło się spotkanie z Joanną Kulmową połączone z prezentacją książki *Strumiańskie wędrowanie*. To pełen wspomnień opis trzydziestopięcioletniego okresu zamieszkiwania Joanny i Jana Kulmów w leśniczówce Strumiany w Puszczy Goleniowskiej.

Joanna i Jan Kulmowie, obraz Dudy Gracza
w Sali Strumiańskiej BG US

prof. Edward Włodarczyk, prof. Waldemar Tarczyński, Joanna Kulmowa, prof. Radosław Gaziński

Joanna Kulmowa

19 maja 2005 roku przyniósł kolejną okazję do spotkania z Joanną Kulmową. Prof. Aniela Książek – zaprezentowała swoją książkę *Na ten słodki czas* (Spotkania z Joanną Kulmową i jej poezją w latach 1982–96). W programie spotkania „o rzeczy Strumiańskiej” rozprawiły Aniela Książek-Szczepanikowa i Halina Kapanowska. Po czym nastąpił dwugłos Joanny i Jana Kulmów.

23 marca 2006 roku Joanna Kulmowa zaprezentowała książki *Pan Przekorneliusz*, *Różne takie zasypianki*, *Różne rzeczy Hilarego* oraz *Czemu? Wiersze* z tomiku poetyckiego *Czemu?* czytała Anna Januszewska, aktorka Teatru Współczesnego w Szczecinie.

12 maja 2007 roku w Sali Strumiańskiej Biblioteki Głównej odbyło się kolejne spotkanie z Joanną i Janem Kulmami, na którym zaprezentowane zostały dwa tomiki wierszy poetki – *Różne takie modlitewki* oraz *Ballady i zaśpiewy*. W trakcie spotkania zaprezentowana została także książka dr Urszuli Chęcińskiej z Instytutu Pedagogiki – *Poetka i paidia. O muzie dziecięcej Joanny Kulmowej*. Spotkanie otworzył i prowadził dyrektor biblioteki prof. Radosław Gaziński. W trakcie spotkania wiersze czytała sama Joanna Kulmowa.

2 listopada 2007 roku – odbyło się kolejne spotkanie z Joanną i Janem Kulmami. Tym razem połączone z prezentacją książki Jana Kulmy *Dykteryjki pośmiertne*. Tytuł przewrotny, ale uzasadniony, bo Jan ciężko zachorował a potem wyzdrowiał i napisał filozoficznie o swoim umieraniu i ziemskim bytowaniu.

Urszula Ganakowska, Jan Kulma, prof. Radosław Gaziński

„Wędrowanie najdalej” z Joanną Kulmową miało miejsce 25 marca 2008 roku w dniu jej 80. urodzin i było kolejną okazją do spotkania Rodziny Strumiańskiej, przyjaciół i sympatyków twórczości dostojnej Jubilatki.

19 maja 2010 roku Joanna Kulmowa z mężem Janem zawitali do Sali Strumiańskiej, prezentując nowy tomik wierszy autorki *Kreślaki z rozwianą grzywą* i *Les Chaiseaux*.

20 maja 2010 roku Joanna Kulmowa otrzymała tytuł doktora Honoris Causa Uniwersytetu Szczecińskiego. Uroczystość odbyła się z okazji 25-lecia US. Prof. Barbara Kromolicka Dziekan Wydziału Humanistycznego odczytała uzasadnienie, następnie głos zabral prof. Waldemar Tarczyński Rektor US, oznajmiając, że Joanna Kulmowa od tej pory stała się członkiem społeczności akademickiej i jest to zaszczyt dla US. Kulmowa złożyła oficjalne podziękowanie po łacinie, a następnie wygłosiła wykład o tolerancji „Od Pawła Włodkowica do czasów współczesnych”. Joanna Kulmowa jest 26 doktorem honoris causa US.

W tym samym roku, 21 października, decyzją Rady Miasta Joanna Kulmowa powiększyła grono Honorowych Obywateli Szczecina. Laudację wygłosiła prof. Urszula Chęcińska.

Światowy Dzień Książki ustanowiony został w 1995 roku przez UNESCO, ale tradycją sięgający lat trzydziestych XX wieku i wywodzący się z Hiszpanii stał się okazją, aby 23 kwietnia 2012 roku spotkać się ponownie z Joanną i Janem Kulmami. W Sali Strumiańskiej autorka zaprezentowała wyjątkową książkę pt. *Bajka poranna*, którą odczytała z władzami Uniwersytetu Szczecińskiego. Sama wcieliła się w postać Róży, rektor US prof. Waldemar Tarczyński był narratorem, a jego następca prof.

Edward Włodarczyk jaskółką, słońcem – prof. Radosław Gaziński Dyrektor Biblioteki Głównej US. Uczestnicy spotkania zostali obdarowani tą niezwykłą w swej treści i formie książką wydaną w limitowanej serii z dołączonym do niej tomem bibliografii i ikonobibliografii opracowany przez prof. Urszulę Chęcińską.

Wizyty Joanny i Jana Kulmów w Sali Strumiańskiej BG US zawsze gromadzą tłumy zainteresowanych twórczością pisarki, jej adoptowanych siostrzeńców, często przyjeżdżających z daleka, przyjaciół, władze Uniwersytetu, prasę, telewizję lokalną. Spotkaniom towarzyszy ożywiona dyskusja, a potem długie kolejki ustawiają się po dedykację i autograf Joanny Kulmowej.

Atmosfera podczas spotkań zawsze ciepła i radosna dzięki dowcipowi Jana Kulmy. Spotkaniom często towarzyszą występy dzieci ze Szkoły Podstawowej im. Joanny Kulmowej w Komarowie (koło Strumian).

Ewelina Konopczyńska-Tota

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

STEFAN FLUKOWSKI W OFLAGU (KWERENDA ZASOBÓW KSIĄŻNICY POMORSKIEJ)

W zbiorach Książnicy Pomorskiej znajdują się m.in. maszynopisy, rękopisy i przedmioty osobiste Stefana Flukowskiego, członka literackiej grupy Kwadryga, pisarza i poety związanego z regionem zachodniopomorskim. Materiały rękopiśmienne, nieopublikowane teksty literackie i prywatne zdjęcia udostępniane są w Czytelnii Zbiorów Specjalnych. Kolekcja Flukowskiego została przekazana Książnicy Pomorskiej przez rodzinę Stefana Flukowskiego w latach 1976–1977:

W roku 1976 rodzina Stefana Flukowskiego, mając do wyboru kilka możliwości, decyduje się na przekazanie zbiorów barlineckiego muzeum Bibliotece Głównej WiM-BP w Szczecinie z życzeniem imiennego wyodrębnienia daru w strukturze biblioteki. Prócz mebli z pracowni pisarza, sporego zasobu jego osobistego i warsztatowego księgozbioru, przedmiotów i pamiątek osobistych oraz kilkudziesięciu dzieł sztuki plastycznej z prywatnych zbiorów Marii i Stefana Flukowskich /portrety Witkacego, prace X. Dunikowskiego, grafika M. i St. K. Dawskich, i in./ na darowiznę złożyły się rękopisy utworów Flukowskiego i inedita¹.

Na podstawie zdeponowanych materiałów w Książnicy Pomorskiej i opracowań historycznych dotyczących Woldenberga, przedstawię działalność naukowo-literacką Stefana Flukowskiego w oflagu. W kolekcji Flukowskich znajdują się bowiem listy pisarza wysłane z oflagu do jego żony Marii. Jest to zbiór fotokopii kart korespondencyjnych i listów, które zapisane są na więziennych blankietach z nazwą oflagu oraz z danymi adresata i odbiorcy (oryginały listów znajdują się w Bibliotece Narodowej). Zbiór liczy kilkaset zdjęć datowanych na lata 1939–1945, które składają się z kart korespondencyjnych oraz przekazów paczkowych. Na uwagę zasługuje także informacja o zdeponowanych w Książnicy kserokopiach zeszytów wydawanych przez Woldenberczyków po wojnie na łamach których publikowane są artykuły, dzienniki i wspomnienia jeńców z oflagu II C Woldenberg.

¹ U. Szajko, *Sala Stefana Flukowskiego i rękopiśmienne spuścizny literackie w posiadaniu Biblioteki Głównej WiMPB w Szczecinie*, „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, 1979 nr 2-3, s. 12.

Przybycie do oflagu. Życie codzienne w baraku 12a

Zanim Stefan Flukowski został przewieziony do oflagu, przebywał w niewoli w okolicach Lwowa. O tych wojennych peregrynacjach pisze w jednym z listów do żony z dnia 27 grudnia 1939: „Ja do niewoli dostałem się we Lwowie, koło Zboisk 13.09 późnym wieczorem. Po tym siedziałem w Nowym Sączu w więzieniu”². W październiku 1939 przebywa już w obozie jeńców pod Limanową, jak donosi z listu, a 27 listopada informuje, że jest już w stałym obozie [w Arnswalde – przyp. E.T.] i można do niego pisać³. Porucznik na łamach jednego z czasopism opisuje publicznie swoją wojenną tułaczkę: „Etapami – poprzez Stargard, przebyło się rok czasu w Choszczynie (ówczesnym Arnswalde), a następnie prawie cztery i pół roku w Dobiegniewie (Woldenberg)”⁴. Szczegóły przyjazdu do Woldenbergu w 1940 roku podaje Jan Olesik informując, że grupa jeńców z Arnswalde przybyła 17 września w liczbie 1063 osób⁵.

W oflagu porucznikowi został nadany numer więzienny: 2336/IIB⁶. Flukowski przebywał w tzw. obozie „Wschód”, w drugim batalionie, w baraku 12a. Barak określany był jako żydowski ze względu na domniemane pochodzenie więźniów. Flukowski mieszkał tam z innymi znanymi osobami, m.in. z pisarzem Marianem Brandysem, luminarzem II Międzynarodówki Ludwikiem Cohnem oraz wybitnym fizykiem Ludwikiem Natansonem⁷. Taka różnobarwna grupa społeczna reprezentowała różnorodne ugrupowania polityczne, jak wspomina Brandys w jednej ze swych relacji:

Wachlarz światopoglądowy <norymberskiej osiemdziesiątki> był również bardzo szeroki [...] miał zdecydowanie oblicze mieszczańskie. Lewicowców było tam zaledwie paru. Większość stanowili przedstawiciele liberalnej inteligencji mieszczańskiej. Poza tym reprezentowana była cała skala nacjonalizmów, aż po najczarniejszy faszyzm żydowski, głoszący na rok przed likwidacją getta warszawskiego, że „komunizm jest większym wrogiem Żydów niż hitleryzm, ponieważ hitleryzm Żydów jednoczy, a komunizm ich wynaradawia”⁸.

Zastrzeżenia budzi jednak kwalifikacja więźniów do baraku żydowskiego. Przebywający tam więźniowie nie czuli się Żydami, byli zasymilowani, ochrzczeni, a taka kategoryzacja wydawała im się zbyt biurokratyczna. Jeden z badaczy informuje, że

2 S. Flukowski, *List do M. Flukowskiej z oflagu* z dnia 27.12.1939, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopie, inw. akc. 776.

3 S. Flukowski, *List do M. Flukowskiej z oflagu*, niepublikowany. Zbiór kilku listów znajduje się osobno w zbiorze: *Stefan Flukowski. Materiały różne związane z Woldenbergiem*, fotokopia, inw. akc. 2254.

4 S. Flukowski, *Czas płynie, wspomnienia rosną*, „Nadodrże” 1970, nr 18.

5 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, Warszawa 1988, s. 27.

6 Numer ten umieszczony był także na kartach pocztowych i listach skierowanych do Marii Flukowskiej, jako: gefangenenummer.

7 J. Kuropieska, *Obozowe refleksje. Oflag II C*, Kraków 1985, s. 152-153.

8 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, Warszawa 1955, s. 101-103.

często oficerowie Abwehry przychodzili do Najstarszego Obozu, by wskazać na Żydów, którzy mieszkają poza barakiem 12a i by wyciągnąć wobec nich konsekwencje. Musieli mieć własne kartoteki, prowadzone skrupulatnie i sięgające kilku pokoleń, skoro ten sam więzień figurował w kartotece, którą dysponował Najstarszy Obozu, jako Polak. Niemcy wymagali, żeby wówczas postawić pieczęć „mein Ehrenwort”⁹.

W Oflagu Woldenberg status jeńca wojennego regulowany był przez konwencję genewską, która zapewniała opiekę lekarską, umundurowanie, wyżywienie i żołąd. Jeńcy nie mogli wykonywać katorżniczej pracy. Niestety konwencja była niejednokrotnie łamana, również wobec Żydów. Już na wstępie utworzono barak-getto z niemożliwością przeniesienia, a jeńców pozbawiano paczek żywnościowych i urządzano im pogotowia marszowe z rewizją. Zdarzały się ataki i szykany z ramienia ugrupowania ONR. Wspomina o tym pisarz Brandys:

Przez pięć lat istnienia getta oflagowego faszysta obozowi spod znaku ONR (Obozu Narodowo-Regionalnego) czynili wszystko, aby wyrazić i pogłębić granice obcości rasowej. Doszło nawet do tego, że w okresie likwidacji getta warszawskiego – kiedy nad barakiem XIIa wisiała nieustannie czarna chmura nieszczęścia – oenierowcy oficjalnie kolportowali po obozie ulotki wzywające do „absolutnego bojkotu żydowskiego baraku”¹⁰.

Wszystko działo się za zgodą niemieckich władz obozowych. Niemcy dążyli do pozbycia się Żydów z oflagu i przekazania ich do obozów koncentracyjnych (o tym postulacie pisał sam Himmler w liście datowanym na 29 stycznia 1943). Wobec takich planów przeciwstawił się Najstarszy Obozu, pułkownik Wacław Szalewicz, który udał się z protestem do komendanta obozu, tłumacząc, że: „w Polsce wszyscy oficerowie mają równe prawa i wszyscy jeńcy wojenni powinni być traktowani zgodnie z postanowieniami konwencji genewskiej”¹¹. Sami wachmani byli zdziwieni stanem zdrowia i sytuacją Żydów w Woldenbergu: „...pod byle jakim pretekstem zachodzili do baraku 12a, by z ciekawością przyglądać się wegetującym tam Żydom, polskim oficerom. Stanowiło to dla nich, jak zaobserwowałem, widok zgoła niezwykły po polowaniach na Żydów, czego świadkami byli w całej Europie pozostającej w hitlerowskim jarzmie”¹².

Barak 12a wyróżniał się także pod względem uroczystości religijnych – umywalnia barakowa w wielkie święta żydowskie Paschę czy Jom Kippur zamieniała się w bożnicę udekorowaną świecami i tałesami modlących się ortodoksów. W poprzednie dni z kolei służyła katolikom z bractwa różańcowego¹³. Jednak barak 12a

9 S. Mastalski, *Polski samorząd jeniecki a niemieckie władze obozowe*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, Warszawa 1984, s. 33.

10 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, op. cit., s. 105.

11 J. Kuropieska, *Obozowe refleksje. Oflag II C*, op. cit., s. 175.

12 Tamże, s. 156.

13 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, op. cit., s. 103-104.

wyróżniał się nie tylko tym, posiadał jeszcze bibliotekę liczącą 150 woluminów (dar z YMCA)¹⁴ oraz prywatny zakład kąpielowy Askanasa¹⁵, a także ogródek warzywny, o którym wspomina Flukowski w liście do żony: „Przedemną na ścianie naszego baraku puchną pomidory od słońca, a w cieniu swych własnych liści dojrzewa kalarepa [...] Teraz pełno wszędzie kwiatów, przy czym słoneczniki czy malwy noszą się najwyżej”¹⁶. Również zakaz przyjmowania paczek żywnościowych nie był tak przestrzegany, gdyż Flukowski wielokrotnie w listach wspominał o paczkach, przekazanych od różnych osób: „Paczkę od Babci otrzymałem 28 w zupełnym porządku. Niestety pisanki się zgniotły, a szkoda bo b. piękne. Poza tym wszystko – dużo ciasta, masło, kiełbasa, makaron, cukierki i baranek z cukru z odtrąconą głową – doszło w porządku”¹⁷. Z kolei w sierpniu 1943 roku potwierdza odbiór kilku innych paczek: „W sierpniu otrzymałem cztery paczki żywnościowe: dwie krajowe, amerykańską i angielską. I do tego na dodatek tysiąc papierosów angielskich”¹⁸. Zawartość paczek była obfita i bogata w produkty trudno dostępne w warunkach obozowych. Jednak mimo tych paczek, racje żywnościowe przypadając na jednego jeńca były niewystarczające, wręcz głodowe, dlatego przyjęcie każdej paczki było tak skrupulatnie odnotowane.

W baraku panowała hierarchia, związana ze stopniem wojskowym, podporucznicy jako młodszy oficerowie musieli ustępować tym z wyższą rangą, również, jeżeli chodzi o miejsce spania. O tej sytuacji pisze Flukowski: „Parę tygodni temu awansowałem z łóżka suterenu na parterowe, czyli tzw. środkowe, bo nade mną śpi jeszcze jeden. Jest to miejsce o tyle lepsze, że nie ciągnie od ceglanej podłogi i jest widniej”¹⁹. Dolna pryzca zawsze wiązała się z wilgocią i chłodem, który mógł mieć ujemny wpływ na zdrowie, dlatego na najgorsze miejsce wysyłano tych z najmniejszą ilością belek na mundurze.

Twórczość dramatyczna i liryczna Flukowskiego

Stefan Flukowski swoje literackie aspiracje kontynuował w Woldenbergu, czego świadectwem są powstałe tu utwory dramatyczne i twórczość liryczna. Do obozu za podporucznikiem przyszła opinia znanego poety:

14 J. Bohatkiewicz, *Fragmenty diariusza obozowego ppor. Józefa Bohatkiewicza*, w: „Uniwersytet za drutami” cz.2 [Zeszyty Woldenberskie], 1994/1995, z. 11/12, s.172, kserokopia, sygn. MW 61/10.

15 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 94.

16 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu* z dnia 26.07.1943, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

17 S. Flukowski, *Listy do M. Flukowskiej z oflagu* z dnia 1.04.1942, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

18 Tamże, list z dnia 31.08.1943.

19 Tamże, list z dnia 15.05.1941.

Niewątpliwie na czoło wysuwała się ascetyczna postać ppor. Stefana Flukowskiego – pisze Marian Wadecki – nie tylko dlatego, że w obozie krążyły jego książki, np. powieść *Urlop bosmana Jana Kłębucha* i tom wierszy: *Dębem rosnę*, nie tylko dlatego, że przypomniano sobie od dziesięciu lat drukowane w warszawskich czasopismach jego poezje, ale przede wszystkim, że z Arnswalde przyszła za nim opinia autora dobrego utworu scenicznego *Tęsknota za Julią*²⁰.

Pierwszym tekstem napisanym w niewoli, o którym wspomina cytowany wyżej Marian Wadecki jest dramat jednoaktowy *Tęsknota za Julią*. W wydaniu powojennym ukazał się jako pierwsza część tryptyku dramatycznego *Horyzont Afrodyty*, w którego skład weszły również teksty napisane już w Woldenbergu – *Gwiazda dwóch horyzontów* oraz *Chwila królewskiej niemocy*. To, co łączy te wszystkie utwory, to jak uważa jeden z badaczy: „pokazanie atmosfery i bogactwa Renesansu, problem miłości jest, więc główną sprawą”²¹.

Spektakl *Tęsknota za Julią* w reżyserii Jana Koechera, z dekoracjami Tadeusza Ptaszyckiego²², grany był w teatrze w Woldenbergu w dniach 29-31 stycznia, 01-05 lutego 1941 o godz. 14:30²³. Flukowski w liście skierowanym do Marii Flukowskiej sam informuje o tym scenicznym wydarzeniu: „Ostatnio u nas wystąpił teatr z dwoma jednoaktówkami. Jedna wg Londona „Noc na Goboto” i druga pt. „Tęsknota za Julią”, b. krótka (niecałe 1/2 godziny), ale udatna i zabawna”²⁴. Spektakl doczekał się także fotografii: „Do tego listu załączam 2 fotosy z teatru. Tam i tu zdjęcia zostały ruszone i przez to zdeformowane niektóre twarze, szczególnie Romea, którego grał Czarnocki. Szekspira robi Ziejewski”²⁵.

Kolejnym tekstem, nad którym pracował Flukowski w obozie to sztuka Jacquesa Offenbacha: „Piękna Helena”. Kuluary pracy nad scenariuszem zdradza Brandys. Tak naprawdę to powstała nowa sztuka, gdyż więźniowie nie posiadali egzemplarza operetki Offenbacha. Połączyli zapamiętane fragmenty utworu z własną inwencją, piosenkami oraz kupletami. Spotkania odbywały się w baraku 12a w tzw. „kąciku Fluka”, w których udział brali Kazimierz Rudzki, Jan Koecher, Henryk Rostworowski, Jerzy Michałowski, współautorzy sztuki. Owy kącik to:

20 M. Wadecki, *Twórczość literacka w obozie*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, pod red. E. Ginalskiego, Warszawa 1984, s. 304.

21 A. Chojnacki, *Flukowski*, Warszawa 1973, s. 26.

22 J. Koecher, *Teatr obozowy*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 257.

23 Fotografia plakatu informacyjnego ze spektaklu *Tęsknota za Julią*, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane: *Stefan Flukowski. Materiały różne związane z Woldenbergiem*, inw. akc. 2254.

24 S. Flukowski, *Listy do M. Flukowskiej z oflagu* z dnia 02.02.1941 i 1.04.1942, listy nieopublikowane, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

25 S. Flukowski, *Listy do M. Flukowskiej z oflagu* z dnia 15.08.1942 i 1.04.1942, listy nieopublikowane, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

Wąski przedział między trzypiętrowymi pryzmami, gdzie stał mały stoliczek przemysłnie zbity z dykty [...] W czasie zebrań teatralnych, dla zrobienia miejsca gościom, pisarz przenosił się na swoje piętrowe wyro i leżąc na nim, jak Sienkiewiczowski Petroniusz po porannej kąpieli, patronował z góry pracy twórczej [...] Całe to bractwo wypalało wszystkie barokowe papierosy, zaśmiewało się z własnych konceptów i coraz zuchwalej podszczypywało Offenbachowską „Piękną Helenę”, wtlaczając ją na scenkę jeniecką²⁶.

„Piękną Helenę” nie wystawiono jednak na scenie, gdyż została odebrana jako złośliwy paszkwil polityczny, po tym jak Mussolini wkroczył do Grecji²⁷.

Flukowski był również współautorem bardzo popularnej komedii muzycznej „Jajko Kolumba”, wystawionej na scenie 27 kwietnia 1941 roku. Sam Koecher wypowiada się o sztuce w samych superlatywach: „To wielkanocne widowisko zrobiło bodaj największą furorę w obozie. Po wojnie grane było z powodzeniem w Starym Teatrze w Krakowie w latach 1945–1946”²⁸. Treść sztuki dotyczy perypetii Krzysztofa Kolumba, który zaginął na Wyspie Jajowej. W jego odnalezieniu pomóc ma Sherlock Holmes do którego udaje się hrabina Andaluja z XV-wiecznej Hiszpanii. Detektyw przenosi się w czasie razem ze swoim lokajem i przyjacielem Watsonem za pomocą wehikułu i odnajduje Kolumba na jednej z wysp. Sztuka łączy w sobie komizm sytuacyjny z głębszym przesłaniem. Aluzja zawarta w utworze nie została zauważona przez cenzora, ale dla więźniów była oczywista. To „wyraźna aluzja do oczekiwanej roli USA w toczącej się wojnie”²⁹. Znaczący jest w tym przypadku fragment: „Nareszcie koniec niewoli. To pomoc nadpływa powoli”³⁰. Liczne są też zawołane nawiązania do hitlerowskich Niemiec. Samo przedstawienie tubylców z Wyspy Jajowej przypomina nie tyle o wymiarze kolonialnym, ile o nazistowskiej propagandzie wyższości rasowej Aryjczyków: „Bogowie chcą, abyśmy byli mali i nędzni i całe życie pracowali na silniejszych od nas”³¹.

Krytyk literacki, tłumacz, miłośnik literatury i juror

Oprócz pisarstwa poetyckiego Flukowski angażował się w twórczość przekładową. Przetłumaczył fragmenty utworów: Bena Jonsona, Franciszka Bacona, Davida Hume’a. W całości przełożył rozprawę Lascelles’a Abercrombie’go pt. *Zasady krytyki literackiej* oraz utwory Szekspira³². Swoich przekładów nie ograniczał jedynie do tekstów angielskojęzycznych, ale jak informuje Wadecki, tłumaczył też

26 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, op. cit., s. 42-43.

27 Tamże, s. 44.

28 J. Koecher, *Teatr obozowy*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 259.

29 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 173.

30 S. Flukowski, *Jajko Kolumba*, dramat nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, maszynopis, inw. akc. 2274 i 488.

31 S. Flukowski, *Jajko Kolumba*, op. cit., s. 21.

32 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 204.

z języka rosyjskiego i francuskiego. Wiele z przekładów zostało opublikowanych po wojnie³³.

Flukowski przewodniczył także poetyckiej grupie „Zaulek”, do której należał Andrzej Siła-Nowicki i Edward Fiszer. Grupa wydawała swoje utwory w zeszytach poetyckich właśnie pod tytułem „Zaulek”. Nakład tych zeszytów był niewielki, gdyż teksty były pisane ręcznie, a każdy autor sygnował swój tekst własną winietą³⁴, co możliwe było ze względu na działalność pracowni introligatorskiej.

Flukowskiego powołano także na jednego z jurorów w konkursach literackich na najlepszy „utwór dramatyczny, na nowelę, na utwór poetycki z okazji Roku Olimpijskiego”³⁵. Pierwszy ogólnopolski konkurs na nowelę lub opowiadanie odbył się już 28 grudnia 1940 roku i co ciekawe nikogo nie wyróżniono pierwszą nagrodą, co sugeruje, że wymagania sędziów były wysokie. Drugą nagrodę zdobył ppor. Miłkowski za utwór *Ludzie*. W 1941 roku odbył się dwukrotnie konkurs na piosenkę żołnierską, w którym zwyciężyła popularna w oflagu piosenka *O Ani* Edwarda Fiszera. W konkursie poetyckim na wiersz o tematyce sportowej przewodniczył sędziom sam Flukowski i nagroził tekst *Modlitwa olimpijska* Jana Knothego³⁶.

Flukowski brał także udział w porankach literackich, które organizowane były w teatrze. Ich celem było zaprezentowanie słuchaczom literatury polskiej od Jana Kochanowskiego do czasów najnowszych. Pierwszy z nich odbył się 24 listopada 1940 roku i był poświęcony Stefanowi Żeromskiemu, omówiono również twórczość Kazimierza Przerwy-Tetmajera i poezję Sejmu Czteroletniego. Natomiast Flukowski opracował spotkanie: „Cyprian Norwid, poeta i myśliciel”. Program składał się z krótkiego wykładu, tekstu objaśniającego oraz recytacji poszczególnych utworów³⁷. Poeta w liście do Marii Flukowskiej sam opisuje kuluary tego występu: „11 listopada [1941] miałem odczyt o Norwidzie, gdzie kładłem szczególny nacisk na jego światopogląd religijny i oryginalne plastyczne widzenie świata. Rzecz wywołała duże echo, tym bardziej, że przeczytałem tym kilkuset ludziom trochę tekstów”³⁸. Spotkania cieszyły się wysoką frekwencją i zainteresowaniem. Podporucznik zapoznał słuchaczy również z własną twórczością, gdy czytał poezję z tomu *Dębem rosne*³⁹.

W wolnym czasie nie zaniedbywał także lektury. Z wysłanych listów do żony można się dowiedzieć, że sięgał po rozmaite utwory: od tekstów krytycznych Wa-

33 M. Wadecki, *Twórczość literacka w obozie*, op. cit., s. 305.

34 Tamże, s. 308-309.

35 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 204.

36 M. Wadecki, *Twórczość literacka w obozie*, op. cit. s. 309.

37 A. Bukowski, *Za drutami oflagów. Dziennik oficera 1939-45*, w: „Muzy za drutami. Część III do Uniwersytetu za drutami” [Zeszyty Woldenberskie] 1995, z. 15/16, s. 101, kserokopia, sygn. MW61/13.

38 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu z dnia 15.12.1941*, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

39 M. Wadecki, *Twórczość literacka w obozie*, op. cit., s. 310.

clawa Borowego, listów Norwida, historycznych książek o Henryku VIII, Zygmuncie Augustie po czytał *Przeminęło z wiatrem*⁴⁰. Udzielał się również w Bibliotece Wschód, gdzie miał prelekcje dotyczące czytelnictwa i umiejętności dobierania wartościowej książki⁴¹.

Działalność uniwersytecka podporucznika

Flukowski realizował się także jako wykładowca na Uniwersytecie Woldenberskim. Józef Bohatkiewicz wspomina: „Do końca 1943 roku działało już około 21 kursów”⁴², wśród których odnotowano ciekawe i dosyć nietypowe jak na warunki obozowe kursy: np. pszczelarski do którego realizacji sprowadzono pasiekę oraz zielarski. Koła naukowe z czasem przekształciły się w regularny Uniwersytet Woldenberski. Pierwsza inauguracja odbyła się już 3 października 1942 roku z inicjatywy Koła Orientalistycznego, a siedzibą uniwersytetu była świetlica Batalionu III. Dyrektorem Studiów został profesor Kazimierz Michałowski, a studenci mogli korzystać z poszczególnych sekcji: egiptologii, filologii klasycznej, językoznawstwa porównawczego, medycyny czy matematyki⁴³. Funkcjonowały także szkoły języków obcych zgrupowane w Instytutach. Więźniowie mogli korzystać m.in. z Instytutu Angielskiego, Francuskiego, Niemieckiego lub Czeskiego⁴⁴.

Flukowski prowadził wykłady z historii literatury dla szeregowych i podchorążych z tzw. „drużyn roboczych”⁴⁵ z ramienia sekcji teorii i historii literatury. Komórka ta przekształciła się w Koło Literackie pod przewodnictwem Andrzeja Bukowskiego. Tematyka wykładów Flukowskiego była różnorodna, obejmująca szerokie spektrum zjawisk literackich. Poszczególne tematy wykładów brzmiały: „Pisarz a społeczeństwo wg C. F. Ramuza”, „Romantyzm”, „Poezja Norwida”, „Poezja w Polsce współczesnej”⁴⁶. Oprócz prelekcji literackich Flukowski prowadził cykl wykładów z dziedziny teatru i dramatu⁴⁷. Wysosław Modzelewski wymienia podporucznika wśród 25 oficerów wykładowców, którzy zapewnili wysoki poziom studiów prowadzonych wśród szere-

40 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej*, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

41 A. Bukowski, *Za drutami oflagów. Dziennik oficera 1939–45*, w: „Muzy za drutami. Część III do Uniwersytetu za drutami” [Zeszyty Woldenberskie] 1995, z. 15/16, s. 101, kserokopia, sygn. MW61/13.

42 J. Bohatkiewicz, *Oflag II C Woldenberg*, Warszawa 1971, s. 51.

43 Tamże, s. 57–58.

44 E. Ginalski, S. Kotarski, *Koła fachowe i kursy oraz praca indywidualna w obozie*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, pod red. E. Ginalskiego, Warszawa 1984, s. 217–220.

45 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, op. cit., s. 42.

46 A. Bukowski, *Za drutami oflagów. Dziennik oficera 1939–1945*, w: „Muzy za drutami. Część III do Uniwersytetu za drutami” [Zeszyty Woldenberskie] 1995, z. 15/16, s. 98–100, kserokopia, sygn. MW61/13.

47 J. Koecher, *Teatr obozowy*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 262.

gowców⁴⁸. Na uniwersytecie pracował w towarzystwie znanego profesora archeologii Uniwersytetu Warszawskiego Kazimierza Michałowskiego, który był twórcą polskiej szkoły archeologii śródziemnomorskiej. W Woldenbergu prowadził Koło Orientalistyczne i zajęcia z egiptologii⁴⁹. Swoje doświadczenie zdobył w czasie wykopalisk w Edfu w 1937 roku. Poznał również Karola Górskiego, historyka, mediewistę, badacza zakonu krzyżackiego, który w Woldenbergu prowadził wykłady właśnie z tej dziedziny i napisał pracę pt.: *O kulturze średniowiecza*⁵⁰. Współpracował także z Witoldem Starkiewiczem, znanym lekarzem okulistą, autorem książki napisanej w oflagu: *Optyka oka i szkiele okularowych*⁵¹.

Flukowski kierownikiem literackim teatru

Znana była również szeroka działalność Flukowskiego jako kierownika literackiego teatru dramatycznego. Przedstawienia odbywały się w dawnej jadalni przylegającej do kuchni⁵². O tym miejscu pisze sam podporucznik: „Nasza scena mierzy cztery metry na cztery. Mamy więc z nią wiele kłopotów, bardzo często trzeba poza nią wykraczać. A tam są znów wąskie skrawki kulis – garderoba i dekoratornia”⁵³. Kierownik literacki zdradza także kulisy warsztatu technicznego. Dopracowany był każdy szczegół, od ubioru do scenografii. Pracowali znani plastycy, szyto krynoliny i kontusze, nawet znajdowano, na potrzeby jednej sztuki – żółte buty czy białe rękawiczki. Przedstawienia cieszyły się dużą popularnością. Flukowski „był zwolennikiem teatru dramatycznego, o wyrażnie poetyckim charakterze”⁵⁴ – komentuje Olesik, dlatego nawiązuje w repertuarze do twórczości Offenbacha. Z tego powodu zależało mu również na szkoleniu młodych kandydatów na aktorów⁵⁵. Z ramienia teatru Flukowski wraz z Madeyskim opracowali poranek literacko-artystyczny pt. „Dawna Warszawa”, który odbywał się od 24 do 30 września 1941 roku⁵⁶.

Decyzja o zdjęciu go ze stanowiska kierownika musiała być bolesnym doświadczeniem, szczególnie że teatr stanowił wyłom w szarzyźnie i monotonii dnia codziennego: „Rozpisałem się tyle o teatrze, ale w naszej szarzyźnie i trudnej teraźniejszości

48 W. Modzelewski, *Praca oświatowa wśród szeregowych*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 235.

49 J. Centkowski *Nauka – ojczyźnie*, w: „Uniwersytet za drutami” [Zeszyty Woldenberskie], 1994 z. 9/10, s. 78-80, maszynopis, sygn. MW61/9.

50 J. Kłoczowski, *Jubileusz Karola Górskiego*, w: „Uniwersytet za drutami” [Zeszyty Woldenberskie], 1994 z. 9/10, s. 83-84, maszynopis, sygn. MW61/9.

51 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 165-167.

52 J. Koecher, *Teatr obozowy*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 256.

53 S. Flukowski, *Mały, jeniecki teatr...*, „Odrodzenie”, 1945, nr 45, s. 3.

54 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 172.

55 J. Koecher, *Teatr obozowy*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 258.

56 Tamże, s. 260.

stanowi on jedną z nielicznych barwnych plam tętniących, innym pięknym życiem⁵⁷. Co było powodem zwolnienia? Treść sztuki napisanej przez Flukowskiego – *Chwila królewskiej niemocy*. Zakwestionowana została przez przewodniczącego Komisji Kulturalno-Oświatowej Jana Ciałowicza. Przedstawienie nie odbyło się z powodu, jak zauważa Olesik błędnej interpretacji: „Kierownictwo dopatrywało się w tej sztuce szarżowania świętości narodowych”⁵⁸. Sztuka miała inny cel – polemiczny, prześmiewczy. Prawdziwym zamiarem jak zauważa Koecher: było „rozbitcie zespołu <niesfornych> samodzielnych artystów” i że dotychczasowy układ był nie na rękę ugrupowaniom konserwatywno-klerykalnym⁵⁹. W odpowiedzi na nieuzasadnioną ingerencję w repertuar, kierownictwo artystyczne złożyło rezygnację 4 lipca 1943 roku. Zostali oni wezwani do raportu karnego z powodu siania buntu, a 17 lipca Szalewicz potępił wszystkich odchodzących z teatru. Jeden z badaczy, twierdzi, że rozkaz ten wydał Jan Chmurowicz, który podpisał się za pułkownika, gdy ten leżał obłożnie chory w szpitalu⁶⁰.

Kondycja psychiczna i fizyczna Flukowskiego

Ze wspomnień współwięźniów wynika, że Flukowski aktywnie brał udział w życiu kulturalno-oświatowym. To zaangażowanie w działalność kulturalną było odpowiedzią na rutynę i monotonię dnia:

„Pocieszam się w trudniejszych chwilach tęsknoty oglądaniem fotografii [...] Dzień schodzi mi za dniem w niezmałconej monotonii rannego wstawania, apeli, pracy nad tymi starożytnościami o których już wspominałem poprzednio, i tak do obiadu”⁶¹.

Stan zdrowia nie pozwalał jednak na całkowite poświęcenie się sprawom kultury. Wielokrotnie pisał o „fatalnej pamięci”, „permanentnym otępieniu”, niemożności skupienia się, ospałości umysłowej, co sugerowało złą kondycję psychiczną. W jednym z listów pisze bezpośrednio o jednostce chorobowej, która go wyniszcza: „Poza tym działa choroba drutów kolczastych niewidocznie sprawiając pewne spustoszenie w umysłowości, szczególnie jak u mnie ostatnio czyniąc niemożliwym dłuższy wysiłek, skupienie się przy jednoczesnym maniackim obstawaniu przy pewnych tematach”⁶². Choroba drutów kolczastych, jak pisze psychiatra Władysław Stein, wiąże się z osłabieniem układu nerwowego i ma podłoże neurasteniczne. Stan ten wiąże się z diametralną zmianą sytuacji życiowej. Bycie w niewoli i utrata poczucia wartości

57 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu* z dnia 25.05.43, list nieopublikowany, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, *Listy Stefana Flukowskiego z oflagu do żony*, fotokopia, inw. akc. 776.

58 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg* op. cit., s. 177.

59 J. Koecher, *Teatr obozowy*, op. cit., s. 265.

60 J. Olesik, *Oflag II C Woldenberg*, op. cit., s. 178.

61 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu* z dnia 06.03.1942, op. cit.

62 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu*, z dnia 15.05.1941, op. cit.,

i pozycji ma wyniszczający wpływ na więźnia⁶³. Objawami tego stanu jest: niemożność koncentracji, ciągła zmiana zainteresowań, rozdrażnienie, zmienność nastroju. Niektóre z tych cech zauważa u siebie Flukowski wspominając o apatii, otępieniu czy maniackalnym rozamiętywaniu. Ten stan nerwicowo-lękowy miał kilka przyczyn. Na początku swojego pobytu w niewoli poeta dowiaduje się o śmierci rodziców, którzy zginęli od pocisku artyleryjskiego⁶⁴. Niepokoi go również fakt, że żona sama zmaga się z kłopotami w okupowanej Warszawie. Naraża swoje życie przechowując dzieci żydowskie i opiekując się żołnierzami AK, jak sama pisze w nieopublikowanej relacji:

„Sześcioro dzieci od pierwszego roku życia do lat 15 pochodzenia żydowskiego przebyło u mnie przez okres 1 ½ roku do trzech lat. Miało to miejsce w Warszawie, na Mokotowie, przy ul. Szustra 49, gdzie prowadziłam również punkt szpitalny dla żołnierzy AK”⁶⁵.

U Marii Flukowskiej przebywała m.in. Ewa Cyprys, córka Ruth Altbecker. Dziewczynce załatwiono metrykę na nazwisko Flukowska Ewa, która rzekomo była bratanicą Stefana Flukowskiego – jak pisze Cecylia Judek, wszystko to było sfingowane, gdyż Flukowski był jedynakiem⁶⁶. Flukowski będąc w oflagu koresponduje z Marią w sprawie swej „bratanicy”, mimo tego niepokoi się o los swojej rodziny. Swoim obawom daje upust w jednym z listów:

„Od jakichś trzech tygodni czuję się bardzo niedobrze nerwowo, tak, że niewiele mogę pracować, nic się mnie nie trzyma [...] Umysł jest pełen jakichś przeczuć i przemian, które się częściowo zrealizowały, ale to nie wszystko jeszcze. Te nerwy to nie sprawa wewnętrzna organizmu, ale echo dalekich spraw, całego naszego losu i przyszłości, strapienie o Was”⁶⁷.

Negatywne doświadczenia psychiczne, apatia, bezsilność powodują pogorszenie się stanu zdrowia. Poeta w oflagu miał kłopoty z sercem i reumatyzmem. W jednym z listów pisze: „ja też kochanie mam, zdaje się nerwicę żołądka, reumatyzmy <jakieś łupią>, no i zęby z którymi trudno będzie się pokazać”⁶⁸. Objawy, które występują u Flukowskiego, mają podłoże nerwowe, stąd: stenokardia czy stany kurczowe

63 W. Stein, „Choroba drutów kolczastych” i następstwa pobytu w niewoli, w: „Uniwersytet za drutami” [Zeszyty Woldenberskie], 1994 z. 9/10, s. 67, kserokopia, sygn. MW 61/9.

64 M. Flukowska, *Listy do Stanisława Flukowskiego* z dnia 11.12.1939, listy nieopublikowane, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, S. Flukowski. *Materiały związane z Woldenbergiem*, fotokopia, inw. akc. 2254.

65 M. Flukowska, *Wspomnienia okupacyjne Marii Flukowskiej* w: *Dokumenty i materiały dotyczące II wojny światowej*, relacja nieopublikowana, zbiory Książnicy Pomorskiej, maszynopis, inw. akc. 2129.

66 C. Judek, *Maria Flukowska – donatorka Książnicy Pomorskiej*, „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, 2011 nr 3-4, s. 29.

67 S. Flukowski, *Listy Marii Flukowskiej z oflagu* z dnia 15.12.1941, op. cit..

68 S. Flukowski, *Listy do Marii Flukowskiej z oflagu* z dnia 01.12.1943, op. cit.

jelita grubego charakterystyczne dla „choroby drutów kolczastych”⁶⁹. Do kłopotów ze zdrowiem przyczyniła się również uboga, niskokaloryczna, skąpa dieta (często były to racje głodowe), którą więźniowie niejednokrotnie wzbogacają przez żywność nadsyłaną w paczkach. Dieta opierała się przeważnie na węglowodanach i jarzynach, dlatego częste przeziębienia Flukowskiego są wynikiem słabej odporności organizmu, która może wynikać z anemii (niski poziom żelaza) i awitaminozy. Wycieńczenie fizyczne i psychiczne przyczyniło się do rozwinięcia gruźlicy u Flukowskiego:

„Moja twarz zupełnie dla mnie niespodziewanie budzi sensację. Okazuje się, że jest ona wyjątkowo reprezentatywna jako twarz jeńca wycieńczonego tyloletnią niewolą [...] Nie wiedziałem wtedy, że powracam z gruźlicą w prawym płucu”⁷⁰.

Oprócz małych racji żywieniowych w oflagu, brakowało również podstawowych lekarstw i pomieszczeń sanitarnych, jak pisze Bohatkiewicz, w „obozowych aptekach” były mikroskopijne ilości aspiryny, trochę jodyny i plastry⁷¹.

Pobyt w oflagu Flukowski podsumowuje w jednym z artykułów – to miejsce upokorzenia i poniżenia:

„Nie wiem czy nasze oczy są już do tego zdolne. Czy są w stanie spojrzeć po pięć i pół letnim przebywaniu w ciemnościach w pierwsze promienie nadchodzącej wolności. Spojrzeć i ocenić życie spędzone w dolinach mroku, w kłątwie potępienia, na dnie pogardy. Nie wiem czy nasze oczy są dość wyzwolone z obrazów pełnych krwawych i okrutnych cieni”⁷².

Ostatnie dni. Ewakuacja z obozu

Jak wyglądały ostatnie dni w oflagu Flukowskiego? Ze względu na dane historyczne można zrekonstruować ich przebieg. 25 stycznia 1945 dochodzi do ewakuacji obozu. Flukowski znajdował się w obozie „Wschód”, który wyszedł jako ostatni z obozu o godzinie 11:00 wraz z administracją i z niemieckim generałem⁷³. Pierwszego dnia po ponad trzydziestu kilometrach grupa dotarła do Tuczna. Ludzi rozlokowano w stodołach. O warunkach jakie tam panowały Flukowski pisze w nieopublikowanym tekście: „Jesteście wolni!”, „Na noc, późnym wieczorem dowleliśmy się do jakiegoś folwarku. W ciemnościach zaszyliśmy się w siano. Jak co dzień. Mokie buty wypycha się słomą czy sianem, wszystkie rzeczy wiąże w jeden tłumok, żeby nie zagubić. Rano trudno rozruszać członki”⁷⁴. Od 26 do 27 stycznia obóz

69 W. Stein, „Choroba drutów kolczastych” i następstwa pobytu w niewoli, w: „Uniwersytet za drutami” [Zeszyty Woldenberskie], 1994 z. 9/10, s. 70, kserokopia, sygn. MW 61/9.

70 S. Flukowski, *Jesteście wolni!*, w: *Wspomnienia obozowe*, zbiory Książnicy Pomorskiej – rękopisy nieopracowane, maszynopis nieopublikowany, s.7, inw. akc. 779.

71 J. Bohatkiewicz, Nauka, w: „Uniwersytet za drutami” [Zeszyty Woldenberskie], 1994 z. 9/10, s. 17, maszynopis, sygn. MW61/9.

72 S. Flukowski, *Odbudowa literatury*, op. cit., s. 7.

73 M. Brandys, *Wyprawa do oflagu*, op. cit., s. 129.

74 S. Flukowski, *Jesteście wolni!*, op. cit., maszynopis, s. 2.

odpoczywał w tym rejonie. 28 stycznia grupa dotarła do Niesprowic, a następnego dnia podczas śnieżycy, przez Barlinek, grupa jeńców osiągnęła majątek Dziedzice. 29 stycznia armia radziecka dogoniła kolumnę marszową i zaatakowała Niemców w majątku. Jeńcy byli wolni. Relację z wydarzeń mających miejsce w Dziedzicach zdaje Flukowski w jednym z artykułów:

„[...] maszerowaliśmy, brnąć w śniegu, bocznymi drogami, w kierunku Odry, póki naszą grupę jeniecką nie dogonił w Dziedzicach za Barlinkiem radziecki klin pancerny, uwalniając z długoletniej niewoli. Tu w Dziedzicach pierwsze słowa jakie usłyszałem w tej decydującej o naszym losie sytuacji, padły z ust radzieckiego czołgisty, z wysokości wieżyczki jego wozu: „Jesteście wolni, wychodźcie!”⁷⁵.

Obóz Wschód był wolny, natomiast część obozu Zachód wędrowała dalej i w niewoli pozostała do 3 maja⁷⁶.

75 S. Flukowski, *Czas płynie, wspomnienia rosną*, op. cit.

76 Cz. Rybicki, *Ostatnie dni obozu i ewakuacja*, w: *Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców*, op. cit., s. 320-323.

Ewelina Konopczyńska-Tota

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

BARBARA TEMKIN-BERMANOWA

Bibliotekarka

Barbara Temkin to postać, którą warto przybliżyć szerszemu gronu czytelniczemu. Bermanowa brała czynny udział w ratowaniu Żydów z ramienia Żydowskiego Komitetu Narodowego i Żegoty, z zawodu była bibliotekarką – w czasie okupacji pracowała w bibliotece w getcie warszawskim.

Barbara Temkin urodziła się w 1907 roku w Warszawie, ukończyła wydział Nauk Politycznych i Społecznych na Wolnej Wszechnicy Polskiej (lata 1926–1930) oraz Studium Pracy Społeczno-Oświatowej, a specjalizowała się w bibliotekoznawstwie. W podaniu o pracę do biblioteki w Tel-Awiiw pisała: „Mam dyplom księgarza Uniwersytetu Warszawskiego. Tytuł mojej pracy magisterskiej brzmiał »Biblioteki żydowskie w Warszawie«. Pracuję w tym zawodzie 20 lat¹”. Basia Bermanowa pracowała w Bibliotece Publicznej w Warszawie w dziale bibliografii hebrajskich i żydowskich czasopism, a następnie w Miejskiej Bibliotece Warszawskiej, gdzie była kierowniczką jednego z działów². O jej zamiłowaniu do literatury i pracy w bibliotekarstwie wspomina Adolf Berman:

Była gorącą miłośniczką książki i literatury żydowskiej. Jako specjalistka w tej dziedzinie była przez pewien czas referentką dla spraw książki żydowskiej w Bibliotece Narodowej w Warszawie. Nawet w getcie nie opuszczała książki. Zorganizowała bibliotekę dla dzieci przy Centrali opieki nad dziećmi i do ostatniej chwili kierowała nią. Dostarczała książek Domom Sierot, Internatom dla dzieci ulicy, dzieciom w nielegalnych szkołach itd. Również po wyzwoleniu poświęciła wiele czasu i energii na zebranie księgozbiorów żydowskich, niszczonej przez hitlerowców. Zbierała wszelkimi możliwymi drogami książka po książce. Objęła kierownictwo Centralnej Biblioteki Żydowskiej przy CKŻP³.

1 Cyt. za E. Berman, *Papierowy most*, w: B. Temkin-Bermanowa, *Dziennik z podziemia*, oprac. A. Grupińska, P. Szapiro, Warszawa 2000, s. 361.

2 E. Berman, *Papierowy most*, w: B. Temkin-Bermanowa, *Dziennik z podziemia*, oprac. A. Grupińska, P. Szapiro, Warszawa 2000, s. 359-361.

3 A. Berman, *Basia*, w: *Pamiętniki Żydów*, sygn. 302/209, tekst nieopublikowany, mikrofilm rękopisu, zbiory Żydowskiego Instytutu Historycznego, s. 1-2.

Po wojnie zajmowała się zbieraniem ocalałych ksiąg żydowskich i hebrajskich, zebrała ich około 120 000, a następnie opracowywała ten ocalały księgozbiór. Organizowała bibliotekę centralną przy Komitecie Żydów Polskich. Mimo wyjazdu do Izraela w 1950 roku nie przerwała swojej pracy związanej z biblioteką. W Tel-Awiiw pracowała bowiem jako bibliotekarka w jednej ze szkół powszechnych⁴.

Barbara Temkin była również pisarką, znamienne jest to, że w czasie wojny napisała po stronie aryjskiej *Dziennik z podziemia*. Dziennik został opublikowany pośmiertnie w języku hebrajskim w Tel-Awiiw w 1956 roku i we fragmentach w „Biuletynie Żydowskiego Instytutu Historycznego” (nr 22 1957)⁵. Hebrajska wersja dziennika – *Joman BeMachteret*, została wydana przez kibuc Beit Locharmei Hagetaot, gdzie do dziś przechowywane są w archiwum fotokopie rękopisu⁶. Maszynopis w języku polskim znajduje się w Żydowskim Instytucie Historycznym w zespole *Pamiętniki* pod sygnaturą 302/225. *Dziennik z podziemia* został wydany w 2000 roku na podstawie wersji hebrajskiej. Berman prowadziła zapiski osobiste już przed wojną, które obejmowały około dziesięciu grubych brulionów, niestety jak sama pisze zaginęły. Również wspólnie z mężem napisała krótki szkic kronikarski o getcie: *Zagłada getta w Warszawie*. Pracę nad nim zaczęła kilka tygodni po wyjściu z getta w październiku 1942 roku. Dokument powstał na Żoliborzu w mieszkaniu Ireny Kurowskiej za namową polskich działaczy podziemia: prof. Marii i Stanisława Ossowskich oraz Zofii Podkowińskiej. Rękopis został przepisany przez aparat polskiego ruchu podziemnego⁷ (obecnie znajduje się w ŻIH-u pod sygnaturą 302/209). Dokument jest cennym materiałem historycznym, gdyż informuje nie tylko o blokadach, odbywających się w czasie akcji wysiedleńczych w różnych miejscach getta, m.in. na ulicy Ogrodowej, ale także o masowych wysiedleniach do obozu zagłady w Treblince. Berman napisała też krótkie szkice zamieszczone w pracy zbiorowej *Ten jest z ojczyzny mojej*, poświęconej osobom ratującym życie Żydom w czasie okupacji i biorącym udział w podziemnym ruchu oporu, m.in. o Irenie Sawickiej, Irenie Solskiej i Zofii Podkowińskiej.

W *Dzienniku z podziemia* Barbary Temkin na uwagę zasługują fragmenty dotyczące funkcjonowania bibliotek w czasie okupacji oraz zapiski poświęcone zjawisku czytelnictwa w getcie. W getcie Berman pracowała w bibliotece przy ulicy Leszno 49 prowadzonej z ramienia Centralnego Komitetu Imprez dla Dzieci. W czasie okupacji Żydzi nie mogli korzystać z bibliotek publicznych, dlatego instytucje te, jak wspomina diarystka, działały w ukryciu:

4 E. Berman, *Papierowy most*, w: B. Temkin-Bermanowa, *Dziennik z podziemia*, op. cit., s. 361.

5 Berman Adolf (Abraham), w: *Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939-1944*, T.2, pod red. A. K. Kunert, Warszawa 1987, s. 32.

6 A. Grubińska, P. Szapiro, *Miasto w mieście*, w: B. Temkin-Bermanowa, *Dziennik z podziemia*, op. cit., s. 17.

7 A. Berman, *Kilka słów wstępu*, w: *Pamiętniki Żydów*, sygn. 302/209, tekst nieopublikowany, mikrofilm rękopisu, zbiory Żydowskiego Instytutu Historycznego, s. 1-2.

„Rzeczywiste przeznaczenie lokalu początkowo musiało być ukryte [...]. Dlatego też ściany dwóch pokoi ozdobiono wycinankami, na stołach leżały książki z barwnymi ilustracjami, by miejsce wyglądało na niewinną świetlicę do zabawy. Pod tą przykrywką kryły się skarby literatury młodzieżowej, żydowskiej i polskiej – wspomina Rachela Auerbach”⁸.

W czasie okupacji działało wiele bibliotek ulokowanych w prywatnych mieszkaniach. Wypożyczało się książki za drobną opłatą. O takim typie biblioteki pisze 14-letnia Renia Knoll:

„Nasza biblioteczka działa bardzo sprawnie, już teraz mamy złotego dziennie. Codziennie przychodzą zapisywać się nowi abonamenci. Niedługo będziemy mogli iść do Krakowa i kupić nowe książki”⁹.

Dziewczynka podaje również informacje o cenach książek, które skupuje od ulicznych sprzedawców: „Książka ładna i gruba kosztuje 7 zł.”¹⁰. Wyjątkowym przykładem prywatnej biblioteki była, jak wspomina w dzienniku Barbara Berman, biblioteka Szura, który ratował zbiory żydowskie przed zniszczeniem (często żydowskimi książkami opalano mieszkania zimą, wiele z nich – najczęściej Torę, Talmud palono na placach tworząc propagandowe widowiska). Spełniała ona zatem funkcję magazynu, w którym przechowywano i ukrywano najcenniejsze zbiory:

„Przy tej sposobności przypomniał mi się kochany Szur, który głodując przez cały czas wojny, nie ustawał w gromadzeniu i ratowaniu książek [żydowskich]. W swoim mieszkaniu na Lesznie 56, w jednym pokoju [...] nagromadził kilkanaście tysięcy tomów, z których część pochodziła z resztek rozgrabionych bibliotek Grossera i «Życia»”¹¹.

Czytelnictwo w getcie było zjawiskiem typowym. W dziennikach i wspomnieniach zarówno dzieci (Reni Knoll, Rutki Laskier, Petera Ginza, Michała Głowińskiego, Dawida Sierakowiaka), jak i działaczy społecznych (Janusza Korczaka, Adama Czerniakowa, Emanuela Ringelbluma) często pojawia się motyw książki. Jednak ciężko ustalić jaki procent ludzi sięgał po książki i jakie było natężenie tego zjawiska w danym okresie oraz wśród jakich grup społecznych występowało ono częściej. Trzeba pamiętać również o legalnym działaniu szkół w początkowym okresie getta, które kontynuowały programy szkolne sprzed wojny i wprowadzały spisy podręcznikowe i lekturowe. Dokumenty, powieści i dzienniki, które przetrwały głównie dzięki inicjatywie Ringelbluma, powstawały dzięki powszechnemu nakazowi „upamiętniania i świadectwa”, dla którego modelem była *Yizkor Book*. Jacek Leociak imperatyw pisania tłumaczy jako rodzaj misji: „Autor działa w poczuciu wypełniania misji. Ma mówić w imieniu tych, którzy już mówić nie mogą. Ma przekazać prawdę, którą

8 J. Leociak, *Leszno*, w: *Spojrzenia na warszawskie getto*, Warszawa 2011, s. 19.

9 R. Knoll, *Dziennik*, oprac. J. Kowalska-Leder, Warszawa 2012, s. 288.

10 Ibidem, s. 289.

11 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, oprac. A. Grupińska, P. Szapiro, Warszawa 2000, s. 200.

świat musi poznać¹². Natomiast proces czytania, wiązał się z pewnym rodzajem autoterapii. Jak wspomina 15-letnia Sara Plagier, czytając można było oderwać się od kłopotów dnia codziennego i zapomnieć o dziejącej się tragedii:

„W końcu zaczęłam czytać i po niedługim czasie byłam zaabsorbowana fikcyjnym światem moich książek. Żyłam życiem moich bohaterów i bohaterek. Zaczynałam czytać nową książkę prawie co drugi dzień i czytanie powodowało, że zapominałam na chwilę o moim głodzie¹³.”

Z podobnym nastawieniem do lektury podchodzi inna młoda diarystka, Rutka Laskier: „Czytam teraz przepiękną książkę »Juliana Apostatę« i »Mogiła nieznanego żołnierza« Struga. W książce tej odzwierciedlają się moje myśli. Ja chcę się utopić z głową w książkach¹⁴. Książki zatem nie tylko sprzedaje się, wypożycza, gromadzi, ale i pożyczają między sobą, komentuje i wyraża opinie o nich. Praktyka wzajemnego przekazywania książek była szczególnie popularna wśród młodzieży: „Mam zamiar iść do Lolka po książkę »P.P.«. Podobno cudowna rzecz¹⁵. O czytelnictwie wśród młodzieży wspomina również Basia Berman:

„Drugim z kolei dostawcą [książek – przypis E.T.] był chłopczyk, który stał blisko rogu Karmelickiej. Miał on w piwnicy tegoż domu skład książek, znalazłam tam większość kompletów *Kinder Frajnd* i wiele innych książek dla dzieci. Był on dla mnie dobrym informatorem, bo sam lubił ogromnie czytać, i jeżeli mówił, że jakaś książka jest dobra, to już na pewno dzieciom się podobała. Potem okazało się, że jest on przyjacielem jednego z moich najłapczywszych czytelników, Sztajnberga, przysłanego z kuchni na GG, który brał po cztery książki na raz i nigdy nie był syty¹⁶.”

Dziennik Bermanowej jest również źródłem informacji dotyczącym prowadzenia biblioteki w czasie okupacji. Książki, jak wspomina diarystka, „były bajecznie tanie, jedyna rzecz, która w czasie wojny potaniała¹⁷. Cena książki dla dzieci wahała się w granicach dwudziestu- pięćdziesięciu groszy. Pozyskiwanie tych woluminów nie było też rzeczą trudną, gdyż sprzedawcy pojawiali się w tych samych miejscach, czyli w granicach Nowolipek, m.in. między Zamenhofa a Karmelicką, a także w księgarniach u znanych ekswydawców m.in. u Szmuela Goldfarbema na Nowiniarskiej¹⁸. Autorka zdradza również jakie pozycje przechowuje w swojej bibliotece: m.in. klasykę – *Wojnę i pokój* Tolstoja czy komplet literatury dziecięcej *Kinder Frajnd*. Do jej czynności bibliotekarskich należało także rozprowadzanie książek, jedną z nich,

12 J. Leociak, *Tekst wobec Zagłady*, Wrocław 1997, s. 101.

13 Cyt. zamieszczony w: *Dzieci łódzkiego getta (Litzmannstadt Ghetto)*, pod red. E. Friedberg, tłum. K. Korsak, Łódź 2009, s. 61.

14 R. Laskier, *Pamiętnik*, pod red. A. Szydlowskiego, Będzin 2008, s. 23-25.

15 Ibidem, s. 71.

16 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, opis. cit., s. 201.

17 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, opis. cit., s. 201.

18 Ibidem, s. 201

była broszura *Rok w Treblince*, opublikowana już w czerwcu 1944 roku, a traktująca o doświadczeniach Jankla Wiernika, któremu udało się zbiec z Treblinki w czasie buntu więźniów 2 sierpnia 1943 roku. Dokument został opublikowany z inicjatywy ŻKN-u i Rady Pomocy Żydom „Żegota”.

Biblioteka w czasach okupacji była również miejscem spotkań działaczy Żegoty, wspomina o tym diarystka, która działała w strukturach tej organizacji i spotykała się tam z innymi łączniczkami:

W tym czasie zaczęliśmy spotykać się na Kapitulnej 13. Zapisalam się tam nie na swoje nazwisko i niby, że biorę książki dla jakiejs dziewczynki, dzwoniłam przedtem zawsze na Miodową, że idę do czytelnii, i pani Janina zaraz przychodziła. W pierwszym pokoju czytelnii siadałyśmy niby przy katalogach, wręczałam przyniesione paczuszki, przyjmowałam zamówienia, odbierałam kwity, odbywałyśmy naradę, wszystko oczywiście w tempie telegraficznym¹⁹.

Biblioteka zatem figuruje we wspomnieniach Temkin jako miejsce szczególne i pełniące różnorodne funkcje – miejsca pracy, miejsca spotkań tajnych organizacji, a także miejsca wypoczynku. Kilkakrotnie w dzienniku wspomina wypożyczalnię na Lipowej, która stała się przestrzenią różnicującą getto od strony aryjskiej, bo to właśnie w bibliotece po raz pierwszy od wyjścia z getta poczuła się „przyjęta nadzwyczaj serdecznie” i po raz pierwszy od dłuższego czasu zjadła ciepły posiłek, a także – co świadczy o psychicznym odprężeniu – w wypożyczalni Biblioteki Publicznej na Żurawiej po raz pierwszy od sześciu tygodni noc przespała spokojnie²⁰. Adolf Berman zwraca uwagę na fakt, że polscy bibliotekarze angażowali się w ruch podziemny:

„Wielkie usługi oddawali żydowskiemu ruchowi podziemnemu i akcji pomocy polscy bibliotekarze: Zofia Rodziewicz, Maria Łaska, która pracowała wówczas w Wydziale Ewidencji Ludności i załatwiała dla ratowania Żydów, bezinteresownie i z narażeniem życia, rozmaite tajne manipulacje z dokumentami, Julia Millerowa, Irena Morsztynkiewicz i in.”²¹.

O działalności Barbary Berman pisze także znany historyk, założyciel podziemnej grupy Oneg Szabat – Emanuel Ringelblum:

„Pani I. [pseudonim Basi Berman – przyp. E.T.] to bardzo ciekawy typ Żydówki „na powierzchni” [na stronie aryjskiej – przyp. E.T.]. Z zawodu bibliotekarka, dołożyła nadludzkich starań, by utworzyć w getcie bibliotekę publiczną dla dzieci. Swoje osiągnęła pomimo piętrzących się na każdym kroku przeszkód. [...] Pani I. nie ma specjalnie „dobrego wyglądu”, ale wie, że nie twarz, ale zachowanie decyduje o utrzymaniu się na powierzchni. Zachowuje zawsze pogodę ducha,

19 Ibidem, s. 85.

20 Ibidem, s. 23.

21 A. Berman, *Ci, co ratowali*, w: *Ten jest z ojczyzny mojej*, oprac. W. Bartoszewski, Z. Lewinówna, Kraków 1969, s. 89.

spokój, nie lęka się nikogo, na twarzy ma zawsze uśmiech, nosi żałobę dla dodania sobie powagi”²².

Założyciel podziemnego archiwum pisze z uznaniem o psychologicznej taktyce przyjętej przez diarystkę i podkreśla jej konsekwentność w dążeniu do wytyczonego celu – prowadzenia biblioteki czy działalności podziemnej.

Łączniczka

Barbara Temkin angażuje się również w żydowski ruch podziemny po stronie aryjskiej. Działa z ramienia Żegoty i Żydowskiego Komitetu Narodowego. Wpływ na jej światopogląd i społeczne zaangażowanie w sprawę potrzebującym miał syjonizm. Diarystka uczestniczyła w spotkaniach organizowanych przez syjonistyczne ugrupowanie młodzieży Haszomer Hacair, do którego dołączyła w 1923 roku²³:

Haszomer Hacair. Hebraistyczne ugrupowanie młodzieży, pionierów-osadników palestyńskich (chaluców). Rozwinęło się z syjonistycznego ruchu harcerskiego. Hołdowało kolektywnemu systemowi wychowawczemu, mającemu na celu „wychowanie ludzi upatrujących swą przyszłość w Palestynie”, we wspólnej pracy i życiu w kibucach²⁴.

Jednak jak wspomina mąż Barbary, Adolf Berman, niedługo należy do tego ugrupowania, tłumaczy, że „ideologia i duch tego ruchu nie odpowiadały jej. Po krótkich wahaniach przystępuje do „Poalej Syjon Lewicy i w krótkim czasie staje się jedną z najbardziej aktywnych działaczek stud. org. „Jugent”²⁵.

Temkin działała w strukturze Rady Pomocy Żydom. O konieczności utworzenia takiej organizacji wspomniano już latem 1942 roku. Za zorganizowaniem opowiadał się komendant główny AK – „Grot” Rowecki. Działalność w tym kierunku prowadziły samodzielnie już Polska Organizacja Demokratyczna na czele z Wandą Krahelską oraz katolicka organizacja Frontu Odrodzenia Polski na czele której stała pisarka Zofia Kosak²⁶. Ich zadaniem było pomaganie uciekinierom zza muru. Na początku sierpnia 1942 ukazała się broszura *Protest* pióra Kossak o pomocy, której należy udzielać Żydom:

„Tego milczenia dłużej tolerować nie można. Jakiegokolwiek są jego pobudki – jest ono nikczemne. Wobec zbrodni nie wolno pozostawać biernym. Kto milczy w obliczu mordu – staje się współnikiem mordercy. Kto nie potępia – ten przyzwala”²⁷.

22 E. Ringelblum, *Stosunki polsko-żydowskie w czasie drugiej wojny światowej*, Warszawa 1988, s. 85.

23 E. Berman, *Papierowy most*, w: B. Temkin-Bermanowa, *Dziennik z podziemia*, op. cit., s. 359.

24 J. Walicki, *Syjonizm lewicowy: Hitachdut i Poalej Syjon Prawica*, w: idem, *Ruch syjonistyczny w Polsce w latach 1926-1930*, Łódź 2005, s. 330.

25 A. Berman, *Basia*, w: *Pamiętniki Żydów*, sygn. 302/209, tekst nieopublikowany, mikrofilm rękopisu, zbiory Żydowskiego Instytutu Historycznego, s. 3.

26 T. Prekerowa, *Konspiracyjna Rada Pomocy Żydom w Warszawie 1942-1945*, Warszawa 1982, s. 51-53.

27 III 6, 1942, sierpień, Warszawa. Odezwa *Protest!* konspiracyjnego Frontu Odrodzenia Polski pióra Zofii Kossak w: *„Żegota” Rada Pomocy Żydom 1942-1945. Wybór dokumentów*, oprac. A. K. Kunert, Warszawa 2002, s. 70.

Z inicjatywy tych wielu osób został powołany 27 września 1942 roku Tymczasowy Komitet Pomocy Żydom im. Konrada Żegoty. Działał on w porozumieniu z Delegaturą Rządu. Kryptonim „Żegota” został przyjęty z nazwy, którą stworzyła Zofia Kossak, czyli „Komitetu im. Konrada Żegoty”. Postać Żegoty była całkowicie fikcyjna. Nazwa miała po pierwsze upodobnić się do przyjętych ogólnie nazw instytucji charytatywnych, a po drugie w nazwie należało uniknąć słowa Żyd dla bezpieczeństwa ukrywanych²⁸. Następnie 4 grudnia 1942 roku powołano zreorganizowaną Radę Pomocy Żydom „Żegota”. Zmianę tą tłumaczono następująco:

„Podstawą dyskusji stało się założenie, by działalność nowego komitetu oprzeć na rozbudowanych terenowo organizacjach politycznych. Projekt ten zyskał poparcie Delegatury (być może nawet przez nią sugerowany), z zadowoleniem powitali go też przedstawiciele społeczeństwa żydowskiego. Zostali oni włączeni do rozmów – początkowo Leon Feiner (Bund), potem również Adolf Berman (Żydowski Komitet Narodowy)”²⁹.

W skład Rady Pomocy Żydom weszli przedstawiciele różnych ugrupowań, m.in. Polskiej Partii Socjalistycznej (WRN), Stronnictwa Ludowego, Bund-u, Stronnictwa Demokratycznego. Przewodniczącą to m.in. Julian Grobelny, Leon Feiner, sekretarzem został Adolf Berman (mąż Barbary Temkin), skarbnikiem Marek Arczyński, a członkiem m.in. Władysław Bartoszewski. Zadaniem Rady było zdobywanie bezpiecznych mieszkań dla Żydów przebywających po stronie aryjskiej, fałszowanie i dostarczanie dokumentów: metryk chrztu, ślubu, dowodów osobistych itd., załatwianie pracy, wyszukiwanie bezpiecznych placówek dla dzieci. Środki finansowe pochodziły na ten cel z dotacji rządu w Londynie, z ofiarności społecznej czy zagranicznych organizacji żydowskich³⁰.

Basia Berman, będąc już po stronie aryjskiej, angażowała się w pomoc Żydom, niejednokrotnie ryzykując własnym życiem. O jej zasługach wspomina Adolf Berman:

„Stoi na czele głównego ośrodka pomocy ŻKN, osobiście zorganizowała ok. 50 komórek opiekuńczych; polskich i żydowskich, które opiekowały się czynnie przeszło 2.000 Żydów [...]. Miała cały sztab łączniczek i pomocniczek, żyd. i pol., które były gotowe iść za Basią w ogień. Była w stałym kontakcie z pol. Radą Pomocy Ż.”³¹

Dlatego *Dziennik z podziemia*, który pisała po stronie aryjskiej dostarcza wielu cennych informacji dotyczących funkcjonowania komitetu od strony praktycznej – załatwiania papierów, meldunków, mieszkań, przekazywania informacji. Jednym z centralnych miejsc konspiracyjnych ŻKN-u, jak zaznacza Temkin, był mały pokoi-

28 T. Prekerowa, *Konspiracyjna Rada Pomocy Żydom w Warszawie 1942–1945*, Warszawa 1982, s. 62.

29 Ibidem, s. 58.

30 Rozmowa z Władysławem Bartoszewskim (przeprowadzona przez Andrzeja Friszke w lipcu 2002, w: „Żegota” Rada Pomocy Żydom 1942–1945. Wybór dokumentów, op. cit., s. 32.

31 A. Berman, *Basia*, w: *Pamiętniki Żydów*, sygn. 302/209, tekst nieopublikowany, mikrofilm rękopisu, zbiory Żydowskiego Instytutu Historycznego, s. 6.

w biurze notariusza Chelmskiego przy ulicy Miodowej 11, w którym przebywała Janina Buchholtz-Bukolska, znana psycholog i tłumaczka przysięgła:

„Wracając do pani Janiny, zapomniałam napisać, że w jej lokalu prawie zawsze były przechowywane stosy cudzych dokumentów, większe sumy pieniędzy dla podopiecznych, że przez dłuższy czas była ona naszą jedyną maszynistką (między innymi przepisywała całą korespondencję ŻKN-u do Londynu), że wreszcie telefon, jakkolwiek nie był jej własny i należało go bardzo oszczędzać, pozostawał zawsze do naszej dyspozycji”³².

Miejsce jednak ze względu na konspiracyjny charakter, było niejednokrotnie narażone na denuncjacje ze strony współmieszkańców lub szantażystów, szczególnie że przychodziło tu też dużo Żydów o „złym wyglądzie”. Plaga szmalcowników była codziennym problemem z którym zmagala się większość Żydów wychodząca z getta na stronę aryjską. Działacze podziemia na co dzień borykali się, jak pisze diarystka, również z prozaicznymi problemami takimi, jak przenoszenie fałszywych dokumentów (metryk, kenkart). Opracowano zatem specjalną torbę do przenoszenia: były to torby z plecionki papierowej, jakie nosiły w tym czasie gospodynie: „Na ich dnie, pod tekturą usztywniającą, była podwójna fałda, umożliwiająca schowanie cieńszych paczek z dokumentami i mniejszych sum pieniężnych. Inna sprawa, że paczki były tak grube, iż rzadko kiedy tam się mieściły”³³. Nawet po przekazaniu dokumentów w torbie zostawały karteczki z ważnymi informacjami. Problem jaki wiązał się z tak dużą ilością formularzy i obstalunków, to proces ich likwidacji, przy którym należało być bardzo ostrożnym:

Wszystkie ubikacje w domach gdzieśmy mieszkali, trochę się zatykały i spuszczone w większych ilościach papiery wypływały z powrotem. Natomiast palić bez zwrócenia uwagi można było tylko zimą, i to nie wszędzie, żeby nie zwracać uwagi szczękaniem drzwiczek pieca. Dlatego też dopiero późną nocą, kiedy nikt już nie mógł wejść do pokoju, rozwijało się paczki dokumentów i rozkładało stosikami według łączników. Włókłam te papiery zmięte, wepchnięte w torebkę na miasto i tam albo spuszczałam w jakiejś publicznej ubikacji, albo paliłam u znajomych w piecach³⁴.

Również ze zdobyciem autentycznych metryk były problemy, można je było uzyskać przez znajomych lub za wysokie kwoty. W zasadzie wypis z metryki, jak pisze Temkin, bardzo łatwo było uzyskać z kościołów (często kenkarty wystawiono z metryk obywateli polskich już nieżyjących, trzeba było przy tym pamiętać, że należało sprawdzić czy w kościele gdzie odbiera się metrykę, nie ma też aktu zgonu). Jednak często oszuści nie sprawdzali metryk i gdy dana osoba trafiła na Szucha i toczono wobec niej śledztwo, wzywano rodzinę, by ta zaświadczała o tożsamości osoby, co kończyło się demaskacją. Były wypadki że wyjmowano po kilka odpisów metryk,

32 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, opis. cit., s. 82-84.

33 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, opis. cit., s. 63.

34 Ibidem, s. 64.

w ten „sposób kręciło się po świecie parę osób o identycznych personaliach”³⁵. Kłopot był również z meldunkiem. Dozorca często sprawdzał poprzedni meldunek, by zasięgnąć opinii u poprzednich gospodarzy, a przeważnie wsteczny zameldunek był fałszywy, nie przechodził przez księgi meldunkowe³⁶. Osoby o „złym wyglądzie” meldunku zazwyczaj nie dostawały tylko przebywały u zaufanych ludzi na „czarno” i nie mogły wychodzić z mieszkań.

Starano się i z tym walczyć. Referat lekarski, który stanowił strukturę RPŻ, był odpowiedzialny m.in. za operacje kosmetyczne³⁷. Dotyczyły one najczęściej operacji garbatych nosów, zdradzających żydowskie pochodzenie i likwidacji skutków obrzezania (około 60 przypadków). Nie zawsze jednak, jak wspomina dr Feliks Kanabus, można było dokonać operacji. Wówczas doktor wydawał sfingowane zaświadczenie o przebytej fimozie (wrodzone zwężenie), którą leczy się operacyjnie³⁸. Tego typu operacje to jedna z wielu desperackich prób ratowania życia. Jak pisze diarystka wystarczył jeden gest, słowo, mimika, by zostać zadenuncjowanym. Lęk wynikający z rozpoznania przez dozorcę czy szmalcownika, że jest się Żydem, towarzyszył przez cały czas. Autorka *Dziennika z podziemia*, w wyniku braku odpowiednich metryk musiała udawać, że jej mąż jest jej bratem: „Nie byliśmy jeszcze przyzwyczajeni do udawania rodzeństwa i kilkakrotnie wyrwały nam się zwroty zdradzające nasz stosunek”³⁹. Nietypowe zachowania mieszkańców, wystarczyły by dozorczyńi mogła domyśleć się o żydowskim pochodzeniu lokatorów i ich zadenuncjować.

Barbara Berman niejednokrotnie pisze o absurdalnych sytuacjach po stronie aryjskiej. Sprawozdawczy charakter jej zapisków wiąże się z faktograficznym celem, jest panoramiczno-historycznym ujęciem życia w getcie (funkcjonowania w strukturze organizacji podziemnej), aniżeli dziennikiem intymnym. Jednak emocjonalny ton niektórych fragmentów jest wyraźny, wiąże się on zazwyczaj z silnym przeżyciem (zagrożenie życia):

„Czegoś mi strasznie smutno. Czy to zaczynają się znowu „przeczcucia”? Jak dotychczas przed każdym czekającym nas kłopotem lub nieszczęściem wpadałam w chandrę, czyżby i teraz mój nastrój był zwiastunem czegoś złego? Nie zdaje mi się. Raczej to zdenerwowanie z powodu prucia się mety [ul. Suwalska] u „pięcioraczków” [Pola Elster, Hersz Berliński, Eliahu Ehrlich, Hersz i Bluma Wasser], którym trzeba będzie szukać mieszkania [...]”⁴⁰.

35 Ibidem, s. 67.

36 Ibidem, s. 111.

37 Ibidem, s. 134.

38 Feliks Kanabus, oprac. na podstawie ustnej relacji H. Kozłowska, w: *Ten jest z ojczyzny mojej*, op. cit., s. 252.

39 B. Berman, *Dziennik z podziemia*, opis. cit., s. 25.

40 Ibidem, s. 21.

Renata Lis

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego

ODJAZDOWY BIBLIOTEKARZ 2013 II SZCZECIŃSKA EDYCJA FOTO-RELACJA

12 maja 2013 roku w Szczecinie odbyła się w ramach X Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek II edycja Odjazdowego Bibliotekarza zorganizowana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

START – Plac Orła Białego

Przemek Głowa, przewodnik miejski, który przy każdej stacji prezentował założenia symboliczne każdego miejsca na trasie Szczecińskiego Odjazdowego Bibliotekarza.

Marta Kurzyńska, współorganizator imprezy, przygotowania do rozdawania szprychówek oraz map i przewodników miejskich.

Liczba osób biorących udział w Odjazdowym Bibliotekarzu przerosła oczekiwania organizatorów, frekwencja wyniosła ponad 150 osób i zabrakło szprychówek. Renata Lis, fotograf i dokumentalista imprezy.

W tym roku zainteresowanie mediów było dość duże, organizatorzy udzielali wywiadów telewizjom: TVN 24, TV „Galaktyka Pomerania” oraz Radio Szczecin, RFM MAX. Nagłośnienie Odjazdowego Bibliotekarza w mediach sprawi to, iż zawód bibliotekarza może zostać postrzegany jako atrakcyjny.

Zamek Książąt Pomorskich – Duży Dziedziniec

Wjazd na Zamek Książąt Pomorskich zaskoczył wszystkich, cały peleton musiał przejechać przez ucho igielne by dostać się na Duży Dziedziniec. Trochę to trwało.

Izabela Degórska czyta fragment książki *Pamięć krwi*.

Uczestnicy Szczecińskiego Odjazdowego Bibliotekarza na Zamku. Pomarańczowy kolor dominował.

Wały Chrobrego

Zdjęcie grupowe uczestników Odjazdowego Bibliotekarza zrobione ze 100-letniej wieży Muzeum Narodowego w Szczecinie.

Prezentacja projektu Aktywna Książka.

Pomarańczowi uczestnicy Odjazdowego Bibliotekarza przed obchodzącym 100-u letnie urodziny Muzeum Narodowym w Szczecinie.

Plac Lotników

Kolejny przystanek na szlaku miłośników książek i jednośladów to Plac Lotników.

Konkurs sprawności fizycznej dla dzieci.

Również dorośli mogli wziąć udział w konkursie i całkiem nieźle sobie poradzili.

Jasne Błonia

Prezentacja książki *Jesień w Szczecinie* Dariusza Bitnera przez Jolantę Lisowacką (Książnica Pomorska)

Ewa Buszac-Piątkowska zaprezentowała fragment książki Wojciecha Burgera *Szamani życia*, który był zagadką konkursową dla uczestników Odjazdowego Bibliotekarza.

Konkurs drużynowy. Trzy drużyny po trzy osoby musiały w ciągu 40 sekund wypisać jak najwięcej tytułów książek, których akcja rozgrywała się w Szczecinie.

Częstowanie książką przez Cecylię Judek z Książnicy Pomorskiej.

Lasek Arkoński polana leśna przy ul. Miodowej

Finał Odjazdowego Bibliotekarza miał miejsce na Polanie Białej. Uczestnicy imprezy rozpalili ognisko i nastąpiła konsumpcja.

Loteria. Nagrody za numery szprychówek sprawiły uczestnikom rajdu wielką radość.

Pracownicy Eneii szerzyli ideę nauki pierwszej pomocy wśród uczestników Odjazdowego Bibliotekarza.

Organizatorzy i inni sympatycy Szczecińskiego Odjazdowego Bibliotekarza. Osoby: Renata Lis, Aleksandra Sztark-Żurek, Marta Kurzyńska, Marta Kostecka, Sylwia Matejek, Aleksandra Szpunar.

Szczeciński Odjazdowy Bibliotekarz to impreza dla miłośników rowerów i czytelników książek. Pomarańczowa idea szerzenia kultury, promowania bibliotek i czytelnictwa, kreowania pozytywnego wizerunku zawodu bibliotekarza, popularyzowanie roweru jako elementu zdrowego i aktywnego stylu życia, a także odkrywanie miejsc związanych z książką na mapie naszego miasta – w opinii organizatorów została zrealizowana.

Lidia Lewicka

Biblioteka Uniwersytetu Szczecińskiego

SPRAWOZDANIE Z WYJAZDU DO BIBLIOTEKI UNIwersytetu NTNU w TRONDHEIM W RAMACH PROGRAMU ERASMUS W ROKU AKADEMICKIM 2013/2014

W dniach 21–25 października 2013 roku przebywałam na wyjeździe szkoleniowym w ramach programu Erasmus w Bibliotece Uniwersytetu NTNU w Trondheim w Norwegii.

Trondheim to jedno z większych norweskich miast, położone na licznych wzgórzach, w miejscu gdzie rzeka Nidelva spotyka fiord Trondhejmsfjorden. Na powierzchni 342 kilometrów kwadratowych mieszka około 180 tysięcy ludności.

Trondheim nazywane jest miastem studenckim. Większość studentów zdobywa wiedzę na Uniwersytecie NTNU (Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet – Norweski Uniwersytet Nauki i Technologii). Jest to druga co do wielkości tego typu uczelnia w Norwegii. Uniwersytet powstał w 1996 roku, w wyniku połączenia pięciu działających w mieście odrębnych instytucji: Norweskiego Instytutu Technologii powstałego w 1910 roku, Kolegium Nauk Humanistycznych, Muzeum Historii Naturalnej, Wydziału Medycznego w Trondheim oraz Szkoły Muzycznej w Trondheim. Około 23.000 studentów zdobywa wiedzę na następujących wydziałach:

- Wydziale Architektury i Sztuk Pięknych
- Wydziale Budownictwa i Inżynierii
- Wydziale Informatyki, Matematyki i Elektroniki
- Wydziale Medycznym
- Wydziale Nauk Przyrodniczych i Technologii
- Wydziale Socjologii i Marketingu
- Wydziale Humanistycznym

Sieć biblioteczna Uniwersytetu NTNU w Trondheim tworzona jest przez Bibliotekę Główną Technologiczną, mieszczącą się w budynku rektoratu uczelni, 10 bibliotek wydziałowych oraz położony w innej dzielnicy miasta centralny magazyn zbiorów (Dora). Biblioteka Główna i cztery biblioteki wydziałowe to duże samodzielne biblioteki, udostępniające zbiory na miejscu i wypożyczające książki na zewnątrz. Kolejne biblioteki wydziałowe to mniejsze filie, działające jako czytelnie wydziałowe. Dyrektor Biblioteki podlega bezpośrednio Prorektorowi do spraw Edukacji a głównym źródłem

Budynek Rektoratu i Biblioteki Głównej Uniwersytetu NTNU

finansowania są środki z Ministerstwa Edukacji oraz w dużo mniejszej części, pieniądze przekazywane przez Dziekanów poszczególnych Wydziałów. W Bibliotece zatrudnionych jest 120 pracowników (90 kobiet i 30 mężczyzn), z czego 24 to bibliotekarze naukowcy (dyplomowani), 45 bibliotekarzy i 51 osób pozostałego personelu. Średni wiek pracowników biblioteki wynosi 53 lata. Biblioteki są otwarte od poniedziałku do soboty. W piątki i soboty w krótszym wymiarze czasu. Według danych za 2012 rok w bibliotece znajduje się ogółem 2.100.000 książek i periodyków, 423.000 fotografii, 33.000 map, 32.000 kolekcji muzycznych, 300.000 książek elektronicznych, 12.000 czasopism elektronicznych, 253 bazy elektroniczne (56 referencyjnych baz danych, 144 pełnotekstowe bazy danych i 53 inne). Biblioteka ma dostęp do około 600 referencyjnych baz danych. Obecnie od kilku lat sukcesywnie zwiększa się udział w gromadzonych zbiorach pozycji elektronicznych. Tradycyjne wydawnictwa książkowe stanowią zaledwie kilka procent rocznych nabytków.

Pierwszy dzień wyjazdu szkoleniowego spędziłam w Bibliotece Głównej Technologicznej. W kolejnych dniach pobytu poznawałam specyfikę pracy poszczególnych bibliotek wydziałowych, w następującej kolejności: Biblioteka Nauk Przyrodniczych (drugi dzień), Biblioteka Wydziału Architektury i Sztuki Współczesnej (trzeci dzień), Biblioteka Dragvoll czyli Biblioteka Wydziału Humanistycznego (czwarty dzień), Biblioteka Archeologiczna Gannerusa (piąty dzień). W zasobach tej ostatniej, znajduje się ogromny zbiór fotografii rodzinnych. Biblioteka ta jest swego rodzaju archiwum. Często goszczą w nim osoby odtwarzające drzewo genealogiczne swojej rodziny. Są tu pozycje książkowe, w których można znaleźć choćby kilkudzianową wzmiankę

Pracownik Biblioteki Dragvoll z autorką tekstu

Stanowisko do samodzielnego wypożyczania książek- Biblioteka Nauk Przyrodniczych

na temat najmniejszych osad i jednostek terytorialnych na obszarze Norwegii. We wzmiankach tych są odnotowane nazwy historyczne danego miejsca, data powstania pierwszych zabudowań i inne istotne informacje o danym miejscu. W bibliotece tej znajduje się rękopis hymnu narodowego Norwegii. Jest to najstarsza biblioteka naukowa w Norwegii, a ufundował ją w 1768 roku Johan Ernst Gunnerus. Pozwolono mi wejść do pamiętającej początki istnienia biblioteki, sali posiedzeń Królewskiego Norweskiego Towarzystwa Nauk, którego jednym z założycieli był Gunnerus. W sali znajduje się autentyczne wyposażenie z tamtej epoki, które stanowi długi stół, krzesła, regały i zabytkowe książki. Tak namacalne obcowanie z historią zrobiło na mnie ogromne wrażenie.

W pierwszym dniu mojej wizyty Dyrektorka Biblioteki przedstawiła mi ogólną prezentację dotyczącą biblioteki Uniwersytetu NTNU. W każdej z kolejnych bibliotek, oddelegowani pracownicy zapoznawali mnie z jej specyfiką. O swojej pracy opowiedziały mi też panie z działu bibliometrii. Zapoznano mnie z niektórymi możliwościami systemu bibliotecznego. Warto w tym miejscu nadmienić, iż wszystkie biblioteki naukowe w Norwegii pracują w oparciu o jeden elektroniczny system biblieczny BIBSYS. System ten oprócz możliwości, które są mi znane z codziennej pracy przy użyciu systemu bibliotecznego KOHA, ma funkcję, dzięki której użytkownik będący w trakcie zamawiania książki, klikając na odnalezioną konkretną pozycję, ma wyświetlony podgląd układu pomieszczeń biblioteki i układu regałów, z zaznaczeniem miejsca, w którym się aktualnie znajduje i ze wskazaniem konkretnej półki, na której znajduje się poszukiwana przez niego książka. Udostępnianie zbiorów odbywa się głównie w oparciu o wolny dostęp do półek. Dotyczy to tak książek jak i czasopism. Zbiory są ułożone na regałach z wykorzystaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Z magazynów, na zamówienie, udostępniane są pozycje bardzo stare i dzieła o znacznej wartości. Wszystkie pozycje są zamawiane wyłącznie drogą elektroniczną. Oprócz standardowej obsługi przy ladzie bibliecznej, biblioteki wyposażone

Wejście do Biblioteki Głównej

są w stanowiska do samodzielnego wypożyczania książek przez użytkowników. Stanowisko takie składa się z czytnika identyfikującego czytelnika na podstawie karty bibliotecznego (podobnie jak w Uniwersytecie Szczecińskim, funkcję tę pełni legitymacja studencka), monitora komputera oraz mechanizmu do rozkodowywania książek zabezpieczonych paskami magnetycznymi. Zabezpieczeniem przed kradzieżami zasobów bibliecznych są elektroniczne bramki usytuowane przy drzwiach głównego wejścia. W Bibliotece Dragvoll jest też stanowisko, przy którym czytelnicy mogą dokonać samodzielnego zwrotu wypożyczonych książek. Otrzymują wydruk potwierdzający zwrot książek, a te z kolei przy pomocy specjalnej taśmy złożonej z rolek, są sortowane i wrzucane do kontenerów z odpowiednim oznaczeniem działu według systemu UKD. Następnie książki są roznoszone na poszczególne półki.

W architekturze bibliotek uderza rozmach przestrzenny i duże doświetlenie pomieszczeń światłem dziennym. Oprócz wielkopowierzchniowych okien, charakterystyczne są przeszklone dachy budynków (np. Biblioteka Wydziału Nauk Przyrodniczych oraz Biblioteka Dragvoll). We wszystkich zwiedzanych przeze mnie bibliotekach, oprócz Biblioteki Gunnerusa, gdzie jest tradycyjny podział na wypożyczalnię książek i czytelnię, uderza przenikanie się różnych funkcji w jednej przestrzeni. Nie ma osobnej czytelni książek, czytelni czasopism i osobnej wypożyczalni. Regały ze zbiorami, do których użytkownicy mają wolny dostęp, są przeplecione przestrzeniami ze stolikami wyposażonymi w gniazda elektryczne (co umożliwia użytkownikowi pracę

z własnym laptopem) i przestrzeniami ze stanowiskami komputerowymi. W Bibliotece Wydziału Architektury podobały mi się pojedyncze miejsca do pracy własnej, wydzielone w ciągu regałów bibliotecznych, na końcu ciągu przy ścianie, gdzie była możliwość podłączenia do prądu np. laptopa. W przestrzeni bibliotecznej wyodrębnione są też kąciaki z wygodnymi sofami. Zauważyłam, że studenci czują się w pomieszczeniach bibliotecznych bardzo swobodnie i nie był odosobniony widok studenta leżącego wygodnie na sofie z czasopiśmem w ręku. W Bibliotece Wydziału Humanistycznego (Dragvoll) wydzielona jest też przestrzeń absolutnej ciszy,

Budynek Rektoratu – wejście główne

w której obowiązuje zakaz używania komputerów czy laptopów, aby stukaniem w klawisze podczas pisania, nie powodować hałasu i nie przeszkadzać w pracy innym czytelnikom. W jednym z ogromnych pomieszczeń biblioteki znajdują się stoliki samojezdne, które studenci mogą sobie łączyć w przeróżnych konfiguracjach, jeśli jest potrzeba pracy grupowej nad jakimś zagadnieniem. Istnieje też możliwość korzystania z pokoiów pracy. Są to dwu- lub kilkusobowe zamknięte pomieszczenia, w których można pracować grupowo lub pojedynczo. Pomieszczenia te cieszą się tak wielkim zainteresowaniem, że prowadzone są rezerwacje na konkretne godziny.

Na koniec warto może wspomnieć o ciekawostce, jaką jest istnienie odrębnej poczty bibliotecznej. Za jej pośrednictwem realizowane są wypożyczenia międzybiblioteczne między Bibliotekami Wydziałowymi Uniwersytetu NTNU oraz między bibliotekami różnych uczelni a także bibliotekami innych sieci na terenie całej Norwegii. Równolegle, jeśli zajdzie taka potrzeba, korzysta się też z usług tradycyjnej poczty państwowej.

W ciągu tych pięciu dni, norweskie bibliotekarki zapoznawały mnie ze swoją zawodową codziennością, ja natomiast w każdej bibliotece przedstawiałam prezentację multimedialną, by przybliżyć im Szczecin, Uniwersytet Szczeciński, Bibliotekę Główną US i system biblioteczny KOHA oraz Bibliotekę Wydziału Prawa i Administracji US, w której obecnie pracuję. Oprócz zdobycia nowych doświadczeń, miałam też okazję podnieść swoje umiejętności językowe, gdyż komunikacja odbywała się w języku angielskim.

Janina Tylman

Biblioteka Publiczna w Dębnie

Z ŻAŁOBNEJ KARTY. MELANIA PUCH Z D. MROZOWSKA (1919–2013)

Dnia 22 sierpnia 2013 roku w wieku 94 lat zmarła Melania Puch z d. Mrozowska – organizatorka i pierwsza kierowniczka Dębnowskiej Książnicy. (Fot. 1) Wiadomość o jej śmierci była dla nas dębnowskich bibliotekarzy smutnym i przykrym przeżyciem, a jednocześnie zaskoczeniem.

W ramach obchodów kolejnej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa 2013 roku zaplanowaliśmy na dzień 4 września spotkanie i otwarcie wystawy zatytułowanej „Jak powstała dębnowska książnica. Co nam zostało z tych lat”, obrazującej i przypominającej początki działalności biblioteki oraz nieżyjące już kierowniczkę Panię Janinę Pietkiewicz i Magdalenę Śliwkę, a także zachowane dokumenty i przedmioty. Żyjąca jeszcze wtedy Melania

Melania Puch. Poznań,
13 listopada 2009 roku

Puch była inicjatorką, organizatorką i pierwszą kierowniczką ówczesnej Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dębnie, powstałej w październiku 1946 roku.

Pomimo smutnego zbiegu okoliczności – odejścia do Wieczności pierwszej kierowniczkę, zarówno wystawa jak i spotkanie odbyło się z udziałem m.in. dalszych przybyłych z Rangsdorfu (Niemcy) członków Rodziny – wnuczek ówczesnego burmistrza Dębna J. Baczewskiego z lat 1945–1947 oraz córki Śp. Melanii Puch – dr Alicji Puch z zawodu antropologa, anatoma z Poznania. Z obiema paniami łączyły nas przyjazne więzy, a także wieloletnie zawsze miłe i serdeczne osobiste kontakty. Wzruszające, ciepłe wspomnienia córki oraz uczestniczących w spotkaniu gości wraz z prezentacjami multimedialnymi, sprawiły, że spotkanie miało wyjątkowy, niepowtarzalny charakter.

Pamięć o Melanii Puch i jej mężu Władysławie – jednym z pierwszych nauczycieli i organizatorów szkolnictwa w Dębnie, a także wieloletnim kronikarzu miasta Dębna

i powiatu chojeńskiego – została utrwalona nadaniem Ich Imion działowi zbiorów regionalnych Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie.

Pamiętając o pionierskiej trudnej pracy i wielu dokonaniach oświatowych i kulturalnych w powojennych warunkach Dębna, szczególnie w tworzeniu podstaw i późniejszej działalności Biblioteki Miejskiej, przytaczam biografię i przebieg pracy zawodowej Pani Melanii Mrozowskiej Puch pierwszej kierowniczki i twórczyni Biblioteki.

Urodziła się 13 listopada 1919 roku jako najmłodsze dziecko Anastazji z d. Kulwickiej i Franciszka Mrozowskich wielopokoleniowych właścicieli dóbr ziemskich w Cieszyinach, powiat brodnicki, obecnie woj. kujawsko-pomorskie. Była pierwszym dzieckiem w tej Rodzinie, które urodziło się w wolnej II Rzeczypospolitej Polskiej i uczęszczało do polskich szkół. Zarówno Rodzice jak i starsze rodzeństwo, siostry Łucja, Wanda, Maria, Helena i brat Zygmunt posługiwali się biegle językiem niemieckim, bowiem żyli pod zaborem pruskim i uczyli się w niemieckich szkołach. Do wybuchu II wojny światowej, z przerwami na naukę, jako najmłodsze dziecko pozostawała z matką, która od śmierci męża 13 maja 1935 roku sama zarządzała majątkiem w Cieszyinach, skąd po wkroczeniu Niemców 1 września 1939 roku zostały wraz z pozostałymi członkami rodziny wysiedlone do Generalnej Guberni. Z początku ukrywały się, ale ze względu na obowiązujący w GG obowiązek, a w rzeczywistości przymus pracy Melania Mrozowska najpierw (1 stycznia 1941 – 31 grudnia 1944) pracowała jako pomoc domowa w majątku Lipa powiat Kozienice, następnie (1 stycznia – 31 sierpnia 1944) jako bufetowa w hotelu w Ostrowcu Świętokrzyskim i od 1 września 1944 roku w Cukrowni Guzów w powiecie sochaczewskim jako gospodyni, a w czasie kampanii cukrowej jako kontroler straży przemysłowej. 16 stycznia 1945 roku podczas bombardowania Guzowa została ranna w obie nogi i do 21 lutego 1945 roku przebywała w szpitalu, gdzie poddana została operacji usunięcia odłamków bomby bez środków znieczulających, których zabrakło dla wszystkich rannych. Podczas wybuchu i akcji ratowniczej wszystkie jej dokumenty osobiste uległy zniszczeniu, z wyjątkiem Kennkarte, którą nosiła w kieszeni. Po wyjściu ze szpitala, żeby móc wrócić do stałego miejsca zamieszkania, musiała uzyskać specjalny dokument w Urzędzie Miejskim w Żyrardowie. Do zakończenia wojny przebywała z matką i starszą siostrą Marią. Po wkroczeniu wojsk radzieckich wraz z siostrą ukrywała się u brata ojca, a majątek rodzinny w Cieszyinach został zdewastowany. We wrześniu 1945 roku, wraz z kuzynem Karolem Biernatowskim i jego rodziną, wyjechała do Choszczna, gdzie 1 października podjęła, pierwszą pracę po II wojnie światowej. Została zatrudniona w Inspektoracie Szkolnym jako sekretarka jednocześnie jako instruktor wychowania fizycznego. W tym samym roku została członkiem Związku Zawodowego Pracowników Samorządu Terytorialnego i Instytucji Użyteczności Publicznej Rzeczypospolitej Polskiej (wg legitymacji nr 130766).

Latem 1946 roku wraz z Karolem Biernatowskim udała się do Dębna, w odwiedziny do Jego siostry Łucji Baczewskiej – żony ówczesnego burmistrza miasta Jana Baczewskiego. Dowiedziała się wówczas, że zgodnie z dekretem Komisji Oświato-

Uczestnicy kursu bibliotekarskiego w Szczecinie 31 sierpnia 1946 roku. Melania Puch – druga z prawej w ostatnim rzędzie. Na rewersie znajdują się podpisy niektórych osób

wej Krajowej Rady Narodowej z dnia 17 kwietnia 1946 roku o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, który nakładał na samorząd terytorialny obowiązek tworzenia i utrzymywania bibliotek powszechnych przy organizacyjnej i finansowej pomocy państwa oraz pod jego nadzorem, również w Dębnie zaistniała potrzeba zorganizowania biblioteki. W Choszczynie pracowała do końca września 1946 roku. Po czym nastąpił ważny nie tylko dla niej czas życia zawodowego, kiedy to za zgodą Kuratorium Okręgu Szkolnego w Szczecinie podjęła się organizacji od podstaw Powiatowej i Miejskiej Biblioteki w Dębnie, pełniąc funkcję pierwszej kierowniczki. Powołana do życia 10 października 1946 roku Biblioteka Powiatowa uzyskała lokal przy ul. Kościuszki 57. Trud zdobywania środków finansowych na zakup książek odbywał się wówczas głównie poprzez organizację loterii fantowych, imprez kulturalnych, zbiórek oraz darów od osób prywatnych i instytucji. Efekt tej pracy przyniósł wkrótce realne korzyści, bo już na koniec 1947 roku, biblioteka posiadała 1159 woluminów oraz 175 wol. w pięciu uruchomionych punktach bibliecznych.

Intensywnie pracując, podwyższała równocześnie swoje kwalifikacje zawodowe. W latach 1946–1948 ukończyła kursy dla bibliotekarzy i kierowników bibliotek gminnych w Szczecinie, organizowane przez Referat Bibliotek przy Kuratorium Okręgu Szkolnego powołane do życia 26 września 1946 roku, na czele którego stał wówczas Jan Karakulski Szczecińskie Koło Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, któremu przewodniczył Bolesław Tuhan-Taurogiński. (Fot. 2, 3) Z kolei w 1947

Uczestnicy kursu bibliotekarskiego w Szczecinie 31 sierpnia 1946 roku. Melania Puch – druga z prawej w ostatnim rzędzie

roku ukończyła Ministerialny Kurs Bibliotekarski w Państwowym Ośrodku Szkolenia Bibliotekarzy w Jarocinie, jeden z pierwszych, w którym uczestniczyły osoby z całej Polski. (Fot. 4) W tym samym roku 15 lipca została członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego (nr legitymacji 41548/27) i 10 października członkiem zwyczajnym Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (nr legitymacji 1263). We wrześniu 1948 roku, jako jedna z pięciu laureatów, została nagrodzona przez Komisję Konkursową Komitetu Wydawniczego „Bibliotekarza” czasopisma poświęconego sprawom bibliotek i czytelnictwa za pracę pt. *Jak i dlaczego zostałam bibliotekarzem*. W październiku tego samego roku uczestniczyła w kursie kierowników bibliotek gminnych w Szczecinie, będąc jednocześnie jednym z referentów (Fot. 5, 6). W 1950 roku, w ramach kontynuacji doksztalcania w Jarocinie, przygotowała pracę na temat: *Stan bibliotek powiatu chojeńskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 1949 roku*.

W 1948 roku wyłoniono z Powiatowej Biblioteki w Dębnie oddział miejski, przekształcony następnie w Bibliotekę Miejską. Nastąpił czas systematycznego powiększania księgozbioru oraz rozszerzania sieci ruchomych punktów bibliotecznych. W ciągu kilku lat doprowadziła do powstania w powiecie chojeńskim dobrze rozwiniętej sieci gminnych bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych stale zabiegając o poprawę warunków zarówno lokalowych jak i pracy dla zatrudnionych tam osób wraz z zapewnieniem odpowiedniego dla nich wyposażenia. Takie punkty powstały wówczas w Chojnie, Cedyni, Boleszkowicach, Mieszkowicach, Moryniu,

Uczestnicy Ministerialnego Kursu Bibliotekarskiego w Jarocinie. Melania Puch – na schodach druga z lewej. Na rewersie znajdują się podpisy uczestników

Krześnicy, Warnicach, Trzcińsku-Zdroju, Nawodnej i Zielinie. Pani Melania podjęła prace organizacyjne do utworzenia bibliotek miejskich i gminnych w powiecie. Dla personelu 12 powstałych bibliotek oraz 30 punktów bibliotecznych w 1949 roku zorganizowała kursy i szkolenia.

6 sierpnia 1949 roku wyszła za mąż za Władysława Pucha – nauczyciela przyrody w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym w Dębnie, który mając przedwojenne wykształcenie pedagogiczne rozpoczął swoją karierę nauczycielską jeszcze przed wojną i kontynuował w czasie okupacji, będąc nauczycielem w Ostrowie Nowym pod Lwowem, gdzie poza oficjalnym zatrudnieniem prowadził również tajne komplety. Pierwsze lata małżeństwa były trudne ze względu na ciężką chorobę męża, u którego po latach okupacji i ciężkich doświadczeniach na froncie stwierdzono, bardzo trudną ówczesnie do wyleczenia, gruźlicę kości. Dzięki lekom uzyskanym z międzynarodowej organizacji United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA), udzielającej pomocy obszarom wyzwolonym w Europie po II wojnie światowej, mąż powrócił do zdrowia. Po przerwie na leczenie i rehabilitację wrócił także do pracy w szkole, wspierając równocześnie swoimi uzdolnieniami artystycznymi działania Pani Melanii w bibliotece.

Pracę kulturalno-oświatową biblioteki motywowały wówczas hasła: „Walka z analfabetyzmem”, „Upowszechnianie książki”, „Polska książka w każdym domu na Ziemiach Zachodnich”. Dla społeczności miejskiej Pani Melania organizowała „Święta Oświaty”, a przez cały rok spotkania z pisarzami, wystawy książek, konkursy

Uczestnicy kursu kierowników bibliotek gminnych w Szczecinie 18-23 października 1948. Melania Puch w pierwszym rzędzie pierwsza z lewej

czytelnicze, recytatorskie. Z udziałem młodzieży odbywały się inscenizacje i występy chórów. Nadal z wielką starannością gromadziła zbiory biblioteczne odpowiadające zainteresowaniom różnych grup społecznych, ale biblioteka pod jej kierownictwem stanowiła przede wszystkim naturalne zaplecze naukowe dla nauczycieli i młodzieży. Panujący w latach powojennych niezwykle entuzjizm i radość pracy, a także osobista pasja i zaangażowanie pani Melanii oraz pomoc wolontariuszek Pań Julii Kuroczyckiej i Jadwigi Mikke, a przede wszystkim jej małżonka Władysława przyniosły w działalności biblioteki wspaniałe efekty. Nastąpił znaczny wzrost liczby czytelników z 41 w 1946 roku do 8116 w 1953. Sieć bibliotek rozrosła się do 6 miejskich, 9 gminnych i ruchomych punktów bibliotecznych z 5 do 65. Było to możliwe dzięki dobrze układającej się współpracy z władzami miejskimi i powiatowymi szczególnie z ówczesnym Inspektorem Szkolnym Wacławem Kraszewskim oraz całym środowiskiem pedagogicznym miasta i powiatu. Na podkreślenie zasługuje pomoc i udział jej małżonka w organizacji w latach 1949–53 przepięknych wystaw książek.

Rok 1953 zaznaczył się w Jej biografii najpierw radośnie – przyszła na świat córka Alicja, później niestety przykro. Po powrocie z urlopu macierzyńskiego w dn. 17 listopada tegoż roku została zwolniona z pracy ze skutkiem natychmiastowym i bez podania przyczyn. Jak dziś wiadomo w dobie szalejącego stalinizmu była to często spotykana metoda pozbywania się pracowników, którzy w najtrudniejszych latach powojennych z ogromnym poświęceniem angażowali się w odbudowę i organizację od podstaw instytucji mających służyć całemu narodowi i najczęściej okazywało się,

Uczestnicy kursu kierowników bibliotek gminnych w Szczecinie 18-23 października 1948. Melania Puch w drugim rzędzie pierwsza z lewej

że nawet najbardziej przekonujące argumenty w postaci obiektywnych osiągnięć nie miały najmniejszego znaczenia. Tak więc nie dane Jej było kontynuować pracy w placówce, którą od podstaw zorganizowała.

Pod koniec lat sześćdziesiątych XX wieku w znacznym stopniu został zniszczony istotny dokument z pierwszych lat działalności placówki – *Kronika Powiatowej Biblioteki w Dębnie*, której resztki przypadkiem odnalazła, ratując przed całkowitym zniszczeniem. Jednocześnie zbiegiem okoliczności w tym samym czasie (1969) została wydana książka *Z dziejów Ziemi Chojeńskiej* pod redakcją Tadeusza Białęckiego. W jednym z rozdziałów pt. *Publiczne biblioteki powszechne* opublikowano informację o tym jakoby w 1946 roku organizatorem i kierownikiem biblioteki w Dębnie była Pani Zofia Górską. Dla zachowania historycznej prawdy wynikającej zarówno z istniejących dokumentów jak i pamięci własnej Pani Melanii Puch obowiązek nakazuje dokonać po latach sprostowania: Pani Zofia Górską nie była kierownikiem Powiatowej Biblioteki w Dębnie, ani w roku 1946, ani w latach następnych.

Po spowodowanej zwolnieniem przymusowej przerwie w pracy zawodowej, którą pani Melania przeznaczyła na wychowanie córki, do pracy w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece wróciła 1 marca 1968 roku, obejmując funkcję kierownika Czytelni. Następnie pracowała do 7 lipca 1977 roku w Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Po przejściu na emeryturę nadal mieszkała w Dębnie, a następnie w 1995 roku przeprowadziła się do Poznania, gdzie zamieszkiwała wraz z córką Alicją,

pozostając do końca życia pod jej opieką. Przez te wszystkie lata utrzymywała serdeczne i przyjazne kontakty z gronem znajomych i pracownikami obecnej biblioteki. Dwudziestego października 2006 roku została zaproszona i uczestniczyła wraz z córką w uroczystych obchodach jubileuszu 60-lecia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie. Dzięki tej trwałej i prawdziwej przyjaźni Pani Melania przekazała ten niezwykle cenny dokument – dar *Kronika Powiatowej Biblioteki* z napisem „Ku wiecznej pamięci i chwale Ojczyzny z okazji otwarcia Publicznej Biblioteki Miejskiej w dniu 10 października 1946 roku”.

Za dokonania i pracę zawodową otrzymała nagrody, wyróżnienia i odznaczenia między innymi:

- Nagroda Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (12 lipca 1948)
- Nagroda Komitetu Wydawniczego Bibliotekarza (3 września 1948)
- Nagroda Kuratorium Okręgu Szkolnego (9 marca 1949)
- Dyplom Uznania Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie (26 stycznia 1977)
- Dyplom Uznania Naczelnik Miasta i Gminy (20 października 1977)
- Odznaka Honorowa „Za zasługi dla województwa gorzowskiego” (21 maja 1985)
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (16 lipca 1986)

Chcąc zadość uczynić pamięci nie tylko Melanii Puch, ale również innych osób – pierwszych powojennych bibliotekarzy, uczestniczących w kursach bibliotekarskich w Szczecinie i Jarocinie, którzy następnie wykorzystując zdobytą tam wiedzę i umiejętności stali się prekursorami rozwoju bibliotek i czytelnictwa, a także walki z analfabetyzmem po latach wojny i okupacji prezentuję kilka zdjęć wraz z podpisami niektórych osób na ich rewersie. Zdjęcia te – dar Alicji Puch dla biblioteki dębnowskiej – w mojej opinii mają dziś wartość archiwalną. Być może czytelnicy tego tekstu rozpoznają na tych zdjęciach swoich bliskich, być może sprowokują one grono bibliotekarzy do wspomnień o swoich starszych kolegach, być może staną się one zaczynem do dalszych poszukiwań, a może badań historycznych nad losami pokolenia powojennych entuzjastów pracy u podstaw, niosących kaganek oświaty w najtrudniejszych latach dla Polski spustoszonej po okupacji, organizującej państwowość w nowych granicach, po przymusowych przesiedleniach i w nowej rzeczywistości ustrojowej.

Cecylia Judek

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

Z ŻAŁOBNEJ KARTY. KRYSTYNA ZACHAREWICZ (1936–2013)

Krystyna Zacharewicz urodziła się 2 października 1936 roku we wsi Zareczany¹ pod Lidą na Kresach Północnych II Rzeczypospolitej Polskiej. Jej ojciec, Wacław Jakszuk był przez wiele lat pracownikiem kolejowym, mama, Stefania z domu Juskiewicz, zajmowała się domem i dziećmi. Oprócz Krystyny była bowiem jeszcze druga córka, Stefania oraz dwóch synów: Romuald i Jan. Rodzina mieszkała w chutorze Istoki, ok. 20 km od Lidy. Podczas wojny Wacław Jakszuk wraz z rodzeństwem współpracował z oddziałami Armii Krajowej. Brat zginął, a Wacław i jego trzy siostry po wojnie zostali za tę działalność uwięzieni i otrzymali wysokie wyroki. Wacława skazano na 10 lat więzienia. Odsiedział blisko 8 lat w więzieniach w Iwocewiczach i Baranowiczach. Jego najstarszy

syn, Romuald Jakszuk, już dorosły, bardzo w tym czasie wspierał rodzinę. Młodsze rodzeństwo, w tym Krystyna, uczęszczało do szkoły we wsi Bielica, odległej o około 6 km. Zimą bywało, że przebywały tę drogę na nartach. W roku 1950 Krystyna rozpoczęła naukę w szkole średniej we wsi Bielica, gdzie uczyła się m.in. języka białoruskiego oraz rosyjskiego. Po ukończeniu w 1956 roku szkoły średniej uczęszczała na roczny kurs księgowości w Mińsku. Od 15 lutego 1957 roku do 5 kwietnia 1958 roku pracowała w Gromadzkiej Bibliotece w miejscowości Żuczki. W tych latach, gdy w na dawnych kresach Rzeczypospolitej Polskiej powstała republika Białorusi

1 W niektórych dokumentach pojawia się jako miejsce urodzenia wieś Istoki.

jako część ZSRR, Polacy traktowani byli, jak wspomina pani Stefania Wiśniewska, siostra Krystyny Zacharewicz², jak ludzie drugiej kategorii. Nazywano ich bielobanditami. Rodzinie Jakszuków odmówiono ośmiokrotnie zgody na wyjazd do Polski. W końcu udało się. W maju 1958 roku repatriowali się do kraju całą rodziną: rodzice, siostra, dwaj bracia, jeden z nich, Romuald, już z żoną i córką. Podróż w wagonie bydlęcym trwała blisko półtora miesiąca. Osiedlili się początkowo w Gryficach, a jakiś czas potem otrzymali duże mieszkanie przy ul. Jedności Narodowej w Szczecinie, gdzie zmieściła się cała rodzina. Żonaty brat pracował jako motorniczy, drugi – Jan, który w Grodnie pracował jako nauczyciel wychowania fizycznego, tu rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Szczecińskiej. Potem pracował w Elektromontażu „Szczecin”. Ze względu na przeszłość ojca pani Stefanii, siostrze Krystyny, odmówiono przyjęcia do pracy, uzasadniając, że jej ojciec jest wrogiem Polski Ludowej. To było powodem, że Stefania po wyjściu za mąż zdecydowała się na pracę w rolnictwie, gdzie nie było nacisków tego typu. Po przyjeździe do Polski Krystyna Jakszuk, która zawsze kochała książki, od razu (w dn. 1 czerwca 1958) podjęła pracę w bibliotece, otrzymując angaż do Biblioteki Dzielnicowej w Dzielnicy Nad Odrą w Szczecinie. Wkrótce (od 9 listopada 1959) została przeniesiona na filię nr 2, a następnie (od 1962 roku) jako, jak napisała w swej opinii jej przełożona, Janina Kędzierska, „bardzo dobry, ceniony, pełen inwencji i samodzielności pracownik” otrzymała awans na kierowniczkę filii bibliotecznej nr 23. Była już absolwentką dwuletniego

2 Przygotowując niniejszy tekst, korzystałam z informacji pani Stefanii Wiśniewskiej (siostry Krystyny Zacharewicz), której serdecznie dziękuję za pomoc.

Państwowego Korespondencyjnego Kursu Bibliotekarskiego, ukończonego w 1962 roku. Było to nie lada osiągnięcie, gdyż Krystyna Jakszuk miała w tym okresie sporo trudności z pokonaniem luk w swojej znajomości języka polskiego. W jej dokumentach zachowała się informacja, że w dobrym opanowaniu mowy ojczystej pomagała jej koleżanka Maria Marszałek (brak wskazówek, czy czyniła to z polecenia kierownictwa biblioteki, czy z pobudek koleżeńskich), opiniująca postępy podopiecznej w nauce jako bardzo dobre. Filia biblioteczna, kierowana przez Krystynę Jakszuk, odnotowała duży wzrost czytelnictwa i wkrótce znalazła się w czołówce placówek najlepiej obsługujących czytelników w dzielnicy Niebuszewo. Było to rezultatem wprowadzenia przez nową kierowniczkę różnorodnych form pracy filii: pro-

jekcji filmów, pogadanek, prelekcji. Opinie przełożonych podkreślały, że mimo początkowej nieśmiałości Krystyna Kotarska³ przejawiała duże zainteresowanie pracą, była czytana, pracowita, systematyczna, punktualna, zdyscyplinowana, sumienna, koleżeńska. W 1966 roku Krystyna Kotarska, która po śmierci męża musiała sama opiekować się niepełnosprawnym synem, zrezygnowała z kierowania filią biblioteczną, ze względu na zmianowy charakter pracy, i przeszła do Oddziału Opracowania Druków Ciągłych w Bibliotece Głównej WiMBP. Jej przełożona, Leokadia Grabowska (opinia z 29 marca 1968) powierzyła jej prowadzenie wszystkich inwentarzy druków ciągłych, uzupełnianie kart katalogowych, opiekę nad oprawą druków ciągłych. Ponadto Krystyna Kotarska prowadziła pełną klasyfikację czasopism i prac zbiorowych polskich i zagranicznych oraz opiekowała się systematycznym katalogiem czasopism. Jak pisała wówczas L. Grabowska: „Krystyna Kotarska z każdego zadania stara się wywiązać jak najlepiej. W miarę zdobywania doświadczenia wprowadziła w swej pracy, wymagającej mrówczej drobiazgowości, usprawnienia, które pozwalają na przyspieszenie toku pracy. Tylko przy takiej systematyczności, jaka cechuje K. Kotarską można podołać tak dużej ilości obowiązków (...). Jest to pracownik, na którym można polegać. Przy tym koleżeńska, pomaga w stworzeniu dobrych stosunków w pracy”. W 1973 roku w uznaniu, jak zapisano w jednej z charakterystyk zawodowych, jej prawego charakteru powierzono Krystynie Kotarskiej funkcję kierownika Referatu Kadr, którą łączyła z obowiązkami bibliotekarskimi. Oprócz pracy

3 Zawarte w 1960 roku małżeństwo ze Stanisławem Kotarskim, w którym urodził się syn Czesław, trwało krótko, gdyż mąż wkrótce zmarł.

zawodowej udzielała się społecznie, była członkiem Grupy Działania ZMS, od 1965 roku – członkiem PZPR, przez dwie kadencje pracowała w radzie zakładowej Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. Pełniła funkcję skarbnika w Kasie Zapomogowo-Pożyczkowej oraz członka Komisji Socjalno-Bytowej, odpowiedzialnej za sprawy socjalne pracowników WiMBP. Wkrótce Krystyna Zacharewicz (powtórnie wyszła za mąż za Edwarda Zacharewicza, instruktora pilotażu na lotnisku w Dąbiu) podjęła wraz z grupą koleżanek ze Szczecina zaoczne studia bibliotekoznawcze na Wydziale Humanistycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Ukończyła je w 1979 roku, uzyskując tytuł magistra bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Dzięki podwyższonym kwalifikacjom otrzymała w dniu 1 marca 1983 roku awans na stanowisko kustosza, a od 1 września 1985 roku – starszego kustosza. Jak podkreślała jej przełożona, Helena Żak (opinia z 1 grudnia 1985), Krystyna Zacharewicz jest „dobrym organizatorem, systematycznie doskonalili warsztat pracy swego oddziału, a także szkoli nowe kadry do pracy w naszej bibliotece jak i licznych praktykantów z wyższych uczelni”. Od 1 lipca 1988 roku powierzono jej funkcję kierownika Oddziału Opracowania Druków Ciągłych.

Za swą pracę i działalność społeczną Krystyna Zacharewicz wielokrotnie otrzymywała nagrody pieniężne Dyrekcji Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. S. Staszica w Szczecinie, a także Miejskiej Rady Narodowej, Wojewódzkiej Rady Narodowej oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki. W 1972 roku przyznano jej Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”, a w 1973 – Odznakę „Gryf Pomorski”. Ogromnie

wiele hartu życiowego wymagała od niej opieka nad dorastającym niepełnosprawnym synem oraz starzejącymi się rodzicami. Po śmierci ojca zajmowała się chorującą matką, która nie chciała przyjmować pomocy od innych osób. Ze względu na nowe uregulowania prawne zdecydowała się na przejście na wcześniejszą emeryturę od 30 lipca 1990 roku, by opiekować się synem. Lubiła zwierzęta, zawsze w domu był jakiś pies, najczęściej niezbyt duży. W ostatnich latach życia zdecydowała się zamieszkać z synem w Domu Pomocy Społecznej, gdzie społecznie prowadziła z dużym zaangażowaniem punkt biblioteczny.

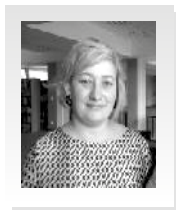

Występowała też w zorganizowanym tam teatryku, w którym odgrywała różne role. Jej praca cieszyła się dużym uznaniem kierownictwa DPS. Syn stopniowo się uspołeczniał, otworzył na relacje z innymi ludźmi, co było dla niej niezwykle ważne i pozwalało z nadzieją patrzeć na przyszłość syna. Były to dla niej dobre, spokojne lata starości. Zmarła 23 października w 2013 roku. Koleżanki z Książnicy Pomorskiej do dziś wspominają jej ogromną pracowitość, odpowiedzialność, koleżeństwo, życzliwość, chęć niesienia pomocy innym nawet za cenę własnych wyrzeczeń.

Lilianna Lisińska

Centrum Informacji Menedżerskiej Uniwersytetu Szczecińskiego

Danuta Gracz

Centrum Informacji Menedżerskiej Uniwersytetu Szczecińskiego

CENTRUM W RAMACH SIECI

Biblioteka Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług (WZiEU) (obecnie Centrum Informacji Menedżerskiej) jest biblioteką działającą w ramach Sieci Biblioteczno-Informacyjnej Uniwersytetu Szczecińskiego (US).

Usługi świadczone przez bibliotekę dostępne są zarówno dla studentów i pracowników US, jak również dla osób postronnych niewiązanych z uczelnią. Dla osób związanych z US korzystanie z biblioteki jest bezpłatne.

Biblioteka gromadzi piśmiennictwo z zakresu nauk ekonomicznych i biznesu, zgodnie z profilami działalności naukowo- dydaktycznej WZiEU. Tematyka zasobów biblioteki dotyczy problematyki ekonomicznej, zarządzania, marketingu, finansów, bankowości, gospodarki światowej, rachunkowości, ekonometrii, statystyki, polityki społeczno- gospodarczej, turystyki, transportu, logistyki, łączności i ochrony środowiska.

Katalog elektroniczny biblioteki US dostępny jest pod adresem <http://katalog.bg.szczecin.pl> i obejmuje on zasoby zarówno biblioteki głównej, jak i bibliotek wydziałowych (zbiory biblioteki WZiEU wyróżnione są sygnaturami T, TM, TS i Tc. Korzystając z katalogu można (dla publikacji wydanych po 1992 roku) dokonać:

- wyszukiwania,
- zamówień,
- rezerwacji (dotyczy woluminów aktualnie wypożyczonych).

W ramach biblioteki WZiEU funkcjonują następujące wydziały:

- Czytelnia (tel. 091-444-3221), dająca dostęp do literatury i prasy ekonomicznej w systemie „na miejscu, w dostępie wolnym”, co oznacza, iż każda zainteresowana osoba może bezpłatnie i swobodnie przeglądać udostępnione książki i czasopisma, przebywając na terenie czytelni (nie jest wymagana w ty przypadku rejestracja bądź legitymowanie się).

Książki udostępniane przez czytelnię są w uporządkowanej strukturze, zgodnie z kierunkami i przedmiotami wykładanymi na WZiEU. Przypadku czasopism bezpośrednio („na półkach”) dostępne są numery z roku bieżącego, egzemplarze z pozostałych roczników wydawane są na życzenie czytelnika.

Dla studentów i pracowników US istnieje dodatkowo możliwość dokonania tzw. wypożyczeń nocnych (patrz dalej).

- Wypożyczalnia (091-444-3223) prowadzi działalność *stricto* biblioteczną. Korzystanie z jej zasobów wymaga zapisania się do wypożyczalni, które równocześnie umożliwia (po otrzymaniu karty bibliotecznej) korzystanie ze wszystkich bibliotek działających w ramach sieci bibliotecznej US. Pracownicy i studenci US mogą dodatkowo otrzymać kartę międzybiblioteczną, pozwalającą na korzystanie z bibliotek innych szczecińskich uczelni. Poszukiwaną literaturę można osobiście wyszukać w katalogu, bądź za pomocą wyszukiwarki internetowej (drogą elektroniczną można również sprawdzić dostępność określonej publikacji bądź dokonać jej zamówienia). Jednorazowo można wypożyczyć do 10 pozycji, na okres 2 tygodni lub miesiąca, z możliwością prolongaty (czas wypożyczenia i możliwość jego przedłużenia zależy od stopnia dostępności i zainteresowania danym wolumenem). Dla pracowników i studentów US usługi świadczone przez wypożyczalnię są bezpłatne.
- Ośrodek Informacji Naukowej (tel. 091-444-3222) służy czytelnikom pomocą w dotarciu do poszukiwanych informacji, przy wykorzystaniu baz danych dotyczących dostępnych publikacji (również w trybie on-line).
- Usługi oferowane przez bibliotekę WZiEU obejmują:
- Udostępnianie Prezentacyjne – dostęp do zasobów Czytelni,
- Wypożyczenia Nocne (dostępne dla studentów i pracowników US), polegające na wypożyczeniach książek godzinę przed zamknięciem czytelni, obowiązkiem zwrotu ich do godz. 10:⁰⁰ w dniu następnym (usługa ta nie obejmuje czasopism, encyklopedii, słowników i dzieł uznanych za szczególnie cenne),
- Wypożyczenia Krótkoterminowe, realizowane przez wypożyczalnię na okres 2 tygodni (dotyczą publikacji cieszących się szczególnym zainteresowaniem),
- Wypożyczenia Miesięczne, dokonywane również w wypożyczalni, z możliwością prolongaty okresu wypożyczenia,
- Dostęp do Internetu, możliwy ze stanowisk komputerowych umiejscowionych w czytelni i wypożyczalni.

Szczegółowy zakres usług bibliotecznych dostępny jest regulaminie (dostępnym u kierowników wszystkich bibliotek US).

W celu zapisania się do biblioteki WZiEU należy:

- Na stronie <http://wzieu.bg.szczecin.pl> wybrać link „Wstępna rejestracja pracowników oraz studentów US” (dotyczy również osób nie związanych z US),
- Wypełnić i wysłać formularz rejestracyjny,

- Po otrzymaniu numeru identyfikacyjnego należy z legitymacją studencką lub pracowniczą (dowodem osobistym dla osób postronnych) udać się do wypożyczalni, celem zapisania się do biblioteki,
- Po zapisaniu się można dodatkowo aktywować internetowy dostęp do konta bibliotecznego.

Adres internetowy biblioteki WZiEU to <http://wzieu.bg.szczecin.pl>.

Lokalizacji biblioteki WZiEU: ul Cukrowa 8, 71-004 Szczecin

Adres e-mail: biblioteka@wzieu.pl

Kontakt telefoniczny:

Czytelnia 091-444-3221

Wypożyczalnia 091-444-3223

Ośrodek Informacji Naukowej 091-444-3222

Kierownik biblioteki 091-444-3220

Urszula Ganakowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

WYWIAD Z J M REKTOREM
UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO
PROF. DR HAB. EDWARDEM WŁODARCZYKIEM

Jakie były pierwsze kontakty Pana z biblioteką?

Odpowiedź moja będzie zapewne typowa. Z biblioteką najpierw zetknąłem się w szkole podstawowej. Kolejnym ważnym etapem zainteresowania książką, głównie z powodu lektur szkolnych, które nie zawsze w odpowiedniej liczbie egzemplarzy znajdowały się w bibliotece szkolnej była biblioteka publiczna. W czasach moich lat szkolnych sieć bibliotek publicznych była dość dobrze rozbudowana, gdyż nawet istniały biblioteki na szczepku gminy, a niektóre z nich dodatkowo miały jeszcze swoje filie. Podzielę się jeszcze taką refleksją, iż w czasach mojego dzieciństwa książka stanowiła ważny element w zagospodarowaniu czasu wolnego i nie tylko ja, ale wielu moich kolegów po prostu sporo czytało.

prof. dr hab. Edward Włodarczyk – Rektor US

Jaki wpływ biblioteki miały na rozwój Pańskiej kariery?

Przeogromny. Wśród starszego pokolenia historyków badaczy funkcjonowało powiedzenie, że historyk przynajmniej 80% swojej „kariery” musi wysiedzieć w bibliotekach i archiwach, a reszta jest dopiero efektem talentu i jakieś iskry bożej. Trudno się z takim twierdzeniem nie zgodzić. W bibliotekach pracowałem dość systematycznie.

Jako historyk Pomorza musiał Pan korzystać z wielu bibliotek niemieckich. Jakie w związku z tym ma Pan doświadczenia?

Odpowiedzieć mogę krótko: bardzo pozytywne. Wszędzie spotykałem się z dużą życzliwością i pomocą, zwłaszcza w latach osiemdziesiątych kiedy w wielu bibliotekach niemieckich odchodzono od tradycyjnych katalogów, wprowadzając w ich miejsce najpierw tzw. mikrofiszę, a potem katalogi elektroniczne. Dla Polaka był to pewien trudny próg do przekroczenia. Podobały mi się biblioteki z otwartymi magazynami, gdzie czytelnik miał bezpośrednio dostęp do wszystkich zbiorów. Ciekawe doświadczenie wyniosłem też korzystając ze zbiorów specjalnych. Z sentymentem wspominam Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz w Berlinie, bibliotekę Instytutu Historycznego na Wolnym Uniwersytecie Berlińskim, Deutsche Bücherei w Lipsku czy Bibliotekę Uniwersytecką Uniwersytetu w Greifswaldzie.

Jak wygląda Pana biblioteka prywatna?

To pytanie zaliczyłbym do trudnych. Kiedy przynoszę do domu nową książkę to zwykle nie słyszę pytania o cenę tylko, gdzie ty to postawisz. Z tym jest największy problem. Moje książki mam nie tylko w domu, ale również w gabinecie w Instytucie Historii. Te w domu są bardziej potrzebne, częściej do nich zaglądam. Staram się w jakiś sposób książki segregować na zbiory związane z historią Pomorza, historią Prus i polityki morskiej, ale mam również prace poświęcone Historii Polski, Historii powszechnej czy Historii gospodarczej i społecznej. Mam kilka pozycji wydanych jeszcze w końcu XVIII i w XIX wieku czy kilkunastotomową encyklopedię Borckhausa. Nie prowadzę ewidencji książek i czasami wiem, że taki czy inny tytuł znajduje się w moich zbiorach, ale na której półce stoi to już stanowi problem, którego wyjaśnienie zajmuje trochę czasu.

Jakie jest Pana zdanie na temat cyfryzacji bibliotek, e-booków?

Zdaję sobie sprawę z nieuniknionego trendu w zakresie cyfryzacji zbiorów bibliotecznych, jak wydawania e-booków. Osobiście wolę jednak obcować z traktacyjną książką. W badaniach wielokrotnie wykorzystywałem prasę XIX-wieczną i to były prawdziwe egzemplarze gazet tamtego okresu. Wtedy czuje się też tego ducha przeszłości. Może w tym zakresie jestem jestem konserwatystą, ale takim już pozostanę, chociaż wiem, iż świat idzie w innym kierunku.

Jak postrzega Pan bibliotekę US?

Myślę, że Biblioteka Główna US powoli zbudowała sobie silną pozycję wśród bibliotek naukowych w Szczecinie. Zapewne wiele rzeczy można byłoby zmienić, udoskonalić, ale oceniając to z perspektywy możliwości, zwłaszcza finansowych, to Biblioteka Główna US stara się z powodzeniem utrzymywać się w nurcie przemian odpowiadających naszym coraz mocniej pędzącym czasom.

Andrzej Awtuszeński

HISTORIA EKSLIBRISU KTÓREGO NIE BYŁO!

Anonsując zbiór ekslibrisów Wiktora Langnera „Ekslibris dla nikogo” (Kraków 1969–1971) w swoim XXIV katalogu aukcyjnym z czerwca 2007 roku antykwariat „Lamus” z Warszawy napisał: „autorem pracy jest Wiktor Langner (1906–1986) wybitny twórca ekslibrisów, szczególnie w technice drzeworytu sztorcowego (wykonał m.in. ekslibris dla gubernatora Hansa Franka) (podkr. A.A.). Czy rzeczywiście wykonał taki ekslibris?

Wiktor Langner był uznanym drzeworytnikiem, siebie uważał za „grafika użytkowego”, w tym pojęciu mieścił się nie tylko ekslibris, ale i plakat, papieroplastyka, sgraffito¹, freski, ceramika. Ale znany jest głównie jako wykonawca małych form graficznych, w tym szczególnie ekslibrisów w technice drzeworytu, których wykonał kilkadziesiąt, głównie na zamówienie.

Studiował Langner początkowo architekturę na Politechnice Lwowskiej. Później odbywał studia artystyczne w Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. I zapewne by w Krakowie je ukończył, gdyby nie powołanie do Szkoły Podchorążych Saperów w Modlinie. Po ukończeniu podchorążówki nie wraca już do Krakowa, a kontynuuje studia w Warszawskiej Akademii Sztuki, na kierunku grafiki użytkowej. W kampanii wrześniowej był ranny. Podczas pobytu w warszawskim szpitalu przygotował kilka projektów ekslibrisów, był to właściwie jego zawodowy debiut.

Gdy powrócił do Krakowa, przez rok pracował jako grafik w Deutsche Post Osten. Znany jest jego ekslibris dla tej instytucji (wyjątkowo w technice cynkografii). Jak wspominałem powyżej, wykonał wiele znaków książkowych na zamówienie, również dla urzędników i funkcjonariuszy niemieckich dystryktu krakowskiego Generalnej Guberni. W tym dla gubernatora tego dystryktu doktora praw, barona Ottona Gustawa von Wächtera (1901–1949).

Swój ekslibrisowy dorobek zawarł Wiktor Langner w wydany w 1943 roku w nakładzie 23 numerowanych egzemplarzy albumie *Ekslibrisowe grzechy*². Wykonał go sposobem „chałupniczym” z maszynowym obszernym opisem i historią

1 Jedna z technik dekoracyjnego malarstwa ściennego.

2 Oprócz *Ekslibrisowych grzechów*, wydał Langner na prawach rękopisów, wykonanych w drzeworycie sztorcowym *Czternaście wiernych obrazów Męki Pańskiej...* z tytułem na okładce *Droga Krzyżowa*. Kraków 1943 oraz w tymże samym roku *Krakowskie obrazki dewocyjne* również

każdego prezentowanego ekslibrisu, wydał własnym sumptem i rozproszdził wśród znajomych. Dedykował *Ekslibrisowe grzechy* wybitnemu znawcy i kolekcjonerowi znaków książkowych Zygmuntowi Klemensiewiczowi (1886–1963)³.

Jak doszło do zamówienia i wykonania ekslibrisu dla gubernatora Wächtera, tak to wydarzenie opisuje w tymże albumie: „Niespodzianką dla mnie było zamówienie na ekslibris dla gubernatora. Nie miałem „z władzami” żadnego kontaktu, a na terenie Krakowa tak niewiele robiłem, że nie liczyłem na żadne „polecenie mnie” ani przez nielicznych znajomych (którzy też nie stykali się z kołami rządowymi), ani przez kolegów plastyków, którzy prawie moich prac nie znali. Byłem mocno zaskoczony (...). Zamówienie otrzymałem w marcu 1941 r. Zrobiłem 10 projektów plakatówką (...). Odbito 1000 egzemplarzy w drukarni Anczyca na papierze żeberkowym koloru jasno-kremowego dnia 21 VII 1941 r.”

Wykonał Langner jeszcze jeden ekslibris dla gubernatora Wächtera z okazji święta „Julfest 1941 Krakau”. Tak wspomina historię tego zamówienia: „Pan gubernator Wächter dając swoim współpracownikom książki jako upominek noworoczny chciał je opatrzyć naklejką z dedykacją i swoim podpisem. Zawezwano mnie do „Propagandy”. Myślałem, że znowu jakaś propozycja na plakat i że znowu będę musiał wymyślać powody, dla których nie będę mógł go zrobić. Okazało się, że nie, to tylko drobiazg, drzeworyt, ale prędko „na wczoraj”.”

- w drzeworycie. Wszystkie te okupacyjne prace wykonane własną pracą, domowymi środkami i własnym nakładem w liczbie 15 do 20 egzemplarzy.
- 3 Zygmunt Klemensiewicz wydał we Wrocławiu w 1952 roku w Ossolineum, owoc wieloletnich prac *Bibliografię ekslibrisu polskiego*, znajduje się tam wzmianka o *Ekslibrisowych grzechach* i innych pracach Langnera.

Otto Wächter był gubernatorem, ale nie generalnym jak Hans Frank tylko gubernatorem dystryktu krakowskiego Generalnego Gubernatorstwa, od września 1939 roku do końca stycznia 1942 roku⁴. Po napaści na ZSRR w 1941 roku i zajęciu Lwowa, Niemcy utworzyli nowy dystrykt galicyjski (lwowski). Na gubernatora tego dystryktu powołano Wächtera. „Zasłużył się” współtworzeniem gett w Krakowie i dystrykcie galicyjskim. Był też organizatorem ukraińskiej 14 Dywizji Grenadierów SS-Galizien. Według internetowej Wikipedii, w czasie naboru do tej dywizji zgłosiło się „prawie 100 tysięcy ludzi z zachodniej Ukrainy (...), 30 tysięcy zostało zaakceptowanych”. Po wojnie był poszukiwany jako zbrodniarz wojenny, ale kary uniknął. Ukrywał się we Włoszech i tam w 1949 roku zmarł.

Wiktor Langner miał powiązania z AK. Po wojnie „czepiała” się go służba bezpieczeństwa zostawiając go w końcu w spokoju. Nie ma podstaw, by uważać jakoby Langner wykonał ekslibris dla generalnego gubernatora Hansa Franka. Pomyłono go, jak przypuszczam z gubernatorem Wächterem. Rozpowszechniony wśród kolekcjonerów pogląd narodził się już po śmierci grafika. I jest zwykłą pomyłką, być może mało istotną, ale pomyłką.

4 Choraław z hakenkreutzem w tym ekslibrisie kojarzy się z jakimś smoczym monstrum. Przywiodło to na pamięć obraz z dzieciństwa, gdzieś w małym mazurskim miasteczku w Prusach Wschodnich, jak się wówczas nazywało Mazury. Odwiedzał nas p. Plater, z „tych” Platerów, który urzędniczył w jakimś biurze, a że malarsko był uzdolniony, zlecano mu pewne prace. Pokazywał nam raz pewnego projekt zamówionego plakatu z okazji którejś tam rocznicy rewolucji październikowej 1917 roku. Zamówienie przyjął, ale napisy umieścił na zgniło-burym tle. Plakat wyglądał ponuro, pomimo kunsztownie wykonanych napisów. Czy plakat zaakceptowano, tego już nie wiem, ale p. Platera nie aresztowano.

Wojciech Łopuch

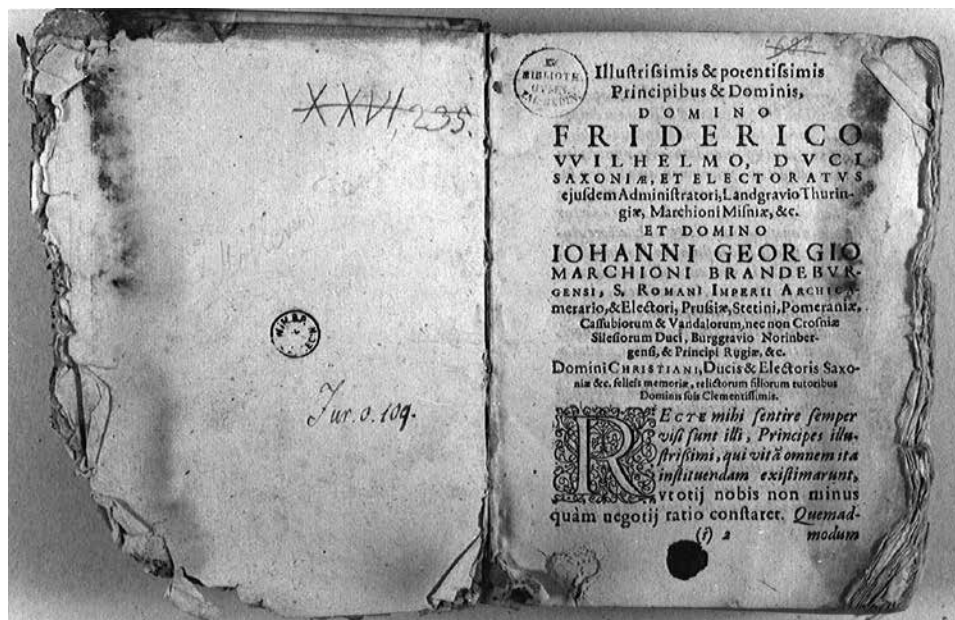
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

PRZYJACIEL KSIĄŻEK

Robiąc przystanek w podróży po zabytkowych bibliotekach warto wspominać też tych, dzięki którym korzystać możemy z bogatych księgozbiorów. Bibliofilami, przyjaciółmi książek byli bowiem książęta pomorscy z dynastii Gryfitów sygnujący swoje zbiory okazałym superekslibrisem, jak również ich sąsiedzi elektorzy brandenburscy. Z jednym z elektorów Janem Jerzym Hohenzollernem związane są dwa starodruki, których konserwację przeprowadziła właśnie Pracownia Konserwacji Zbiorów Książnicy Pomorskiej.

Semestrium libri V Daniela Mollerusa wydana została drukiem w Lipsku w 1598 roku. Napisana została dla księcia saksońskiego Fryderyka Wilhelma i właśnie

elektora brandenburskiego Jana Jerzego. Podarowana przez elektora Gryfitom przechowywana była zapewne w bibliotece Pedagogium Książęcego, a następnie w bibliotece Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie. Obecnie znajduje się w zbiorach starodruków Książnicy Pomorskiej.

De rebus memorandis Franciszka Petrarki jest rzadkim starodrukiem wydany w słynnej frankfurckiej oficynie Christiana Egenolffa, także na zlecenie Jana Jerzego Hohenzollerna. Składa się z trzech samodzielnych części wydanych w różnych latach i połączonych w 1580 roku w jeden volumen. Część pierwsza stanowi wspomniana *De rebus memorandis* z 1566 roku w tłumaczeniu i ze wstępem Stephanusa Vigilusa oraz poezją humanisty Casparusa Bruschiusa. Część druga to *Trostspiegel in Gluck und Unglück* również Franciszka Petrarki z 1572 roku. Część trzecia *Schertz mit Warheyt* Jorga Wickrama pisarza tworzącego w języku nowo-wysoko-niemieckim, po raz pierwszy wydana została natomiast w 1563 roku. Wszystkie części połączone w jedną całość ilustrowane są drzeworytami znanych renesansowych grafików: Hansa Burgkmaira, Hansa Weidlitza i Hansa Schaufeleina. Na okładce z cielęcej, kremowej skóry wytłoczono supereklibrisy: z wizerunkiem elektora brandenburskiego Jana Jerzego i datą 1580 na okładce przedniej, i z herbem Brandenburgii na okładce tylnej.

Mimo że prace konserwatorskie przy voluminach prowadzone były w różnym czasie, w programach konserwatorskich założono analogicznie, iż obydwa starodruki poddane zostaną kompleksowej konserwacji. Już bowiem wstępne oględziny wy-

kazały, że pomimo różnego stanu ich zachowania, w każdym, bloki starodruków są luźne i oddzielone od opraw. Luźne składki, liczne ubytki, przedarcia, zabrudzenia i zażółcenie kart oraz przebarwienia sugerujące, że papier zaatakowany został przez grzyby i pleśnie, wskazały jednocześnie na konieczność przeprowadzenia kompleksowych zabiegów konserwatorskich. Również w złym stanie zachowania znajdowały się oprawy starodruków. Ostatecznie zdecydowano, że pergaminowa oprawa *Semestrum libri V* będąca całkowitym destruktem i nie posiadająca dekoracji, zastąpiona zostanie nową wykonaną na wzór starej. Bogatą oprawę *De rebus memorandis* poddano zaś zabiegom konserwatorsko-introligatorskim.

Po wykonaniu dokumentacji fotograficznej starodruków przystąpiono do ich konserwacji, zgodnie z przyjętym programem konserwatorskim. Rzecz oczywista zakres wykonanych zabiegów wynikał z różnego stanu zachowania obydwu starodruków. Obowiązywała jednakże wspólna zasada jak największego poszanowania zabytkowego charakteru starodruków i zachowania ich oryginalnej struktury. Przyjęta metodologia zakładała więc jak najmniejszą ingerencję konserwatora w historyczną substancję i jak najlepszą i najtrwalszą jej ochronę przed dalszą destrukcją.

Po zdezynfekowaniu obiektów ich oprawy oddzielono od bloków starodruków. Następnie bloki rozebrano na poszczególne składki i karty. Po oczyszczeniu kart „na sucho” przystąpiono do kąpieli w różnych roztworach wodnych, w zależności od ich zabrudzenia. Przede wszystkim karty kąpano w roztworze CONTRADU 2000 lub, gdy była konieczność wybielania poszczególnych stron, w roztworze pirosiarczynu

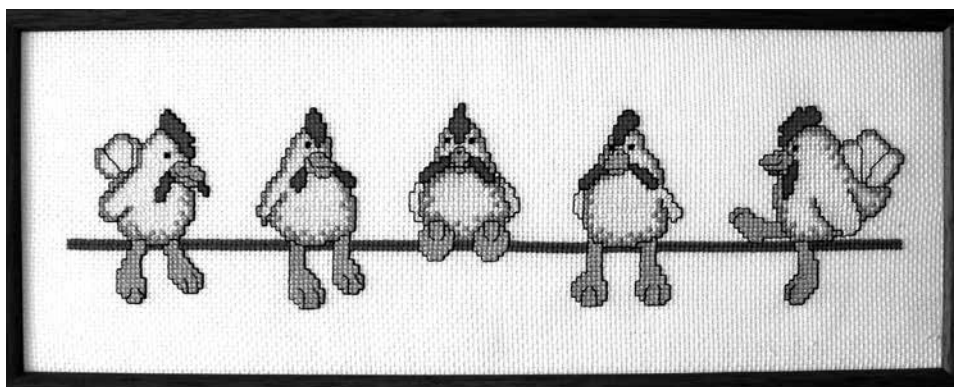
sodowego. Kąpiele okazały się skuteczne. Plamy, przebarwienia i zacieki w dużym stopniu zostały usunięte, zaś struktura papieru została wzmocniona. Po kąpielach przystąpiono do uzupełniania ubytków papieru metodą maszynową. Pulpę papierową do wykonania uzupełnień dobierano tak, aby różniła się odcieniem od oryginalnego koloru kart. Po dokonaniu uzupełnień każdą kartę przeklejono klejem metylocelulozowym w celu wzmocnienia struktury papieru. Zabiegi te mają charakter odwracalny. Prace introligatorskie zarówno przy szyciu bloków starodruków jak i przy oprawach okazały się dość skomplikowane i czasochłonne. Niemniej ich efekt wydaje się być zadowalający.

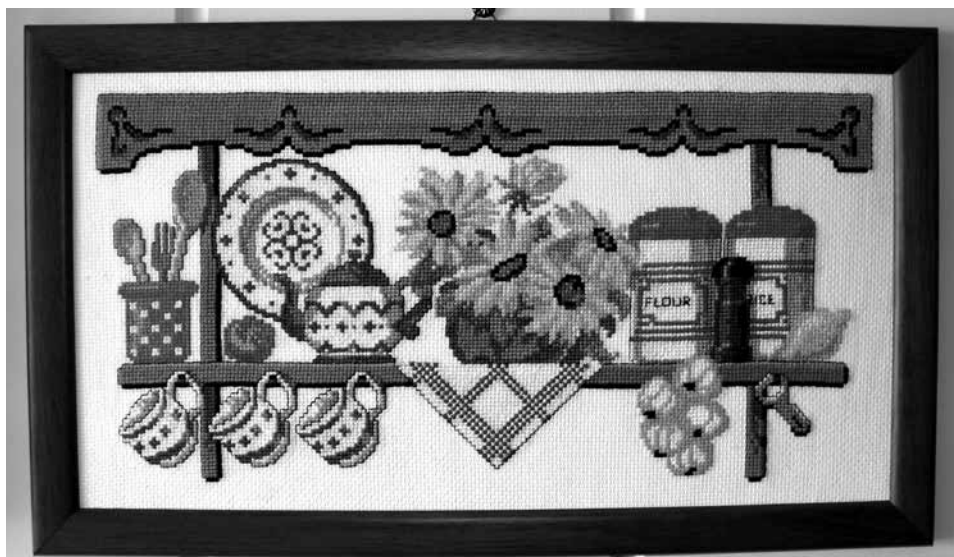
Jest dużą przyjemnością mieć możliwość obcowania ze starodrukami. Jeszcze większą przyjemnością jest możliwość przywrócenia im dawnej świetności i zachowania tego co zostawili nam dawni przyjaciele książek.

Ewa Szoplińska

Centrum Informacji Menedżerskiej Uniwersytetu Szczecińskiego

HAFTY KRZYŻYKOWE

Daniel Ziarkowski

Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego

WIERSZE

Z okna mojego pokoju

*z okna mojego pokoju
okno czyjegoś pokoju
długo myślałem
kto zacz
rozczipierzona zasłona
powieka na oku
stanowczo
przesłaniana intymność
długo myślałem
rozbić tę barykadę
rozbić wszystkie barykady
ale nie
światło znowu poszło spać
kto cię tam wie
coś ty za jeden*

Zdrada

*nalewałem
z pustego w próżne
i przełało się
teraz
tysiąc pytań
tysiąc sztyletów
a jedna odpowiedź
monotonna
niezmienna*

Zabić

*jeszcze się nie narodził
mój lęk
albo obawa
czekam cierpliwie
zbroję się
tej aborcji
dokonam własnoręcznie
dokładnie
w chwili narodzin
tajne
precyzyjne morderstwo*

Szeptem

*szeptem rozmawialiśmy
o miłości
aby nie obudzić
drzemiącej w kącie
nienawiści*

Przełom

*zbyt długo zwlekałem
i lata minęły
całe
teraz noc zapadła
klamka zapadła
i ja zapadam powoli
w sen
Ten Ważny Sen
to odległe światelko
latarni morskiej
możesz płynąć ze mną
ale musimy ruszać
zaraz*

Tutaj

*chciałeś wtedy
tak jak dawniej
kiedy z tą dziewczyną
uciekaliście
za miasto
w las
w ściółkę
głęboko
aby zniknąć
zasnąć pod ciepłymi brzuchami
jeleni*

*chciałeś wtedy
tak jak dawniej
z tą dziewczyną
tak mocno
jak najmocniej
żeby tylko noce zachować*

*z kawałkami księżyca
w kieszeniach
przez park
albo tak jak dawniej
w las
w oczy
w serce*

Miłość

*odeszłaś
a ja do piersi
noc tulę
bezsilny
jak astronauta
wobec ogromu
Wszechświata*

Być jak... Aleksander Doba

*Gdy się z człowieka robi antyk
Chciałby kajakiem przez Atlantyk
I nagle wszystkim się podoba
Być jak Aleksander Doba*

*Może się mylę lecz wiem przecie
Ile antyków jest na świecie
I żadna z powyższych osoba
Nie jest jak Aleksander Doba*

*Radzą mu: „Olek, daj se spokój,
Nie lepiej w łóżku spać na boku?”
Na to uśmiecha się pod brodą:
„A kto będzie Aleksandrem Dobą?”*

*Płyń więc przed siebie wilku morski
Niech się dowiedzą żeś Ty z Polski
A my pomówim tu o Tobie
Jedynym Aleksandrze Dobie*

Przemysław Nowaczek, Małgorzata Maciejewska
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

Małgorzata Zychowicz
Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela

KRONIKA

1 kwietnia w ramach „Goleniowskich spotkań z piórem”, z najmłodszymi czytelnikami Miejskiej i Powiatowej Biblioteki w Goleniowie spotkała się Ewa Chotomska – legendarna Ciotka Klotka z programu Tik-Tak.

1 kwietnia w Miejskiej Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim odbyły się warsztaty „Metodologii pisanie projektów”. Wzięło w nich udział 21 pracowników z bibliotek publicznych powiatu drawskiego. Celem szkolenia było ukierunkowanie bibliotekarzy na pracę z projektami i pozyskiwanie nowych funduszy, a także zapoznanie się z wytycznymi do Programów Ministerialnych. Szkolenie sfinansowane zostało z dotacji Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim.

1 kwietnia w Książnicy Pomorskiej w „Poranku autorskim z Ewą Chotomską” wzięło udział blisko 200 przedszkolaków.

1 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie zorganizowała spotkanie dla dzieci i rodziców pt. „Pojedziemy w cudny kraj”, wypełnione czytaniem książek Marii Konopnickiej i wspólnymi zabawami.

1 – 13 kwietnia w Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa „Søren Kierkegaard – teolog filozof pisarz”, przygotowana przez Centrum Badawcze Sorena Kierkegaarda w Kopenhadze i Duński Instytut Kultury dla upamiętnienia 200. rocznicy urodzin wielkiego Duńczyka.

1 – 26 kwietnia w Sali Kolumnowej w Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa

„Poruszeni naturą”, na którą złożyły się obrazy, grafiki i rzeźby stworzone podczas odbywających się w Brandenburgii międzynarodowych plenerów artystów z Polski, Niemiec, Bułgarii, Etiopii, Danii, Holandii, Litwy, Estonii i USA.

1 – 30 kwietnia w Galerii Jednego Obrazu w Książnicy Pomorskiej prezentowana była praca Sylwii Godowskiej „Mona Lisa i Nike”, 2010.

2 kwietnia z okazji Międzynarodowego Dnia Książki Dziecięcej w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się XI dziecięca sesja naukowa pt. „Znacie, to posłuchajcie – życie i twórczość Janiny Porazińskiej”. Sesja organizowana co roku dla uczczenia Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci jest jednocześnie podsumowaniem powiatowego konkursu plastycznego ph. „Ilustrujemy utwory Janiny Porazińskiej”. W czasie tej imprezy profesorowie dziwnych specjalności (Mijania się z prawdą, Garncarstwa bajecznego itp.) przedstawili referaty o tajemniczo i całkiem zwyczajnie brzmiących tytułach, m.in. „O kowie, co umiaru nie miała w kłamstwie”, „O nieprzewidzianych skutkach kichania”, „Biografia niezwykła Janiny Porazińskiej”, „Srebrna kaletka”, etc. Sesję uświetniła swą obecnością Joanna Olech – bardzo znana pisarka książek dla dzieci.

2 kwietnia w filii bibliotecznej Biblioteki Publicznej w Złocięcu odbył się pokaz udzielania pierwszej pomocy. Prowadzącymi zajęcia były uczennice Gimnazjum w Złocięcu a zarazem członkinie kółka PCK. Zajęcia były skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym.

Joanna Olech w Bibliotece w Sianowie

2 kwietnia Białogardzka Biblioteka Publiczna włączyła się w globalną inicjatywę „Na niebiesko dla autyzmu”, rozpoczynając obchody Miesiąca Wiedzy na Temat Autyzmu. W Filii Pedagogiczno-Naukowej i budynku głównym biblioteki zaprezentowano zbiory biblioteki poświęcone zagadnieniom autyzmu.

2 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Złocieńcu odbyło się spotkanie z seniorami pod hasłem „Palcem po mapie”, którego tematem była Szwecja.

2 kwietnia, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci, w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie odbyło się spotkanie autorskie z Joanną Olech, znaną autorką i grafiką książek dla dzieci i młodzieży. W spotkaniu wzięły udział dzieci klas czwartych i piątych Szkoły Podstawowej w Polanowie.

2 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Marianowie odbyła się kolejna odsłona cyklu „Środowe spotkania popołudniowe” – zajęć plastycznych dla najmłodszych czytelników.

2 kwietnia w filii nr 8 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki omawiano powieść Daga Solstada *Noc profesora Andersena*.

2 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Złocieńcu odbyły się zajęcia biblioterapeutyczne, pod nazwą „Wszyscy zasługujemy na szacunek”. Uczestnikami zajęć były dzieci z Przedszkola Miejskiego.

2 kwietnia Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju w dniu urodzin Hansa Christiana Andersena zorganizowała spotkanie dla uczniów Szkoły Podstawowej w Trzcińsku-Zdroju.

2 kwietnia z okazji Międzynarodowego Dnia Książki Dziecięcej w Czytelnii dla Dzieci Biblioteki Publicznej w Gryfinie odbyły się warsztaty literacko-plastyczne pt. „Kot herbaciany” z pisarką, poetką i tłumaczką Zofią Beszczyńską oraz ilustratorką i właścicielką poznańskiego wydawnictwa „Mila” Elżbietą Krygowską-Butlewską. W spotkaniu uczestniczyli uczniowie klasy z SP Nr 2 w Gryfinie.

2 kwietnia filia biblioteczna Biblioteki Publicznej w Złocieńcu zorganizowała zajęcia plastyczne z cyklu „Zrób z niczego coś fajnego”.

2 – 31 kwietnia w Książnicy Pomorskiej, z okazji 130. rocznicy urodzin Kornela Makuszyńskiego, prezentowana była wystawa „Naj-

Wojewódzka konferencja dyrektorów w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej

weselszy człowiek stulecia i jego twórczość dla dzieci i młodzieży”.

2 – 4 kwietnia w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej i 8 bibliotekach gminnych powiatu koszalińskiego odbyły się spotkania ze znaną i lubianą pisarką Joanną Olech. Pisarka odwiedziła: Będzino, Biesiekierz, Bobolice, Manowo, Mielno, Polanów, Sianów i Świeszyno.

3 kwietnia w Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie z autorami bogato ilustrowanego albumu „Podwójne szelągi w mennictwie pomorskim (1594–1670)”: Tomaszem Witkiewiczem i Wojciechem Gibczyńskim.

3 kwietnia w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim odbyło się spotkanie autorskie z Ireną Chołuj. W spotkaniu brali udział uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych z Drowska Pomorskiego.

3 kwietnia z okazji Międzynarodowego Dnia Książki Dla Dzieci, Bibliotekę Publiczną w Złocięncu odwiedziły pierwszaki ze SP nr 1 w Złocięncu. Dzieci obejrzały prezentację multimedialną „Droga książki od pisarza do czytelnika”.

3 kwietnia Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz wspólnie ze Świątlicą Wiejską w Parsowie zorganizowała konkurs recytatorski. Uczestnicy recytowali wiersze z książki *Rymowanki polskie. Przysłowia dla dzieci* Doroty Strzeмиńskiej-Więckowiak.

3 – 30 kwietnia w Sali pod Piramidą Książnicy Pomorskiej można było zobaczyć wystawę najciekawszych prac X Ogólnopolskiego Biennale Grafiki Artystycznej Uczniów Średnich Szkół Plastycznych. Grand Prix Biennale zdobyły plakaty Anny Aderek z Liceum Plastycznego w Szczecinie.

3 – 4 kwietnia w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się doroczna konferencja dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego współorganizowana przez Książnicę Pomorską w Szczecinie. W trakcie obrad zaprezentowano Encyklopedię Pomorza Zachodniego (pomeranica.pl), przedstawiono wyniki czytelnictwa w województwie zachodniopomorskim w 2013 roku oraz działalność biblioteki powiatowej na przykładzie KBP. Spotkanie wzbogaciły warsztaty „Wizerunek współczesnego bibliotekarza w mediach” i wizyty w nowo otwartych bibliotekach powiatu ko-

szańskiego i odnowionych filiach bibliotecznych w Koszalinie.

Od 3 do 30 kwietnia Bibliotekę Dziecięcą Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odwiedzały liczne grupy najmłodszych czytelników. W trzynastu „Spotkaniach z literaturą” uczestniczyło 312 dzieci z kołobrzeskich szkół i przedszkoli.

4 – 30 kwietnia w Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa fotograficzna „Ogniste ptaki Władysława Hasiora w obiektywie Zenona Joffego”.

4 kwietnia w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach rozpoczęły się zajęcia o tematyce wielkanocnej. Uczestniczyły w nich dzieci z Przedszkola Samorządowego i Szkoły Podstawowej w Bobolicach.

4 kwietnia, w ramach „Goleniowskich spotkań z piórem”, w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie odbyło się spotkanie ze znanym dziennikarzem i publicystą Szymonem Hołownią.

4 kwietnia Biblioteka Publiczna Gminy Mielno zorganizowała spotkanie autorskie z Joanną Olech, autorką książek dla dzieci.

4 kwietnia, po raz pierwszy po kilkumiesięcznej przerwie spowodowanej remontem, w Galerii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu, odbył się wernisaż wystawy malarstwa Piotra Banaszkiewicza. Autor jest członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Twórców Nest-Art oraz członkiem Stowarzyszenia Artystów Integracji Europejskiej.

4 kwietnia w Książnicy Pomorskiej odbył się kolejny wykład prof. Johna Raynoldsa „Duch i dusza w buddyzmie tybetańskim oraz w myśli zachodniej” z serii Academia Buddhica.

5 – 15 kwietnia w Sali pod Piramidą zaprezentowane zostały pisanki wykonane techniką decoupage przez pracownice Książnicy Pomorskiej: Urszulę Kremer-Wróblewską, Barbarę Kubiak i Hannę Dąbrowską. Odbył się

również warsztat zdobienia pisanek tą techniką.

7, 14 i 28 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu odbywały się Bajkowe poranki.

7 – 30 maja w Holu przy Czytelnii Głównej Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa „Z oddali i z bliska” Stanisława Mrowińskiego widoki miast Pomorza Zachodniego w 1954 roku, uzupełniona karykaturami szczecińskich twórców ze zbiorów ikonograficznych Książnicy Pomorskiej. Organizatorami wystawy były Książnica Pomorska, Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita”, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie oraz Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim.

7 kwietnia w Książnicy Pomorskiej odbyła się Konferencja dyrektorów bibliotek z Zachodniopomorskiego Porozumienia Bibliotek.

7 kwietnia Biblioteka Publiczna w Świeszynie zorganizowała spotkanie autorskie z Joanną Olech, autorką i ilustratorką literatury dziecięcej. W spotkaniu uczestniczyli uczniowie Szkoły Podstawowej w Konikowie.

7, 9 i 11 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach wspólnie z Międzyzdrojskim Stowarzyszeniem Rodzina zorganizowała rodzinne warsztaty plastyczne pt. „Fabryka pisanek”. Przez 3 dni dzieci, młodzież i dorośli wykonywali piękne ozdoby wielkanocne.

8 kwietnia gościem Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie była Tanya Valko, autorka ogromnie popularnej serii książek o życiu kobiet w krajach arabskich. Było to kolejne spotkanie ramach cyklu „Goleniowskie spotkania z piórem”.

8 kwietnia w Białogardzkiej Bibliotece Publicznej odbyły się eliminacje miejskie 46. Regionalnego Turnieju Recytatorskiego „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”. Konkurs odbył się w Izbie Tradycji Regionalnej przy Placu Wolności.

Katarzyna Miller w Dziwnowie

8 kwietnia Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz zorganizowała spotkanie dla uczniów klasy VI a Szkoły Podstawowej w Biesiekierzu. Dzieci zapoznały się z obrzędami i zwyczajami związanymi ze Świętami Wielkanocnymi, a następnie przygotowali kartki z życzeniami i za pomocą wosku pisanki.

8 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie zaprosiła dzieci i ich rodziców do zabawy na świeżym powietrzu w zgaduj-zgadule i chustę animacyjną.

8 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Spotkajmy się w bibliotece”. O „Naszym bezpieczeństwie w banku” mówiły przedstawicielki Banku PKO Bank Polski I Oddział w Goleniowie oraz Dyrektor Oddziału PKO BP w Nowogardzie.

9 kwietnia w filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki omawiano powieść Zyty Oryszyn *Ocalenie Atlantydy*.

9 kwietnia Bibliotekę Publiczną Gminy Biesiekierz odwiedziły dzieci Szkoły Podstawowej w Biesiekierzu. Uczniowie poznali obrzędy oraz zwyczaje towarzyszące Świętom Wielka-

nocnym a następnie wykonali kartki z życzeniami oraz kolorowe pisanki.

9 kwietnia Biblioteka Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego (Biblioteka Uniwersytetu Szczecińskiego) zorganizowała prezentację multimedialną Artura Knypińskiego „Asia Semi-Practical Guide”. Autor prelekcji jest nauczycielem języka angielskiego, który regularnie odwiedza odległe, azjatyckie kraje i przywozi z nich malownicze fotografie oraz pasjonujące opowieści. Uczestnicy tego spotkania mogli zwiedzić m.in. Birmę, Kambodżę, Tajlandię, Indonezję i Malezję.

9 kwietnia Pyrzycka Biblioteka Publiczna zorganizowała wystawę poświęconą 74 rocznicy Zbrodni Katyńskiej i 4 rocznicy Katastrofy Smoleńskiej. Wystawę można było obejrzeć w Kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Pyrzycach.

9 kwietnia Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim zorganizowała spotkanie z poetką Katarzyną Combell. Poetka spotkała się z przedszkolakami z Kalisza Pomorskiego i Pomierzyna.

9 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Sulinowie rozstrzygnięto konkurs

„Palmy, pisanki i stoły wielkanocne”. Wręcz nie nagrań natomiast odbyło się dnia 15 kwietnia w Bibliotece dla dorosłych.

9 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Złocieńcu odbyło się spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki poświęcone książce *Cień wiatru* hiszpańskiego pisarza, Carlosa Ruiza Zafona.

9 kwietnia w sali konferencyjnej Biblioteki Publicznej w Gryfinie odbyło się spotkanie autorskie z Dorotą Dobak-Hadrzyńską, słynną DoDoHą. Poetka zaprezentowała przede wszystkim swoje *Limeriki zachodniopomorskie*.

9 i 16 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Marianowie, podczas „Środowych spotkań popołudniowych” dzieci wykonywały pisanki wielkanocne.

10 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyło się pierwsze „Spotkanie z Pasją z Emilianem Kamińskim”.

10 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie zorganizowała wystawę prac Tomasa Mechlińskiego, miłośnika fotografii reporterskiej.

10 kwietnia Biblioteka Publiczna w Złocieńcu zorganizowała dla seniorów kolejne „Spotkanie z Pasjami”. Gościem wideokonferencji był Emilian Kamiński – aktor, reżyser, założyciel Fundacji Atut, Teatru Kamienica.

10 kwietnia Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz gościła uczniów ze Szkoły Podstawowej w Biesiekierzu. Tematem spotkania była Wielkanoc i związane z tym świętem przygotowania. Dzieci obejrzały prezentację multimedialną oraz zapoznały się z tradycjami, obyczajami i obrzędami nadchodzących świąt. Następnie wysłuchały fragmentu książki pt. *Od świąt do świąt* Marzeny Kuźmińskiej i samodzielnie wykonały kartki świąteczne, ozdobiły jajka tradycyjną metodą.

10 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała spotkanie

z Tadeuszem Kaweckim historykiem, Przewodniczącym Komisji Historycznej Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Szczecin. Tadeusz Kaweckie opowiedział o „Zbrodni Katyńskiej” zaczynając od wybuchu II Wojny Światowej i sytuacji politycznej tamtego okresu. Uzupełnieniem była wystawa powiązana z tematyką spotkania przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie.

10 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach zorganizowała spotkanie w bibliotece na kawie z Przemkiem Kossakowskim, podróżnikiem i gawędziarzem. Zgromadzeni w bibliotece spędzili wieczór, uczestnicząc w multimedialnej prezentacji przedstawiającej różne formy medycyny alternatywnej, magii, guseł i rytuałów szamańskich stosowanych w różnych częściach Ukrainy, Rosji i na Bałkanach.

10 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim odbyło się spotkanie z Dorotą Zawadzką, pedagogiem i psychologiem rozwojowym.

10 kwietnia w Izbie Tradycji Regionalnej Białogardzkiej Biblioteki Publicznej odbyło się spotkanie autorskie pt. „Z księżycem pod ramię”. Gościem biblioteki był Jan Kuriata, nauczyciel języka francuskiego, doktor nauk humanistycznych, który promował zbiór opowiadań i wierszy Świat rzeczy niewidzialnych.

11 kwietnia w filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej członkowie młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki rozmawiali o ciekawych lekturach ostatniego miesiąca.

11 kwietnia Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz zorganizowała spotkanie z uczniami klasy „0” ze Szkoły w Parnowie. Było ono poświęcone tradycjom, obrzędom i zwyczajom wielkanocnym. Goście zapoznali się z prezentacją multimedialną, wysłuchali krótkiego opowiadania na temat świąt oraz poznali ciekawe pozycje książkowe o tej tematyce. Następnie dzieci miały okazję zapoznać się z tradycyjną metodą malowania pisanek gorącym woskiem

przy użyciu kluczek. Każdy z uczestników wykonał piękne kartki świąteczne.

12 kwietnia w Dziale Tradycji – „Muzeum Ziemi Pyrzyckiej” Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej gościli uczestnicy Rajdu „Szlakiem Najstarszych Zabytków Pyrzyc”. Reprezentanci placówek oświatowych regionu wzięli udział w konkursie wiedzy o pyrzyckich zabytkach.

12 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach wspólnie ze Stowarzyszeniem Archeozdroje i Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach zorganizowały w sali gimnastycznej Gimnazjum w Międzyzdrojach Jarmark Wiosenny.

14 kwietnia w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie odbyło się przedstawienie dla najmłodszych pt. „Kotek i Kogutek” w wykonaniu aktorów ze Studia Teatralno-Rozrywkowego Duet z Krakowa. Spektakl odbył się w ramach bibliotecznego programu „Mamo! Tato! Chodźmy do biblioteki!”.

14 kwietnia – 12 maja w Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa „Uśmiechnięty Święty”, przygotowana z okazji jego kanonizacji papieża Jana Pawła II.

15 kwietnia Bibliotekę Publiczną Gminy Biesiekierz odwiedzili uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Biesiekerzu. Młodzieży wyświetlono prezentację multimedialną dotyczącą tradycji i obrzędów Świąt Wielkanocnych oraz pokazano książki o tej samej tematyce. Następnie uczniowie wykonali wielkanocne kartki i pisanki.

15 kwietnia Białogardzka Biblioteka Publiczna była współorganizatorem wieczorku poetyckiego pt. „Miłość wiele imion ma” grupy teatralnej Enigma, który miał miejsce w Izbie Tradycji Regionalnej. Koło teatralne Enigma pod kierunkiem A. Adamczyk i I. Bibro tworzą uczniowie Gimnazjum Nr 1 w Białogardzie. Uczniowie uczcili pamięć twórców prezentując wybrane wiersze Wisławy Szymborskiej, Haliny Poświatowskiej, Marii Pawlikowskiej-

Jasnorzewskiej, księdza Jana Twardowskiego oraz Mieczysławy Buczkówny.

15 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łobzie odbyło się rodzinne malowanie wielkanocnych jajek. Były zabawy ruchowe, zagadki.

16 kwietnia w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach odbył się Gminny Przegląd Recytatorski „Małgosie”. Brały w nim udział dzieci z Przedszkola Samorządowego w Bobolicach, oraz oddziałów przedszkolnych z Dargini, Kurowa i Kłanina. Przedszkolaki recytowały wiersze Małgorzaty Strzałkowskiej.

16 kwietnia w siedzibie Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach odbył się gminny konkurs recytatorski „Niektórzy lubią poezję”. Hasło przewodnie w tym roku to „Ulubieni autorzy lektur szkolnych. W roku 2014 Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach obchodzi jubileusz 65-lecia powstania, więc konkurs recytatorski został wpisany w cykl imprez promujących bibliotekę. W konkursie wzięli udział uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Dolicach, oddziału Szkoły Podstawowej w Dolicach z Żalęcina oraz ze Szkoły Podstawowej w Dobropolu. W kategorii gimnazjum wzięli udział uczniowie z Gimnazjum Publicznego w Dolicach. Przed rozpoczęciem rywalizacji wśród recytatorów, uczniowie z kółka teatralnego ze Szkoły Podstawowej w Dolicach zaprezentowali nową wersję bajki o Czerwonym Kapturku.

16 kwietnia w sali widowiskowo-kinowej Złocienieckiego Ośrodka Kultury odbyły się organizowane przez Bibliotekę Publiczną w Złocięcu gminne eliminacje konkursu recytatorskiego „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”.

16 kwietnia w Bibliotece Publicznej Gminy Mielno zorganizowała spotkanie autorskie z Magdą Omilianowicz z Koszalina, dziennikarką, autorką reportaży i felietonów o tematyce społecznej i podróżniczej. W spotkaniu uczestniczyli czytelnicy biblioteki oraz członkowie Dyskusyjnego Klubu Książki, który działa w bibliotece w Mielnie.

Warsztaty zabawkarskie i papiernicze w czasie Nocy w bibliotece w Koszalinie

17 kwietnia Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju zaprosiła dzieci z Akademii Malucha. Dzieci wysiały nasiona zbóż, nauczyły się piosenki o ogrodniku i Bonifacym i wykonały stroiki wielkanocne.

18 kwietnia Biblioteka Publiczna w Złocięcu otrzymała od Jednostki Wojskowej Nr 1696 w Złocięcu cenne dary książkowe w ilości 7813 wol. na kwotę 74.561,84 zł, które wzbogaciły księgozbiór biblioteki.

23 kwietnia w Książnicy Pomorskiej prof. István Kovács, były konsul generalny Węgier w Krakowie, historyk, pisarz i poeta oraz badacz wspólnych dziejów narodów węgierskiego i polskiego, przedstawił swoje książki *Józef Bem. Bohater wiecznych nadziei* i *Nieznani polscy bohaterowie powstania węgierskiego 1848–1849*. Towarzyszył mu Akos Engelmayer, pierwszy demokratyczny ambasador Republiki Węgierskiej w Polsce, a spotkanie prowadził szczeciński historyk i antykwariusz dr Wojciech Lizak.

23 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Świeżynie odbyła się uroczystość z okazji nada-

nia tytułu Biblioteki Roku 2013 Województwa Zachodniopomorskiego. Dyrektor Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie Lucjan Bąbolewski wręczył dyrektor świeżyńskiej biblioteki statuetkę Biblioteki Roku 2013 wraz z serdecznymi gratulacjami i życzeniami dalszych sukcesów.

23 kwietnia w filia w Rzeplinie Gminnej Bibliotece Publicznej w Dolicach zakończył się „święteczny tydzień z pisankami”.

23 kwietnia, z okazji Światowego Dnia Książki w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie odbyło się spotkanie, którego program składał się z okolicznościowego wystąpienia dyrektorki biblioteki, Bożeny Wruszczak i występu Teatryku „Verbum” działającym przy Klubie Aktywnego Seniora Biblioteki, który przedstawił jednoaktową sztukę Jerzego Szaniawskiego pt. „Matka”.

23 kwietnia Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Tuczo zorganizowała spotkanie autorskie z Katarzyną Enerlich, autorką książek o mazurskiej prowincji.

23 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zorganizowała podczas Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich kiermasz książki, który odbył się na dworcu PKP w Międzyzdrojach w ramach ogólnopolskiej akcji „Pociąg do książki – książka do pociągu”.

23 kwietnia Biblioteka Publiczna w Drownie zorganizowała spotkanie z Katarzyną Campbell, autorką książek dla dzieci. Na spotkanie z autorką przybyły dzieci klas drugich Szkoły Podstawowej w Drownie.

23 kwietnia bibliotekarze z Książnicy Stargardzkiej postanowili uczcić Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich organizując tego dnia w holu stargardzkiego dworca PKP – kiermasz używanych książek i płyt dla podróżujących. Były to książki i płyty, które wpłynęły do Książnicy Stargardzkiej dzięki przeprowadzonej przez nią zbiórce publicznej w dniach od 18 marca do 18 kwietnia.

23 kwietnia w Książnicy Pomorskiej wystąpił Chór Concertino i zaproszeni goście – Szczeciński Chór Kameralny oraz solistki: Agata Wasik i Natalia Grudnik. W programie koncertu były pieśni o Szczecinie, wiosnie i miłości.

23 kwietnia na Dworcu PKP w Międzyzdrojach (obok kas biletowych) w ramach ogólnopolskiej akcji „Pociąg do książki – książka do pociągu” zainicjowany przez Okręg Zachodniopomorski Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Książnicę Pomorską czynny był kiermasz książek, zorganizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Międzyzdrojach.

23 kwietnia na Dworcu PKP w Szczecinie odbył się kiermasz „Książka za 1 zł”, zorganizowany przez Koło nr 1 SBP w Książnicy Pomorskiej z okazji Światowego Dnia Książki.

23 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Koło Nr 17 w Choszczynie włączyły się w ogólnopolską akcję „Pociąg do książki, książka do pociągu” organizowaną w ramach Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Na dworcu PKP w Choszczynie odbył się kiermasz taniej książki.

23 kwietnia prof. István Kovács, były konsul generalny Węgier w Krakowie, historyk, pisarz i poeta oraz badacz wspólnych dziejów narodów węgierskiego i polskiego przedstawił swoje książki *Józef Bem. Bohater wiecznych nadziei* i *Nieznani polscy bohaterowie powstania węgierskiego 1848–1849*. Towarzyszył mu Akos Engelmayer, pierwszy demokratyczny ambasador Republiki Węgierskiej w Polsce, a spotkanie prowadził szczeciński historyk i antykwariusz dr Wojciech Lizak.

24 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyło się drugie „Spotkanie z Pasją”, tym razem pod tytułem „Szczęście jest wszędzie”. Gościem była Katarzyna Miller – psychoterapeutka, publicystka, poetka.

24 kwietnia w Galerii Region Koszalińskiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę „Klasycy kryminału i horroru”, złożoną z przygotowanych plansz i zbiorów bibliotecznych o tema-

tych kryminalnej i literatury grozy. Wystawa towarzyszyła Nocy w Bibliotece i można było ją oglądać do 15 maja.

24 kwietnia w Szkole Podstawowej w Bobolicach z okazji Dnia Ziemi zorganizowana została wystawa zwierząt domowych. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach, jako współorganizator, przygotowała wystawę książek o zwierzętach.

24 kwietnia w Auli Książnicy Pomorskiej o wybitnym polskim fotografiku tworzącym w Stanach Zjednoczonych, prekursorze komputerowego przetwarzania fotografii Ryszardzie Horowitzu opowiadał szczeciński architekt i fotografik prof. Waldemar Marzęcki.

25 kwietnia w Książnicy Pomorskiej historyk sztuki Maria Łopuch wygłosiła prelekcję „Pogodno – szczecińska Mona Lisa”. Spotkanie odbyło się w ramach Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niesprawnych Wzrokowo.

25 kwietnia – 25 maja na półpiętrze przed Salą Stefana Flukowskiego w Książnicy Pomorskiej była czynna wystawa okolicznościowa poświęcona zmarłemu w wieku 93 lat poecie Tadeuszowi Różewiczowi. Zaprezentowane zostały m.in. rękopisy poety ze zbiorów biblioteki.

25 kwietnia Koszalińska Biblioteka Publiczna zorganizowała piątą już „Noc w bibliotece” ph. „O zgrozo! W bibliotece?!”. Wśród atrakcji znalazły się: spotkanie autorskie z Mariuszem Czubajem, znawcą kryminału teoretycznym i praktycznym ze strony warsztatu literackiego; wystawa okolicznościowa „Klasycy kryminału i horroru” złożona z przygotowanych plansz i zbiorów bibliotecznych o tematyce kryminalnej i horroru; kąciki tematyczne: „Upiorna klasa” z nauką pisania atramentem sympatycznym i komponowania anonimów z wycinków prasowych; „CSI w Koszalinie” czyli nauka i technika w służbie policji „O historii Koszalina z katem w tle” z dybami katem i świadectwem niewinności; „Kino grozy” z projekcjami starych horrorów, „Pokój falsyfikatów” gdzie pod okiem fachowców ze szkoły

„Psia lekcja” w Goleniowie

plastycznej można było podrobić Van Gogha i innych; warsztaty zabawkarskie i papiernicze pt. „Stwórz sobie potwora” i „Nie taka wiedźma straszna”; występy zespołów rockowych grających mrocznego rocka; zwiedzanie oplecionych (na tę noc) pajęczynami magazynów i intrologatorni (z elektryczną gilotyną); stoisko ze sprzedażą kryminałów i horrorów; pokaz żonglerki ogniem na placu przed biblioteką.

25 kwietnia w Czytelni dla Dzieci Biblioteki Publicznej w Gryfinie z okazji kanonizacji papieża Jana Pawła II odbyły się warsztaty edukacyjne pt. „O tym, jak Jan Paweł II został świętym” z pisarką dla dzieci – Joanną Krzyżanek. W warsztatach udział wzięli uczniowie z SP Nr 3 oraz z SP Nr 1 wraz z nauczycielkami.

26 kwietnia filia w Wełtyniu Biblioteki Publicznej w Gryfinie wspólnie ze Stowarzyszeniem Ekologii i Agroturystyki wsi Wełtyn i świetlicą wiejską włączyła się w obchody Światowego Dnia Ziemi.

26 kwietnia Pyrzycka Biblioteka Publiczna, w przeddzień Kanonizacji Jana Pawła II zaprezentowała na Placu Ratuszowym, wystawę prezentującą najważniejsze aspekty życia tego wielkiego Polaka.

26 kwietnia – 23 maja w Galerii Pałacowej Biblioteki Publicznej w Kaliszu Pomorskim prezentowano wystawę fotograficzną Jerzego Arsoby pt. „Japonia – tradycja a nowoczesność”.

27 kwietnia w Bibliotece Publicznej w Gryfinie odbyło się spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki. Dyskutowano o książce Dawca Marcina Osikowicza.

28 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbyła się prelekcja Cecylii Judek – Sekretarza Naukowego Książnicy Pomorskiej w Szczecinie dla młodzieży z Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach, poświęcona życiu i twórczości poety, satyryka, twórcy teatryku „Zielona Gęś” Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

28 kwietnia Oddział dla Dzieci Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Goleniowie zorganizował „Psią lekcję”. Wolontariusze goleniowskiego Oddziału Towarzystwa Opieki Nad Zwierzętami spotkali się w bibliotece z przedszkolakami. Atrakcją spotkania była kudłata suczka Korba. Podczas spotkania dzieci poznały zasady bezpiecznego obcowania z psem oraz postępowania w przypadku niebezpieczeństwa. Dzieci dowiedziały się również jak dbać o czworonoga, jak zakładać mu kaganiec oraz jak prawidłowo go karmić.

28 kwietnia po raz dziewiąty w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie odbył się Gminny Przegląd Recytatorski dla dzieci do lat sześciu. Tym razem recytowane były wiersze Małgorzaty Strzałkowskiej. Do udziału w przeglądzie przystąpiło 23 małych recytatorów z Naclawia, Bukowa i Polanowa.

28 kwietnia – 30 czerwca w Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa „Unia Europejska – lubię to! 10 lat Polski w Unii Europejskiej”. Wystawa miała charakter forum opinii,

każdy mógł „dać lajka” (przypiąć do słupa ręczki wyrażające „lubię to” bądź „nie lubię”) albo w inny sposób wyrazić swoje zdanie, napisać co dla niego znaczy być obywatelem Unii Europejskiej.

29 kwietnia bibliotekarze Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dziwnowie otrzymali życzenia od Małych Misiów z przedszkola „Promyk Słońca”.

29 kwietnia Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie była miejscem realizacji jednego z działań projektu „Kuznia Eventów”. Tym razem był to Konkurs Wiedzy o Gminie Borne Sulinowo, do którego zgłosiły się 3 szkoły podstawowe z terenu gminy.

29 kwietnia w Książnicy Pomorskiej odbyła się konferencja naukowa „Wokół wojny 1920. Na marginesie dziennika Juliusza Zdanowskiego”, zorganizowana przez Książnicę Pomorską i Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego. Wśród referentów byli m.in. prof. dr hab. Janusz Faryś, prof. dr hab. Adam Wątor, prof. US, dr hab. Tomasz Sikorski, prof. US, dr hab. Henryk Walczak.

29 kwietnia w Multimedialnym Centrum Kultury – Bibliotece Publicznej w Świeszynie odbyły się gminne eliminacje turnieju recytatorskiego „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”. Do konkursu zgłoszono 21 kandydatów z gminnych szkół: Gimnazjum w Świeszynie oraz Szkół Podstawowych w Dunowie, Konikowie i Zegrzu Pomorskim.

30 kwietnia w Bibliotece Publicznej Gminy Mieleno odbyły się eliminacje gminne Turnieju Recytatorskiego „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”. Do eliminacji gminnych przystąpiło 30 recytatorów ze szkół podstawowych Mieleny i Sarbinowa.

1 maja na terenie Szczecina odbywała się gra miejska „Kod Leonarda”. Jeden z przystanków gry ulokowany był w Książnicy Pomorskiej i jej uczestnicy mieli okazję obejrzeć wystawę „Unia Europejska – lubię to!” i wyrazić swoją opinię.

1 – 30 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej można było obejrzeć wystawę pt. „Nasze podróże po Unii” złożoną ze zdjęć czytelników z ich europejskich wояży. Wystawę przygotowano z okazji 10-lecia wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

2 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbyło się spotkanie z Brittą Wuttke – honorową mieszkanką Międzyzdrojów, autorką znanego *Homunkulusa z tryptyku* opartym na jej biografii.

3 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie odbyły się finały dwóch gminnych konkursów pod wspólnym tytułem „Nowogard i okolice”, skierowanych do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Pierwszy z nich to już XVIII edycja konkursu wiedzy historycznej i współczesnej o Ziemi Nowogardzkiej, drugi to finał konkursu plastycznego.

5 – 31 maja w Książnicy Pomorskiej w „Galerii Jednego Obrazu” szczecińska artystka Elżbieta Wasyłyk przedstawiła dzieło „Ecclesia II” z cyklu „Ćwiczenie duchowe”.

5 maja Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim gościła Pawła Wakulę, absolwenta malarstwa i pedagogiki artystycznej uprawiającego jak mówi „niepoważny zawód rysownika-humorysty”. Od lat Paweł Wakuła związany jest z tygodnikiem „Angora” oraz popularnym dodatkiem dla dzieci (i nie tylko) – „Angorką”.

5 maja w Oddziale Dziecięcym Biblioteki Publicznej w Gryfinie zostały zorganizowane warsztaty literacko-plastyczne z Panią Smykałą, czyli Małgorzatą Swędrowską (animatorką kultury, trenerką KLANZY i nauczycielką z Poznania). Tematem przewodnim warsztatów była podróż. Nietypowa, bo kulinarna, a uczestniczyły w nich dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 2 i nr 3 oraz Przedszkola nr 1.

5 maja Biblioteka Publiczna w Drawnie zorganizowała spotkanie autorskie z Katarzyną Enerlich, dziennikarką, poetką, pisarką.

Britta Wuttke na spotkaniu autorskim w Międzyzdrojach

5 maja, pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”, rozpoczął się Tydzień Bibliotek w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie. Tego dnia w Przedszkolu „Promyk słońca” krakowski Teatr „Duet” zaprezentował spektakl „Kot w butach”. 6 maja udostępniono czytelnikom „Półki wolności” – zbiór literatury przedstawiający najnowszą historię Polski i „Podróże Marzeń” – katalogi najpopularniejszych biur podróży, odbyło się też spotkanie z członkami „Zespołu Zręczne Ręce”. 8 maja w bibliotece odbyło się Uroczyste Pasowanie na Czytelnika przedszkolaków i lekcja biblioteczna „Wszystko o książce”, dla starszych czytelników, w ramach „Spotkań z pasjami” odbyło się spotkanie z Urszulą Szczurek – najstarszą instruktorką fitness w Polsce. 12 maja odbyło się „III Spotkanie z Kwiatem Dziwnowa lat Pięćdziesiątych” – przy kawie i herbacie o mówiono o historii Dziwnowa. Ponadto czynne były wystawy: „Historia pisma”, „Historia książki”, „Historia Dziwnowa” i „Wrota do historii wybrzeża zachodniopomorskiego” oraz kiermasz „Na czytanie masz ochotę – kup dwie książki za dwa złote”.

5 – 9 maja w Bibliotece Publicznej w Kaliszu Pomorskim pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia” trwał XI Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, w ramach którego odbyło się spotkanie autorskie z Pawłem Wakułą, spotkanie z podróżnikiem Andrzejem Wnękiem, zajęcia czytelniczo-ruchowe i literacko-plastyczne.

5, 12, 19 i 26 maja w Bibliotece Dziecięcej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odbyły się bajkowe poranki, podczas których maluchy wraz z opiekunami słuchały opowieści, malowały i rysowały. Podczas majowych poranków dzieci m.in. wykonały laurki dla swoich mam i wysłuchały opowieści Przemysława Wechterowicza *Mama*, dowiedziały się *Dlaczego słoń ma trąbę* i wykonały słońca z wielką trąbą. Zaprezentowano także maluchom teatr kamishibai z historią o Groszku.

6 maja Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju zorganizowała spotkanie dla uczniów Szkoły Podstawowej w Trzcińsku Zdroju. Dzieci obejrzały interaktywne przed-

stawienie Teatru „Duet” z Krakowa na motywach bajki Charlesa Perrault *Kot w butach*.

6 maja siedzibę Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach odwiedzili uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Dolicach. Celem wizyty było poznanie dziejów Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach, obchodzącej w 2014 roku jubileusz 65-lecia.

6 – 12 maja Multimedialne Centrum Kultury e-EUREKA – Biblioteka Publiczna w Świeszy nie zorganizowało cykl wydarzeń kulturalnych z okazji 65-lecia biblioteki i ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek. Odbyły się trzy spotkania autorskie: z koszalińskim podróżnikiem Robertem Nawrockim, połączone z wystawą zdjęć, z językoznawczynią Katarzyną Kłosińską oraz z Dorotą Zawadzką – popularną supernianią. Dla młodszej młodzieży z terenu gminy zorganizowano przegląd Młode Talenty Gminy Świeszy 2014. Natomiast starszej młodzieży i dorosłym zaproponowano koncert trzech zespołów B.A.D. (hip-hop), no name (rock) oraz 5 Litrów Czerwieni (mocny rock). Dla najmłodszych uczestników wraz z rodzicami i dziadkami przygotowano z kolei spektakl Teatru Duet z Krakowa „Kotek i kogutek”, który zakończono quizem turystycznym z nagrodami. Ponadto ogłoszono konkurs na plakat promujący jubileusz instytucji w dwóch kategoriach: praca plastyczna i projekt graficzny. Jubileusz biblioteki i Tydzień Bibliotek poprzedziła inna wyjątkowa uroczystość, jaką było nadanie Bibliotece Publicznej w Świeszy przez dyrektora Książnicy Pomorskiej w Szczecinie Lucjana Bąbolewskiego tytułu Biblioteki Roku 2013 w województwie zachodniopomorskim.

6 maja z okazji Dni Otwartych Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie Bibliotekę Główną PUM odwiedziła młodzież z I Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego Leonarda Piwoni w Szczecinie.

6 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łobzie odbyło się głośne czytanie książki A. Petruszewicz pt. *Opowieści babuni* i wspólne zabawy rodziców i dzieci.

6 – 28 maja w Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa pokonkursowa XV Otwartego Międzynarodowego Konkursu Rysunku Satyrycznego „Medi@ Społecznościowe. Co się plecie w internecie”.

7 maja w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim odbyło się spotkanie z podróżnikiem, Andrzejem Wnękem, poświęcone Mali. W spotkaniu wzięły udział dzieci ze Szkoły Podstawowej w Drawsku Pomorskim.

7 maja dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszczynie Anna Lewicka odebrała z rąk wicemarszałka Wojciecha Drożdża nagrodę dla Bibliotekarza Roku Województwa Zachodniopomorskiego. Uroczystość odbyła się w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie a Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie została wybrana Najlepszą Biblioteką Województwa Zachodniopomorskiego.

7 maja w Sali pod Piramidą Książnicy Pomorskiej podczas inauguracji Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek zostały wręczone nagrody V edycji Konkursu im. Stanisława Badonia na „Bibliotekarza Roku Województwa Zachodniopomorskiego”. Bibliotekarzem Roku 2013 została Anna Lewicka z MBP w Choszczynie.

7 maja Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju w związku z kanonizacją przygotowała wystawę wydawnictw i pamiątek o Janie Pawle II.

7 maja w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach odbył się Gminny Turniej Recytatorski „Ptaki, Ptaszki i Ptaszeta Polne”.

7 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie wręczeniem certyfikatów zakończono kurs komputerowy dla Seniorów. Pomimo, iż była to już piąta edycja to nadal nie brakuje osób chętnych do udziału w tego rodzaju warsztatach. Na kurs zapisały się 34 osoby, a ukończyło go 30 kursantów.

7 maja w filii nr 8 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu

Podczas złocienieckiego Tygodnia Bibliotek

Książki omawiano powieść Tasha Awa *Faktoria jedwabiu*.

7 – 8 maja w Białogardzkiej Bibliotece Publicznej odbyły się 3 spotkania autorskie z Izą Niewiadomską-Labiak. Uczestnikami spotkań były dzieci i młodzież z Przedszkola Miejskiego nr 3, Szkoły Podstawowej nr 3 i Gimnazjum nr 2.

7 – 30 maja w Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa „Z oddali i z bliska” Stanisława Mrowińskiego widoki miast Pomorza Zachodniego w 1954 roku, uzupełniona karykaturami szczecińskich twórców ze zbiorów ikonograficznych Książnicy Pomorskiej. Organizatorami wystawy były Książnica Pomorska, Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita”, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie oraz Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim.

8 maja Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie zorganizowała Dzień Bibliotekarza i Święto Czytelnika. W czasie spotkania zostały wręczone nagrody dla najaktywniejszych czytelników, liderów ortogra-

fii, najzyczliwszych mieszkańców Goleniowa i zwycięzców konkursu fotograficznego.

8 maja na scenie w Parku Orła Białego w Białogardzie, w ramach Tygodnia Bibliotek, w roli lektorów wystąpili czytelnicy Białogardzkiej Biblioteki Publicznej, w tym młodzież i dzieci. Podczas spotkania czytane były znane i lubiane bajki, wspólne czytanie uświetnił koncert młodych artystów ze Szkoły Muzycznej.

8 maja w pierwszym dniu Tygodnia Bibliotek w związku z przypadającym tego dnia Dniem Bibliotekarza i Bibliotek filia w Wełtynie (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) przygotowała dla dzieci spotkanie pod hasłem „Czy chciałbym zostać bibliotekarzem”.

8 maja Miejską Bibliotekę Publiczną w Międzyzdrojach odwiedziły dzieci z grupy „0” z Przedszkola „Morskie Skarby” w Międzyzdrojach. Wręczyły bibliotekarzom własnoręcznie zrobioną książkę i złożyły życzenia bibliotekarzom w dniu ich święta.

8 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Dziwnowie obchodziła Święto bibliotekarzy razem

z dziećmi z Przedszkola „Promyk Słońca” w Dziwnowie. Odbyło się pasowanie na czytelnika sześć- i siedmiolatków a w Dziale Dziecięcym lekcja biblioteczna dla Smerfików.

8 maja w Dniu Bibliotekarza i Bibliotek, Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała lekcje biblioteczne dla nowogardzkich gimnazjalistów. Młodzież mogła posłuchać o „Książkach i ich (nie)czytaniu”, obejrzeć zdjęcia przedstawiające piękne polskie biblioteki i wystawę prac plastycznych na konkurs „Nowogard i okolice”.

8 maja Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie uroczystie obchodziła „Dzień Bibliotekarza”. Święto to jest co roku okazją do podsumowania całorocznej działalności kulturalno-edukacyjnej Biblioteki. Uroczystość rozpoczęła się od przedstawienia zaproszonym gościom prezentacji multimedialnej, obrazującej całoroczną pracę Biblioteki.

Podczas uroczystości ogłoszono również wyniki konkursów i plebiscytów prowadzonych przez bibliotekę. Jak co roku Biblioteka uhonorowała również swoich najaktywniejszych czytelników podczas „Świąt Czytelników”. Wyróżniono: „Honorowego Czytelnika Roku 2013”, „Najaktywniejszych Czytelników Roku 2013”, „Najmłodszych Czytelników Roku 2013”, „Złote piątki”, czyli najaktywniejszych Czytelników Oddziału dla Dorosłych i Oddziału dla Dzieci. Ostatnim punktem spotkania było ogłoszenie wyników IX edycji Plebiscytu.

8 maja Miejską Bibliotekę Publiczną w Międzyzdrojach odwiedziły dzieci z Przedszkola „Morskie Skarby” w Międzyzdrojach, by wręczyć własnoręcznie wykonaną książkę i złożyć życzenia bibliotekarzom z okazji ich święta. Dyrektor Andżelika Gałęcka oprowadziła najmłodszych po bibliotece i przedstawiła na czym polega praca w czytelni i w wypożyczalni. Na zakończenie Szymon Głód przeczytał bajkę *Pszczółka Mela*.

8 maja otwarto, przygotowaną przez Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Goleniowie wystawę plenerową pt. „Z życia biblioteki”. Wystawa, która została dedykowana długo-

letniemu dyrektorowi Biblioteki Władysławowi Rybarskiemu prezentuje 65 lat działalności goleniowskiej biblioteki oraz zmiany jakie dokonywały się w niej na przestrzeni lat. Wystawa wyeksponowana została przed budynkiem biblioteki.

8 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie z Wojciechem Jagielskim, znanym i cenionym pisarzem non-fiction, dziennikarzem, reporterem, wieloletnim korespondentem „Gazety Wyborczej”, uhonorowanym wieloma prestiżowymi nagrodami.

8 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sławnie odbyło się szkolenie i warsztaty pt. „Pozytywny wizerunek mojej biblioteki w mediach”. Szkolenie było skierowane do bibliotekarzy z powiatu sławieńskiego. Prowadzącym szkolenie był Stanisław Heropolitański – rzecznik prasowy Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, pracownik Książnicy Pomorskiej.

8 maja w Bibliotece Publicznej w Nosibądach (Gminna Biblioteka Publiczna w Grzmiącej) odbyło się spotkanie z najaktywniejszymi czytelnikami. Spotkanie odbyło się w ramach obchodów Ogólnopolskiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek.

8 maja w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sławnie w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek i Powiatowego Dnia Bibliotekarza odbyło się spotkanie, którego uczestnikami byli bibliotekarze z bibliotek publicznych powiatu sławieńskiego.

8 – 15 maja w ramach trwającego Tygodnia Bibliotek Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu zorganizowała szereg spotkań dla swoich czytelników m.in. występ kabareciku „Już nie młodzi a jeszcze nie starzy – czyli starszaki” z Myśliborskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz koncert akordeonowy Jakuba Kowalskiego ucznia Państwowej Szkoły Muzycznej w Myśliborzu. Odbyło się również „pasowanie na czytelnika” przedszkolaków z Przedszkola „Zielona Dolinka” z Myśliborza.

8 – 15 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulnowie w ramach obchodzonego Tygodnia Bibliotek zorganizowała I Podchody Literackie, które odbyły się 10 maja. W zabawie wzięło udział 38 dzieci z terenu miasta i gminy Borne Sulnowo. Następnego dnia odbył się Piknik Rodzinny przy bibliotece.

8 – 15 maja w ramach Tygodnia Bibliotek w Sali Konferencyjnej Oddziału Dziecięcego Biblioteki Publicznej w Gryfinie zaprezentowano wystawę „Jan Paweł II Wielki... Czytelnik”, wypożyczoną z Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.

8 – 15 maja w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach odbył się, pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”, Tydzień Bibliotek. Drugoklasiści, którzy odwiedzili Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Bobolicach, zapoznali się z pracą w bibliotece i zostali pasowani na czytelników. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Bobolicach spróbowali swoich sił w pisaniu baśni. Natomiast boboliccy gimnazjaliści spotkali się z Góralek Józefem Pitoniem. W filii w Dargini (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach) odbyły się zajęcia dla najmłodszych czytelników.

8 – 15 maja z okazji 11. Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu przygotowała szereg spotkań dla czytelników. 8 maja, lekcję biblioteczną – teatralną przygotowaną na bazie powieści Mervina Jonesa *John i Mary*, poprowadzili aktorzy, przyjaciele świnoujskiej biblioteki: Agnieszka Sitek i Tomasz Mędrzak. Para przygotowała także warsztaty teatralne dla dzieci przedszkolnych na kanwie twórczości Agnieszki Frączek, które odbyły się 9 maja. W tym samym dniu uroczystie otwarto wystawę malarstwa: *Portrety. Emocje światłem malowane* Zuzanny Łobuś. 12 maja wieczór poświęcony został poecie Henrykowi Banasiewiczowi. Wieczornicę wspomnieniową zorganizowali wspólnie MBP oraz Klub Literacki „Na Wyspie”. Podczas spotkania uczestnicy czytali wiersze poety i wspominali wspólnie spędzone chwile.

8 – 15 maja, w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek, Pyrzycką Bibliotekę Publiczną odwiedziło 152 dzieci podczas sześciu wycieczek połączonych z głośnym czytaniem i lekcjami bibliotecznymi, poznawaniem Działu dla Dzieci i Młodzieży – jego zasobów oraz oferty skierowanej do młodych czytelników. Odbyły się również 2 spotkania autorskie: pełne zabawy i humoru dla dzieci z Katarzyną Campbell – autorką książek dla dzieci oraz dla gimnazjalistów z pyrzycką, poetką Stefanią Jendraszczyk.

8 – 15 maja w filii w Żalęcinie (Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach), w ramach Tygodnia Bibliotek, odbywały się zajęcia plastyczne dla dzieci, a 13 maja czytanie wierszy dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Żalęcinie.

8 – 15 maja w Książnicy Pomorskiej odbywały się wydarzenia zorganizowane z okazji XI Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek, który w 2014 roku upłynął pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”. Podczas spotkania inauguracyjnego, 7 maja, podsumowano konkurs „Biblioteka Roku 2013” oraz wręczono nagrody V edycji Konkursu im. Stanisława Badonia na „Bibliotekarza Roku Województwa Zachodniopomorskiego”. Bibliotekarzem Roku 2013 została Anna Lewicka z MBP w Choszczynie. 9 maja na „Muzyczne spotkanie z piosenką” zaprosił aktor, śpiewak i reżyser Wiesław Łągiełka. W niedzielę 11 maja o godz. 11 z Pl. Żołnierza wyruszył „Odjazdowy Bibliotekarz”, rowerowy rajd bibliotekarzy i miłośników książek. 13 maja wręczone zostały nagrody laureatom konkursu fotograficznego „Czytanie łączy pokolenia” – uczniom szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Szczecina. Wystawa konkursowa była prezentowana do 30 czerwca. 14 maja odbyło się czwarte już spotkanie z cyklu „Mruczę więc jestem”. Ponadto odbyły się warsztaty: „(nie) oceniam książki po okładce / Poznasz książkę po okładce”, przygotowane przez „Aktywną Książkę”. Na zakończenie Tygodnia Bibliotek odbyło się II Sympozjum z cyklu „Ludzie książki Pomorza Zachodniego.

8 – 15 maja Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie wraz z filiami po raz je-

Prace plastyczne w Żalęcinie

denasty wzięła udział w ogólnopolskiej akcji Tygodnia Bibliotek, który obfitował w spotkania, zabawy i konkursy – imprezy popularyzujące książkę i czytelnictwo. Dla klas drugich i trzecich Szkoły Podstawowej w Polanowie biblioteka przygotowała spektakl teatralny, bajkę pt. „Przygody kota Filona” w wykonaniu Teatru Duet z Krakowa. Dla klas czwartej przygotowano spotkanie autorskie z Jerzym Żelaznym, autorem między innymi legend pt. *Duchy Polanowskich Wzgórz i Ptaki Świętej Góry*. Klasy pierwsze wzięły udział w zajęciach czytelniczych ph. „Witajcie w Dolinie Muminków”. Opowiadanie pt. *Muminki i niespodzianka* przeczytała dzieciom aktywna Seniorka, Barbara Empacher. Dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej Teatr „Verbum” działający przy Klubie Aktywnego Seniora Biblioteki zaprezentował sztukę jednoaktową Jerzego Szaniawskiego pt. „Matka”. We wszystkich wydarzeniach udział wzięło około 240 uczestników.

8 – 15 maja z okazji XI edycji Tygodnia Bibliotek w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej zorganizowano wiele różnego rodzaju imprez zarówno w budynku głównym jak i w filiach. Wśród atrakcji Tygodnia znalazły się spotkania autorskie i z interesującymi ludźmi innych profesji, konkursy literackie i recytatorskie, wykłady i spotkania z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek i in.

8 – 15 maja w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Golczewie w ramach Tygodnia Bibliotek odbyła się lekcja biblioteczna dla dzieci z Publicznego Przedszkola w Golczewie. Przedszkolaki zapoznały się z zasadami korzystania z biblioteki, wysłuchały bajki edukacyjnej Christiana Tielmana *Maks nie rozmawia z obcymi*, wszystkie dzieci otrzymały pocztówki przedstawiające Golczewo. Z okazji święta Niezapominajki bibliotekę odwiedzili też gimnazjaliści z życzeniami. Ogłoszono amnestię dla dłużników na cały miesiąc, czyn-

Kiermasz przed biblioteką w Dębnie

ny był kiermasz książki, wystawa prac dzieci z koła plastycznego, wystawa „Historia i zadania Biblioteki”, wystawa „Golczewo w malarstwie i w fotografii”. Odbyły się też zajęcia plastyczne (dzieci wykonały laurki na Dzień Matki), oraz kolejne spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki.

8 – 15 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie, w ramach Tygodnia Bibliotek, czynne były wystawy „10 lat Polski w Unii Europejskiej” oraz „Książka – to nie tylko szelest kartek papieru...”. Odbył się także kiermasz książki za 1 zł.

8 – 16 maja w filii w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) trwał Tydzień Bibliotek. Maryla Ruszczycka – emerytowana nauczycielka przeczytała baśń H. Ch. Andersena *Dziewczynka z zapalkami* a przy ognisku czytana była książka Czesława Janczarskiego *Jak Wojtek został strażakiem*. W bibliotece odbywały się też zajęcia techniczne. 12 maja bibliotekę odwiedzili aktorzy z Fundacji Pogotowia Teatralnego ze Szczecina. Przedstawili spektakl „W potrzasku – krótka rozmowa o asertywności”.

9 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Płotach odbyła się prelekcja Dariusza Bienka „Gryf na pieczęciach i herbie miasta Płoty” dla młodzieży.

9 maja Gminna Biblioteka Publiczna w Domaśławicach zorganizowała spotkanie z Józefem Pitoniem, znanego gawędziarza, byłego ratownika TOPR.

9 maja w Gminnej Bibliotece Publicznej w Dolicach został ogłoszony konkurs literacki na opowiadanie, którego bohaterem będzie dolicka biblioteka.

9 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie gościli uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Nowogardzie. Po obejrzeniu wystawy prac plastycznych na konkurs „Nowogard i okolice” dzieci przeszły do Działu dla Dzieci i Młodzieży na spotkanie z okazji 100 urodzin Tove Jansson, fińskiej autorki znanej z serii o Muminkach.

9 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbył się finał powiatowego konkursu literackiego „Koszalińska Niezapominajka” i promo-

Dzieci z Międzyzdrojów na spotkaniu z pisarką Małgorzatą Strękowską-Zarembą

cja wydawnictwa pokonkursowego. Konkurs cieszy się niesłabnącym powodzeniem u młodych i starszych literatów piszących „do szuflady”.

9 maja Białogardzka Biblioteka Publiczna zaprosiła Burmistrza Miasta Białogard, Krzysztofa Bagińskiego. Akcja „Burmistrz Bibliotekarzem” rozpoczęła się od przyodziania pomarańczowej koszulki „Odjazdowego bibliotekarza” i szybkiego szkolenia z zakresu obsługi programu komputerowego wypożyczalni. Burmistrz pod okiem bibliotekarki obsługiwał czytelników.

9 maja w ramach Tygodnia Bibliotek Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie zorganizowała spotkanie dla uczniów gimnazjum. Miało ono na celu uświadomienie uczestnikom zajęć ich potencjału zawodowego, wynikającego z cech osobowości, charakteru, doświadczenia życiowego i pasji.

9 maja Gminna Biblioteka Publiczna w Sławoborzu jako współorganizator brała udział w ak-

cji „Cała Polska Czyta Dzieciom”. Spotkania odbywały się w Domu Kultury i uczestniczyły w niej dzieci klasy II szkoły podstawowej oraz wychowankowie Zespołu Placówek Specjalnych w Sławoborzu. Uczniowie zaprezentowali swoje prace plastyczne pt. „Moja postać bajkowa”. Natomiast 17 maja w Domu Kultury odbyło się głośne czytanie poprzedzone występem dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego gimnazjum, które zaprezentowały przedstawienie pt. „Parada bajek”.

10 maja miała premierę gra rowerowa pt. „Skrzacie opowieści”, która powstała dzięki programowi Działaj Lokalnie i przy współpracy Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Biblioteki Publicznej w Kaliszu Pomorskim, Nadleśnictwa Kalisz Pomorski oraz Urzędu Miejskiego.

10 maja Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju rozpoczęła Tydzień Bibliotek spotkaniem dla przedszkolaków i uczniów młodszych klas Szkoły Podstawowej. Spotkanie odbyło się pod hasłem „Czy wy wiecie? Krasnoludki są na świecie!”.

Otwarcie nowej siedziby Filii nr 1 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej

10 maja w czasie trwania Tygodnia Bibliotek Biblioteka Publiczna Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie zorganizowała spotkanie autorskie z Zenonem Miszewskim.

10 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie odbył się IV Nowogardzki Konkurs Ortograficzny o tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Nowogardzkiej zorganizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Osób Niepełnosprawnych „Nasze szanse”.

12 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbyło się spotkanie pisarki, dziennikarki, autorki podręczników, Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby z uczniami klas czwartych Szkoły Podstawowej Nr 1 w Międzyzdrojach.

12 maja w ramach Tygodnia Bibliotek Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie zorganizowała spotkanie z Elżbietą Żukowską, mieszkanką Choszczyny, autorką dwóch tomików poezji. Wiersze prezentowała młodzież z choszczeńskiego gimnazjum i sama autorka.

12 maja na zaproszenie Gminnej Biblioteki Publicznej, do Grzmiącej przybyli aktorzy z Teatru

Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa, którzy zaprezentowali przedszkolakom z Grzmiącej spektakl pod tytułem „Znikające Literki”.

12 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyło się Trzecie Spotkanie z Kwiatem Dziwnowa lat Pięćdziesiątych. W licznym gronie obejrzano film z pierwszego spotkania, którego autorem jest Leszek Matlak i wspominano okres budowy mostu zwodzonego w latach 1953–1955 i wcześniejszą przeprawę promową.

12 maja w ramach Tygodnia Bibliotek Oddział Dziecięcy Biblioteki Publicznej w Gryfinie i Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej przy Nadleśnictwie Kliniska zorganizowały dla dzieci z Przedszkola Nr 2 piknik czytelnicy w Kliniskach Wielkich „Co pełza i hasa po goleniowskich lasach?”.

12 maja w ramach Tygodnia Bibliotek Biblioteka Publiczna w Drawnie zorganizowała spotkanie ze Sławomirem Gizińskim i ppłk Andrzejem Szutowiczem, autorami książki *Oflag II B Arnswalde. Jenieckie losy*. Spotkanie było połączone z promocją książki.

Edyta Jungowska podczas Festiwalu Książki w księgarni Pomorskiej

12 maja Miejska biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała lekcję biblioteczną dla uczniów z Gimnazjum nr 2 w Nowogardzie poświęconą historii biblioteki.

12 maja w filii Górny Taras Biblioteki Publicznej w Gryfinie odbyło się spotkanie autorskie z Mariolą Fajak-Słomińską, pisarką, aktorką Teatru Lalek „Pleciuga” w Szczecinie, która razem ze swoim mężem Januszem Słomińskim – również aktorem Teatru „Pleciuga” – wprowadziła dzieci ze Szkoły Podstawowej 3 w Gryfinie w świat Syrenki Atolki.

12 – 31 maja w Księżnicy Pomorskiej czynna była wystawa dorobku literackiego Bohumila Hrabala.

12 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie zorganizowała spotkanie z Grażyną Kamyšek, polonistką i bibliotekarką, autorką książki *Zobaczyć iskry*.

12 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się coroczne spotkanie z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek z przedstawicielami władz miasta i powiatu. W spotkaniu uczestniczyli wszyscy pracownicy Koszalińskiej Biblio-

teki Publicznej, bibliotekarze ze wszystkich bibliotek gminnych powiatu koszalińskiego, zaprzyjaźnionych bibliotek Koszalina (Seminarium Duchownego, lekarskiej, pedagogicznej, Politechniki Koszalińskiej, Biblioteki Białogardzkiej). W części edukacyjnej wykład pt. „Współczesny bibliotekarz – oczekiwania i realia” wygłosiła dr Beata Taraszkiewicz z Biblioteki Głównej Akademii Pedagogicznej w Słupsku.

12 maja Filia w Dąbkach (Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach) zorganizowała spotkanie z Magdą Omilianowicz – podróżniczką, pisarką, reportażystką. Uczestnikami spotkania byli uczniowie Gimnazjum w Dąbkach i uczniowie Zespołu Szkół Społecznych w Słwinie.

12 maja w Bibliotece Głównej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie miała miejsce inauguracja jedenastej edycji Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek. Tegoroczna impreza przebiegała pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”. Tradycyjnie już Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – Koło nr 2 Bibliotek Naukowych w Szczecinie zorganizowało charytatywny kiermasz książek, które można było nabyć za

Podczas festynu „Stacja Tuwimowo”
w Połczynie-Zdroju

symboliczną złotówkę. Dochód z tegorocznego kiermaszu został przeznaczony na wsparcie Biblioteki Zespołu Szkół Szpitalnych w Szczecinie. W inauguracji udział wzięli przedstawiciele i władze bibliotek uczelni wyższych Szczecina, władze Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego oraz studenci. Otwarcie uświetniły dwie wystawy – w holu biblioteki – tematyczna pt.: „Czytanie łączy pokolenia” oraz – na pierwszym piętrze – „Aromaterapia – sztuka leczenia zapachami”.

13 maja w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim odbył się Majowy Kiermasz Książek.

13 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała spotkanie z cyklu „Spotkajmy się w bibliotece”. Gościem spotkania był Jacek Stróżyński, dyrektor Katolickiego Stowarzyszenia Civitas Christiana w Zielonej Górze, który przedstawił zebrany przyczynek i okoliczności zorganizowania przez Armię Krajową Akcji „Burza”.

13 maja w Pyrzyckiej Bibliotece Publicznej, w ramach Tygodnia Bibliotek odbyło się spo-

tkanie autorskie z Katarzyną Campbell, autorką książek dla dzieci. W spotkaniu uczestniczyły dzieci z Przedszkola Publicznego nr 4.

13 maja w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Myśliborzu, w ramach Tygodnia Bibliotek odbyło się spotkanie dla dzieci z przedszkola „Zielona Dolinka”. Powitane przez Kota w Butach oraz Koziołka Małolka dowiedziały się jak korzystać z biblioteki, szanować książki oraz poznały księgozbiór. Odbyło się również tradycyjne, „Pasowanie na czytelnika”.

13 maja w ramach Tygodnia Bibliotek w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie z pisarką książek dla dzieci Małgorzatą Strękowską-Zarembą.

13 maja w ramach Tygodnia Bibliotek Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie zorganizowała w Filii Publicznej Wiosenny Kiermasz Książki Używanej.

13 maja w Izbie Tradycji Regionalnej Białogardzkiej Bibliotece Publicznej odbyły się eliminacje powiatowe 46. Turnieju Recytatorskiego „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”. Konkurs adresowany jest do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjów. Dzieci rywalizowały w trzech kategoriach wiekowych, recytując poezję i fragmenty prozy.

13 maja w filii bibliotecznej w Stołecznej (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju) odbyło się spotkanie pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”.

13 maja w filii w Góralicach (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju) już po raz siódmy odbyła się sztafeta literacka poświęcona Kornelowi Makuszyńskiemu. Podobne spotkanie odbyło się w filii w Stołecznej i w Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju.

13 i 15 maja Miejską Bibliotekę Publiczną w Świnoujściu odwiedziły dzieci ze Żłobka Miejskiego „Kubuś Puchatek” – „Stoneczka” i „Krasnale”. Maluchy miały okazję zapoznać

się z pomieszczeniami Działu dla Dzieci, wysłuchały wierszyków dla dzieci i wspólnie oglądały książeczki dla najmłodszych. Powędrowały także do Galerii, gdzie oglądały wystawę malarstwa.

13 i 29 maja w kołobrzeskich przedszkolach odbyły się „Spotkania z literaturą”. Podczas spotkań prezentowano dzieciom opowieść o przyjaźni Natalie Parker *Filip i Groszek*. W majowych spotkaniach uczestniczyło 307 dzieci.

13 maja Gminną Bibliotekę Publiczną w Dolicach odwiedzili uczniowie klasy I z Gimnazjum Publicznego w Dolicach, którzy uczestniczyli w zajęciach dotyczących znaczenia związków frazeologicznych, ich rodzajów i podziału pod względem pochodzenia.

13 – 14 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie, na zajęciach „Poranki malucha” gościła dzieci wraz z opiekunami. Pierwszego dnia dzieci wysłuchały bajki pt. *Bardzo głodna gąsienica* autorki E. Carle, a drugiego *Brzydkiego kaczątka*. Spotkania zakończyły się wspólną zabawą.

14 maja w filii Sądów Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach, na spotkaniu Koła Przyjaciół Biblioteki, odbyła się kolejna lekcja przyrody, poświęcona karaczanom.

14 maja podczas II Sympozjum z cyklu „Ludzie książki Pomorza Zachodniego” wygłoszone zostały referaty poświęcone działalności osób uczestniczących w obrocie i upowszechnianiu książek na Pomorzu Zachodnim: zasłużonym bibliotekarzom, organizatorom działalności wydawniczej w regionie, animatorom upowszechniania książek i czytelnictwa, a także twórcom kolekcji bibliofilskich, księgoznawcom i antykwariuszom Pomorza Zachodniego.

14 maja w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Tuczo zorganizowała piknik dla swoich czytelników. Każdy mógł znaleźć coś dla siebie: kiermasz „książka za złotówkę”, głośnie czytanie bajek, a przede wszystkim mnóstwo

zabaw, gier i konkursów dla najmłodszych. Rozpoczęto także wspólne pisanie „Baśni o (jeszcze) nieznanym zakończeniu” – ilustrowanej opowieści, którą tworzyć będą czytelnicy biblioteki.

14 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie, w ramach Tygodnia Bibliotek zaprosiła uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 1 z Łobza na spektakl krakowskiego Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska”. Spektakl pt. „Magiczna księga” miał za zadanie wskazać na potrzebę nauki czytania przez dzieci a także możliwości wynikające z obcowania z literaturą.

14 maja ramach obchodów Tygodnia Bibliotek Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie zaprosiła na prelekcję Michała Ruczyńskiego z koszalińskiej delegatury Instytutu Pamięci Narodowej. Tematem spotkania była historia Pomorza Zachodniego po 1945 roku.

14 maja w Bibliotece Publicznej w Złocięcu odbyło się spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki. Zostały na nim omówione opowiadania młodego socjologa i dziennikarza Marcina Pietraszka pt. *Poza prawdą i kłamstwem*.

14 maja w czasie trwania Tygodnia Bibliotek Bibliotekę Publiczną Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie odwiedziły przedszkolaki z Przedszkola Samorządowego w Rosnowie.

14 maja w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim rozpoczęły się spotkania Rodzin Drawskich w ramach projektu Razem dla Rodziny.

14 maja w filii bibliotecznej Górny Taras (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) prowadzony jest corocznie Tydzień Bibliotek. W tym roku pojawił się nieoczekiwany pomysł – Warsztaty Eko. Helena Woźniewicz – przyjaciół biblioteki na Górnym Tarasie, przeprowadziła warsztaty ekologiczne dla przedszkolaków. Ważnym elementem spotkania było czytanie bajki N. Usenko pt. *Herbaciara wróżka*.

14 maja uroczyste otwarto filię nr 1 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej w nowej

Odjazdowy Bibliotekarz w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej

siedzibie na osiedlu Wenedów w Koszalinie. Zielona biblioteka wspaniale wpisała się w potrzeby mieszkańców licznie przybyłych na otwarcie. Na otwarciu nie zabrakło też władz samorządowych z prezydentem Koszalina na czele.

14 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbył się finał Powiatowego Przeglądu Recytatorskiego dla Przedszkolaków pt. „Małgosie”. W tym roku dzieci recytowały wiersze Małgorzaty Strzałkowskiej. Przegląd uświetnił występ teatryku ze Szkoły Podstawowej w Boninie.

14 maja w filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej uczestnicy Dyskusyjnego Klubu Książki wzięli udział w spotkaniu autorskim z koszalińską pisarką Magdą Omilianowicz.

14 maja pracownicy Koszalińskiej Biblioteki Publicznej przekazali 700 opracowanych książek do biblioteki Zakładu Karnego w Koszalinie. Przekazane zbiory przynieśli mieszkańcy w odpowiedzi na apel moderatorów Dyskusyj-

nego Klubu Książki „Za Kratami” działającego w Zakładzie Karnym w Koszalinie.

15 maja Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim gościła uczniów drawskiego Gimnazjum. Odwiedzili oni wszystkie agendy biblioteczne i zapoznali się z ich pracą.

15 maja w Pyrzyckiej Bibliotece Publicznej w ramach Tygodnia Bibliotek odbyło się spotkanie autorskie ze Stefanią Jendraszczyk – pyrzyczanką, która wydała już szósty tomik poezji pt. *Taki dzień a jakby w nim tysiąc*. W spotkaniu wzięła udział młodzież z Publicznego Gimnazjum w Pyrzycach.

15 maja Gminna Biblioteka Publiczna w Grzmiącej obchodziła uroczystość 65-lecia swego istnienia. Jubileusz połączony był z obchodzonym w tym tygodniu ogólnopolskim Dniem Bibliotekarza i Bibliotek. W uroczystym jubileuszu udział wzięli przedstawiciele władz samorządowych, obecni pracownicy placówki, pracownicy filii, seniorzy, zespół ludowy

Szachy z Gryfem podczas Nocy Muzeów w Książnicy Pomorskiej

Krosnianki z Krosina i osoby współpracujące. Wydarzeniem kulminacyjnym jubileuszu było odsłonięcie tablicy pamiątkowej, którego dokonali Wójt Gminy Grzmiąca Krzysztof Andrzej Sysko i Dyrektor Biblioteki Jadwiga Kasztelan.

15 maja Biblioteka Publiczna Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie na zaproszenie Gminnego Ośrodka Kultury w Manowie gościła Magdę Omilianowicz – podróżniczkę, pisarkę, reportażystkę. Spotkała się ona z gimnazjalistami z Manowa.

15 maja w Gminnej Bibliotece Publicznej w Bierzwniku odbyło się spotkanie autorskie z lokalnym twórcą – Mieczysławem Wilczewskim, mieszkańcem Łaska.

15 maja w białogardzkim Centrum Kultury i Spotkań Europejskich, w ramach Białogardzkiego Uniwersytetu III Wieku, odbył się wykład dyrektora Białogardzkiej Biblioteki Publicznej, Dariusza Florka, poświęcony możliwości współczesnej technologii i internetu.

15 maja w Parku Orła Białego w Białogardzie odbył się, zorganizowany przez Białogardzką

Bibliotekę Publiczną, bajkowy pokaz mody. Najmłodsi czytelnicy jako modelkami i modelami prezentowali stroje księżniczek, czarownic, superbohaterów i zwierząt z bajek.

15 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie otwarto wystawę surrealistycznych obrazów artystki z Nowogardu Bożeny Kubiak.

15 maja Miejską Bibliotekę Publiczną w Nowogardzie odwiedziły dzieci z Zielonego Przedszkola, z grupy integracyjnej „Jabłuszka”. Przedszkolaki obejrzały wystawę prac plastycznych „Nowogard i okolice”, wypożyczalnię dla dorosłych i dla dzieci. Wysłuchały bajki pt. *Miś na huśtawce* i wspólnie wykonały uśmiechniętego misia z przygotowanych elementów.

15 maja – 31 sierpnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie czynna była wystawa obrazów Bożeny Kubiak.

15 – 19 maja odbył się II Festiwal Książki Słuchanej „Odkrywcy wyobraźni”, którego głównym organizatorem była Książnica Pomorska.

Zespołu Ydre Spelmän w golenickiej bibliotece

Najważniejszym elementem Festiwalu było czytanie książek „na żywo” przez wybitnych przedstawicieli świata kultury i sztuki. Gośćmi II Festiwalu byli m.in.: Artur Barciś, Andrzej Mastalerz, Mariusz Bonaszewski, Marcin Perchuć, Marta Lipińska, Krzysztof Kowalewski, Edyta Jungowska, Sonia Bohosiewicz, Krystyna Czubówna, Sławomira Łozińska, Teresa Budzisz-Krzyżanowska, Dorota Segda, Wojciech Pszoniak, Marian Dziędziel, Krzysztof Globisz, Ksawery Jasieński, Edyta Olszówka, Grażyna Barszczewska, Henryk Talar, Adam Ferency, Andrzej Seweryn, których mistrzowskie interpretacje literatury przyciągnęły do Książnicy tłumy szczecinian w każdym wieku. Dla upamiętnienia 100. rocznicy urodzin czeskiego pisarza zorganizowany został dzień z Hrabalem. Odbyła się również dyskusja z Mariuszem Urbankiem, autorem książek *Broniewski. Miłość, wódka, polityka i Tuwim*. *Wylękniony bluźnierca*, a Sandra Korzeniak przedstawiła spektakl słowno-muzyczny „Opowiem Wam o Marilyn Monroe”. Oferta festiwalowa dla dzieci i młodzieży, poza czytaniem literatury, obejmowała również warsztaty „Aktywna książka”, „Teatr Opowiadacza” oraz „Laboratorium dźwiękowo-performatywne”, których motywem przewodnim była książka.

15 maja w ramach Tygodnia Bibliotek w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbył się koncert dla niepełnosprawnych uczestników zajęć terapeutycznych prowadzonych w placówce. Uroczystość uświetnili uczniowie ze szkoły muzycznej dając popis gry na wielu instrumentach.

15 maja w Bibliotece Niemieckiej w Książnicy Pomorskiej odbyło się zorganizowane wspólnie z Uniwersytetem Szczecińskim seminarium „Interkulturowy dialog polsko-niemiecki i niemiecko-polski”, podczas którego zaprezentowana została publikacja pokonferencyjna z cyklu „Europejskie pogranicza kulturowe”.

15 maja – 10 czerwca w Sali pod Piramidą czynna była wystawa Macieja Kłosa, na której zaprezentowane zostały portrety twórców polskiej kultury, w tym aktorów uczestniczących w II Festiwalu Książki Słuchanej „Odkrywcy wyobraźni”, któremu wystawa towarzyszyła.

16 maja Biblioteka Publiczna w Polczynie-Zdroju zorganizowała cykl imprez związanych z obchodami Dnia Bibliotekarza. W pierwszej części imprezy odbył się festyn „Stacja Tuwimowo” dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1, które mogły skorzystać ze stoisk literackich,

plastycznych, ruchowych. Ponadto odbyła się inscenizacja teatralna „Lokomotywa” w wykonaniu teatru „Figiel” z Centrum Kultury. W drugiej części, przeznaczonej dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej odbyła się Gra Miejska. Zwieńczeniem było spotkanie autorskie z Mariuszem Urbankiem, autorem wielu biografii m.in. *Tuwim. Wylękniony błuźnierca*.

16 maja Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach zorganizowała występ Teatryku Moralitet z Krakowa pt. „Były sobie krasnoludki”. Widowisko oglądały dzieci z Zespołu Szkół Społecznych ze Słowina.

16 maja w odnowionej placówce Biblioteki Dziecięcej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu bibliotekarze MBP i szkół w Kołobrzegu, bibliotek z Gościna, Rymania, Robunia gminnych oraz zrzeszeni w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich spotkali się z władzami miasta – z-cą prezydenta ds. społecznych Jerzym Wolskim, naczelnikiem Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu Romualdem Kociubą, skarbnikiem miasta Grzegorzem Czakańskim. Gościem był również przewodniczący Zarządu Oddziału SBP Dariusz Florek. Spotkanie było okazją do rozmów o zawodzie i pracy bibliotekarza, działalności Stowarzyszenia, ale też do wręczenia listów gratulacyjnych z okazji Święta Bibliotekarzy i jubileuszów pracy zawodowej.

16 maja Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach zorganizowała wycieczkę do Barwic dla czytelników z Domasławic, Jezyczek i Dąbek.

16 maja w Galerii Region Koszalińskiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę prac uczestników zajęć terapeutycznych prowadzonych w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej z dziećmi i młodzieżą ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Koszalinie, Warsztatu Terapii Zajęciowej nr 1 i nr 2 w Koszalinie. Wystawę można było oglądać do 3 czerwca.

16 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie połączone z prezentacją książki Józefa Zycha *Trzynaście*

Błogosławieństw. Moje spotkania ze Świętym Janem Pawłem II.

16 maja gościem Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie była szczecińska aktorka, teolog, pedagog Anna Gielarowska. Artystka zaprezentowała wg. swojego scenariusza przedstawienie poetycko-muzyczne pn. „Niezapominajki” na postawie poezji Anny Frajlich. Muzykę do widowiska napisał Waldemar Sutryk, a wykonał na klawirze Bogusław Jakubowski. Tego samego dnia Anna Gielarowska dębnowskim przedszkolakom zaprezentowała spektakl „Brzydkie kaczątko” według Hansa Christiana Andersena.

16 – 17 maja Biblioteka Publiczna w Barwicach zorganizowała „Noc w Bibliotece” dla Bibliotek Partnerskich (Borne Sulinowo, Sianów, Domasławice).

16 maja Biblioteka Publiczna w Gryfinie wspólnie z Urzędem Miasta i Gminy w Gryfinie, przy współpracy Uniwersytetu Szczecińskiego zorganizowały V Gryfińskie Dyktando o tytuł Gryfińskiego Mistrza Ortografii 2014.

16 maja filia Górny Taras (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) zaprosiła uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Gryfinie na spektakl pt. „Moda na nieuczenie się” w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa. A przedszkolaki i dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 2 obejrzały „Tajemnicę zaginionych liter” w tym samym wykonaniu.

16 maja Biblioteka Publiczna w Złocięncu zorganizowała spotkanie z dziećmi w przedszkolu. Przedszkolaki odwiedziły klauny i zabawiły dzieci wierszami Wandy Chotomskiej, Jana Brzechwy, Doroty Gellner czy Magdaleny Samozwaniec.

17 maja, w ramach II Festiwalu Książki Słuchanej, w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się wspólne słuchanie fragmentów książek czytanych przez Henryka Talara, wybitnego aktora teatralnego i filmowego. Zgromadzona w „kawiarence literackiej” publiczność usłyszała fragmenty *Wyzwolenia* S. Wyspiańskiego,

Snu nocy letniej W. Szekspira i arabskiej baśni o Aishy. Nasz gość opowiedział też o swojej drodze do aktorstwa, ważnych osobach w jego życiu, ujawnił poglądy dotyczące sztuki aktorskiej, etosu człowieka teatru.

17 maja filii w Góralicach (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju) wspólnie ze Świątlicą Opiekuńczo- Wychowawczą i Ośrodkiem pomocy Społecznej działającymi w Trzcińsku Zdroju zorganizowała spotkanie dla dzieci i młodzieży z Góralic do udziału w spotkaniu, będącym wynikiem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy – Stop Agresji. Na spotkanie został zaproszony Przemysław Szumiło, żołnierz, uczestnik misji w Afganistanie.

17 maja z inicjatywy Zarządu Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Koszalinie odbyła się impreza w ramach ogólnopolskiej akcji Odjazdowy Bibliotekarz. W ramach akcji miłośnicy książek i rowerów wybrali się na wycieczkę do Mielna do tamtejszej biblioteki, gdzie zostali ugośczeni, oprowadzeni po bibliotecznych włościach.

17 maja Biblioteka Publiczna Gminy Mielno gościła bibliotekarzy Koszalińskiej Biblioteki Publicznej, uczestniczących w kolejnej edycji „Odjazdowego bibliotekarza”.

17 maja na zaproszenie Archiwum Państwowego w Koszalinie Multimedialne Centrum Kultury e-Eureka – Biblioteka Publiczna w Świeszynie włączyło się w obchody Nocy Muzeów 2014. Impreza „Ale wiocha, czyli wsi spokojna, wsi wesoła w koszalińskim Archiwum” przyciągnęła ogromną rzeszę zainteresowanych.

17 maja w zabytkowym budynku Książnicy Pomorskiej od ul. Dworcowej odbyła się kolejna Europejska Noc Muzeów. Gryf w konserwie, Obudź Gryfa nocą!, Zagraj w szachy z Gryfem, Gryf w drugim obiegu, Gryf w puzzlach i zabawach, Gryf na Pomorzu, w herbach i na pieczęciach, a także w baśniach i legendach to tylko niektóre propozycje dla szczecińskich nocnych marków, którzy odwiedzili Książnicę podczas Nocy Muzeów.

18 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie z prof. Igozem Hałagidą, połączone z promocją książki *Duchowni greckokatolicy i prawosławni w Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie 1947–1949. Dokumenty i materiały*.

19 maja w Bibliotece Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego (Biblioteka Uniwersyteckiego Szczecińskiego) miało miejsce spotkanie anglojęzycznego klubu dyskusyjnego „Reading Group” dotyczące twórczości poety i eseisty irlandzkiego Seamusa Heaneya.

19 maja filia biblioteczna w Góralicach (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju) w ramach realizacji programu przeciwdziałaniu przemocy „Stop agresji” zaprosiła uczniów trzecich klas Gimnazjum w Góralicach na spektakl pt. „Nietykalny”, zaprezentowany przez teatr profilaktyczny Moralitet z Krakowa. Podobne spotkanie odbyło się następnego dnia w filii w Stołecznej.

19 maja Biblioteka Publiczna w Złocięncu zorganizowała dla dzieci grę interaktywną pt. „Biega, krzyczy pan Hilary”.

19 maja w sali konferencyjnej Biblioteki Publicznej w Gryfinie odbył się wernisaż wystawy Aleksandra Chmielewskiego. Artysta pokazał czternaście obrazów ze swojej Galerii Miłości.

19 maja odbyło się w Nowogardzie uroczyste rozpoczęcie XIII Ogólnopolskiego i IX międzynarodowego Festiwalu Filmów Ekologicznych im. Macieja Łukowskiego Ekofilm 2014. W jego ramach w Miejskiej Bibliotece Publicznej można obejrzeć wystawę poświęconą właśnie Maciejowi Łukowskiemu, reżyserowi filmów dokumentalnych i przyrodniczych.

19 maja filia biblioteczna w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) zorganizowała dla najmłodszych czytelników wyjazd do kina w Gryfinie na film „Rio 2”.

20 maja Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku Zdroju wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Ochotniczym Hufcem Pracy działającymi na terenie Trzcińska Zdro-

Najlepsi czytelnicy powiatu koszańskiego

ju zaprosiły wychowanków Centrum Kształcenia i Wychowania OHP z Trzcianka Zdroju, gimnazjalistów i uczniów starszych klas Szkół Podstawowych do wzięcia udziału w jednym z działań Programu Przeciwdziałania Przemocy: „Stop Agresji!”.

20 maja w Bibliotece Dziecięcej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu odbyły 2 spotkania z autorką książek dla dzieci Wiolettą Piasecką. Autorka przybyła na spotkanie w stroju wróżki i przygotowała dla małych czytelników nie tylko bajki, ale też konkursy i wróżby. W spotkaniach uczestniczyło 100 osób. Tego samego dnia odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom konkursów plastycznego i literackiego, które zorganizowała kołobrzaska biblioteka pod wspólnym tytułem „Książka i ja”. Konkurs plastyczny trwał do 30 kwietnia i adresowany był do uczniów klas I-III, na konkurs wpłynęły 134 prace. Komisja postanowiła nagrodzić 21 najlepszych prac. Konkurs literacki skierowany był do uczniów klas I-VI. Zadaniem uczestników było napisanie opowiadania, wiersza, listu, eseju lub innego tekstu, na temat pasji czytania i miłości do książek. Na konkurs wpłynęło 40 prac.

20 maja bibliotekarki z Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach w ramach spotkań Poranki-Czytanki odwiedziły dzieci

w Przedszkolu w Bobolicach. Najmłodszy czytelnicy wysłuchali opowiadania *Lisica i Rak*. Natomiast 22 maja dowiedziały się jakie przygody miał *Żrebak*.

21 maja w Bibliotece Publicznej w Marianowie odbyło się otwarcie 2 części wystawy malarskiej Krystyny Krawczyk, „Gotyckie zabytki Stargardu”.

21 maja Miejską Bibliotekę Publiczną w Nowogardzie odwiedzili uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Nowogardzie. Głównym tematem spotkania była książka, krótka historia biblioteki i katalog. Zainteresowanie dzieci również wzbudziła wystawa prac plastycznych o Nowogardzie.

21 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Sulinowie odbył się wieczorek poetycki Klubu Literackiego „Pod piórem”. W spotkaniu wzięły udział Ewa Matysiak, L. von Schickedantz, Grażyna Wolant, Maria Woronicz, Barbara Wybranowska. Oprawę muzyczną przygotował Roman Sokulski i Tadeusz Kulicki. Na ścianach biblioteki zawisły obrazy borneńskiej malarki Heleny Kwiatek.

21 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu zorganizowała kiermasz „Książka za złotówkę”.

Święto czytelników filii w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej

21 maja filia w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) zorganizowała dla czytelników z miejscowej szkoły wycieczkę do Gryfina. Dzieci odwiedziły Bibliotekę Publiczną w Gryfinie i zwiedzały miasto.

21 maja w Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie autorskie z Januszem Wachowiczem, autorem książki *Saga rodu Gniewoszów herbu Rawicz*. W dyskusji o książce, meandrach historii, zasługach polskich rodach oraz potrzebie dokumentowania ich dziejów udział wziął m.in. Antoni Gniewosz, jeden z bohaterów publikacji.

22 maja amfiteatr w parku miejskim w Moryniu odbyło się spotkanie dzieci ze Szkoły Podstawowej w Moryniu z babciami, które czytały wierszyki i opowiadały bajki.. Spotkanie zorganizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Moryniu w ramach Tygodnia Bibliotek, którego hasło w tym roku brzmi „Czytanie łączy pokolenia”.

22 maja siedzibę Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach odwiedzili uczniowie klasy z dolickiego gimnazjum. Celem ich wizyty była coroczna akcja placówki „Biblioteka książkami i miodem płynąca”. Prelekcję i pokaz związany z pszczelarstwem przygotowała Jolanta

Bęćkowska, pracownik filii bibliotecznej w Kolinie i Sądowie, która jest również mistrzem pszczelarstwa. Na miejscu można było zobaczyć prawdziwy ul, ubranie ochronne do pracy przy pszczołach, sprzęt pasieczny.

22 – 23 maja Biblioteka Publiczna Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie zaprosiła dzieci na spotkanie pt. Ach, jak dobrze mieć rodzinę! Dzieci wysłuchały „rodzinnych opowieści” oraz wykonały piękny plakat.

22 maja Filię Publiczną (Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszczynie) odwiedziły dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 3 w Choszczynie. Dzieci dowiedziały się co to jest księgozbiór, jaka jest różnica między księgarnią a biblioteką, co należy zrobić, aby móc korzystać z biblioteki oraz co najważniejsze, jak szanować i dbać o książki zarówno te własne jak i wypożyczone. Wysłuchały opowiadania *Króliczek* M. Janczarskiej i T. Bogackiego.

22 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyło się kolejne „Spotkanie z Pasjami”, tym razem ze znanym krytykiem mody, dziennikarką, autorką poradnika *Bądź dobrze ubrana*, redaktor naczelną miesięcznika *101 Porad*, Hanną Gajos.

23 maja – 30 czerwca w Książnicy Pomorskiej można było obejrzeć wystawę „Z opolskiej fonoteki – 50 Krajowych Festiwali Polskiej Piosenki”.

23 maja w filii w Rzeplinie Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach odbyły się zajęcia plastyczne dla dzieci, przygotowane przez bibliotekarkę Brygidę Kopacką, w których uczestniczyły dzieci ze Szkoły Podstawowej. Tematem zajęć było zbliżające się Święto Matki.

23 maja w Izbie Tradycji Regionalnej Białogardzkiej Biblioteki Publicznej otwarto wystawę z książkami pochodzącymi z kolekcji Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego.

23 maja Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim i Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury zorganizowały wernisaz wystawy „Manufaktura barw” grupy plastycznej Koło Piątku.

24 maja w Bibliotece Niemieckiej w Książnicy Pomorskiej zostały zorganizowane warsztaty doskonalące dla nauczycieli języka niemieckiego „Realizowanie aktywnie” (w ramach programu Goethe-Institut Delfort).

25 maja w filii bibliotecznej w Wyszehorzu (Biblioteka Publiczna Gminy Manowo z siedzibą w Wyszewie) z okazji Tygodnia Bibliotek odbyły się zajęcia biblioteczne, zabawy i konkursy oraz spotkanie z czytelnikami punktu bibliotecznego. Filia w Wyszehorzu istnieje rok i ma 62 aktywnych czytelników. Najaktywniejsi czytelnicy zostali nagrodzeni.

26 maja w filii w Golenicach Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Międzyzdrojach odbyło się święto z okazji Dnia Mamy oraz zbliżającego się Dnia Taty. Uczczono ten dzień krótką inscenizacją, piosenkami w wykonaniu młodzieży uczęszczającej do biblioteki oraz koncertem szwedzkiego zespołu Ydre Spelmän.

26 maja w Książnicy Pomorskiej działającej przy Uniwersytecie Trzeciego Wieku Teatrzyk Satyryczny „Raz, Dwa, Trzy...” wystąpił z przedstawieniem „On i ona po latach”. Spek-

takl został zorganizowany w ramach Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Nieprawych Wzrokowo.

26 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała dwa spotkania z zielarzem Andrzejem Wojtkowskim, propagatorem i pasjonatem zdrowego trybu życia, właścicielem ekologicznego gospodarstwa. Na spotkanie pt. „Zdrowie w zasięgu ogródka i łąki” przyszli uczniowie z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowogardzie i Liceum Ogólnokształcącego nr 1 w Nowogardzie.

27 maja bibliotekarze Miejskiej Biblioteki Publicznej w Międzyzdrojach, przebrani za smerfy odwiedzili dzieci z Przedszkola Miejskiego „Morskie Skarby” w Międzyzdrojach. Przygotowali dla najmłodszych spektakl pt.: „Zaginiona księga Papy Smerfa”, według scenariusza autorstwa dyrektora biblioteki Andżeliki Galecką.

27 maja Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie zorganizowała spotkanie ze szczecińskim podróżnikiem i fotografem Piotrem Kowalczykiem, który opowiadał o swojej wyprawie do Afryki Zachodniej.

27 maja oddział dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gryficach odwiedziły dzieci z Przedszkola nr 2 w Gryficach. Po zapoznaniu dzieci z oddziałem i zaprezentowaniu dziecięcych nowości wydawniczych, dalsza część pobytu poświęcona została pluszowym misiom.

27 maja bibliotekarze Miejskiej Biblioteki Publicznej w Międzyzdrojach przebrani za smerfy odwiedzili dzieci z Przedszkola Miejskiego „Morskie Skarby” w Międzyzdrojach. Przygotowali dla najmłodszych spektakl pt.: „Zaginiona księga Papy Smerfa”.

27 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie odbył się finał Miejskiego Konkursu Czytelniczego dla dzieci.

27 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbył się finał konkursu plastycznego pt. „Autor uśmiechniętych książ-

zek". Konkurs został zorganizowany w związku z przypadającą w tym roku 130 rocznicą urodzin Kornela Makuszyńskiego.

27 maja bibliotekarki z Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach w ramach spotkań Poranki-Czytanki odwiedziły dzieci w Przedszkolu w Bobolicach. Dzieci wysłuchały opowiadania pt. *Urodziny Jelonka*, następnie brały udział w grach i zabawach.

27 maja w Książnicy Pomorskiej z cyklu „Blżej Chin” odbyło się spotkanie z okazji 56 rocznicy Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Chińskiej. W programie spotkania był pokaz i warsztaty Tai-Chi oraz Wu-Shu, prelekcje osób wywodzących się z chińskiej Polonii oraz wykład Moniki Probiec o relacjach Polski i Chin od czasów Pierwszej Rzeczypospolitej do teraźniejszości.

27 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie rozpoczęto realizację projektu „O finansach w bibliotece”, który miał na celu zapoznanie osób starszych z usługami finansowymi on-line, a w szczególności z bankowością elektroniczną. W kursie przygotowanym i poprowadzonym przez pracownika biblioteki – Romana Giłkę wzięło udział 16 osób w wieku 50+. Projekt zrealizowano we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

27 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbył się finał konkursu plastycznego „Autor uśmiechniętych książek”. Konkurs został zorganizowany przez bibliotekę w Międzyzdrojach i Koło Nr 19 SBP, w związku z przypadającą w tym roku 130. rocznicą urodzin Kornela Makuszyńskiego.

27 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie z Edwardem Grzegorzem Funke, który promował swój album *Moja podróż... ze zdjęciami przez siebie wykonanymi*. Spotkanie było opowieścią o odbytych podróżach bogato ilustrowane zdjęciami z wypraw.

28 maja w filii bibliotecznej w Golenicach (Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu) zorganizowała spotkanie z okazji Dnia Mamy i zbliżającego się Dnia Taty.

28 maja zostało podpisane porozumienie o współpracy partnerskiej między Miejską Biblioteką Publiczną w Międzyzdrojach a Szkołami gminy Międzyzdroje w celu uczestnictwa w programie Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych zgodnie z potrzebami partnerskich bibliotek szkolnych”.

28 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej już po raz trzynasty odbyło się Powiatowe Święto Czytelnika Dziecięcego. W tym roku 50 najlepszych czytelników bibliotek gminnych powiatu koszalińskiego wybrało się wraz z opiekunami w Tajemniczą Podróż. Użyli różnorodnych środków transportu, przeżyli wiele ciekawych przygód, (m. in. burzę z piorunami), rozwiązywali wiele zagadek literackich, które doprowadziły ich skarbu z pięknymi nagrodami książkowymi.

28 maja filia w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) zorganizowała spotkanie z Katarzyną Majgier, autorką książek dla dzieci i młodzieży. W spotkaniu wzięli udział gimnazjaliści z miejscowej szkoły.

28 maja Biblioteka Publiczna w Gryfinie zorganizowała spotkanie z Katarzyną Majgier, autorką książek dla dzieci i młodzieży. Spotkanie odbyło się w Oddziale Dziecięcym, a uczestnikami byli uczniowie z Gimnazjum Nr 2 w Gryfinie i Technikum Ekonomicznego z ZSP Nr 2 w Gryfinie.

28 maja w Auli Książnicy Pomorskiej prof. fizyki i chemii Lidia Smentek wygłosiła wykład poświęcony Mikołajowi Kopernikowi, w którym odniosła się m.in. do odnalezienia szczątków doczesnych oraz innych prawdziwych i rzekomych sekretów związanych z biografią wielkiego uczonego.

28 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Tuczno odbyło się spotkanie Dyskusyjne-

Czerwony kapturek w Kołobrzegu

go Klubu Książki poświęcone książce *Zamek z piasku* Magdaleny Witkiewicz.

29 maja w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się miejskie Święto Czytelnika Dziecięcego. Część artystyczną przygotowała młodzież gimnazjalna do tekstów koszalińskiej literatki i wydawcy Krystyny Wajdy. Najaktywniejsi czytelnicy Koszalina otrzymali nagrody książkowe.

29 maja Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim zorganizowały spotkanie autorskie z Iwoną Schymallą, dziennikarzem i wydawcą programów, która promowała swoją książkę *Zawód spikerka*.

29 maja filię w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) odwiedzili Małgorzata i Artur Zajtowie – aktorzy zespołu Edukacji Teatralnej „Łatka” z Łodzi. Przedstawili spektakl lalkowy „Baśń o Dwóch Braciach” wg braci Grimm. Spektakl był przeznaczony dla dzieci z miej-

scowej szkoły oraz dzieci z Ogniska Przedшкоlnego TPD.

29 maja Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie autorskie z Sylwią Chutnik, znaną pisarką, działaczką społeczną, feministką. Spotkanie było współfinansowane ze środków Dyskusyjnych Klubów Książki.

30 maja – 16 czerwca w Sali Kolumnowej Książnicy Pomorskiej swoje prace zaprezentowali uczestnicy zajęć sekcji Rysunek i Malarstwo Collegium Seniorum przy Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum.

30 maja filię biblioteczną w Sarbinowie (Biblioteka Publiczna Gminy Mielno) zorganizowała lekcję biblioteczną z udziałem uczniów kl. III ze Szkoły Muzycznej z Tychów (Śląsk). Spotkanie odbyło się pt. Gmina Mielno od A do Z.

30 maja w filii w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) z okazji Dnia Dziecka oraz

Wojewódzkie Święto Bibliotekarzy w Kaliszu Pomorskim

Święta Szkoły odbyło się podsumowanie konkursu „Aktywny czytelnik”. Wszyscy nagrodzeni młodzi czytelnicy dostali pamiątkowe dyplomy oraz nagrody książkowe ufundowane przez Dyрекcję Biblioteki w Gryfinie.

31 maja przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Sulinowie odbył się Dzień Dziecka. Dmuchane zamki, zabawy z chustą, tańce, bańki mydlane, gokarty i spotkanie z postaciami ze znanej bajki filmowej „Shrek”.

31 maja Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu wspólnie z Międzyszkolnym Klubem Sportowym „Szkuner” w Myśliborzu, „Szkuner” sp z o.o. oraz Myśliborskim Ośrodkiem Kultury zorganizowała imprezę pt. Dzień Białych Żagli. Impreza rozpoczęła się od wręczania dyplomów i nagród laureatom konkursu plastycznego pt.: „Żeglarstwo pasją jest”. Dzieci miały możliwość udziału w wielu ciekawych konkursach i zabawach. Dużym zainteresowaniem cieszyły się pokaz ratownictwa medycznego i przejażdżki statkiem „Inga” i jachtami żaglowymi.

31 maja w Drawsku Pomorskim odbył się rajd rowerowy pod hasłem „Odjazdowy bibliotekarz”, zorganizowany przez Miejską

i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Drawsku Pomorskim. W rajdzie wzięło udział ponad 70 osób. Uczestnicy rajdu przejechali głównymi ulicami Drawska Pomorskiego i skierowali się polnymi drogami w stronę Gudowa. Tam po odpoczynku na plaży rowerzyści wrócili do Drawska, gdzie na „Jędrkowej Przystani” czekał na nich poczęstunek ufundowany przez Burmistrza Drawska Pomorskiego.

31 maja filia w Wełtyniu (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) wspólnie ze świetlicą wiejską, sołtysem Leszkiem Jaremczukiem, i miejscowym Kołem Gospodyń Wiejskich „Ale Babki” zorganizowała Festyn z okazji Dnia Dziecka.

31 maja w filii w Wełtyniu (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) nastąpiła inauguracja Tygodnia Czytania Dzieciom. Mottem przewodnim spotkania było hasło „Czytanie to świetna zabawa”, a dzieci bawiły się przy *Lokomotywie* Juliana Tuwima.

31 maja Dębno odwiedzili dawni mieszkańcy. Te wizyty stały się już tradycyjne, zapoczątkował je w 1996 roku ks. Roman Jachimowicz – regionalista, pasjonat Dębna, autora książek: *Neudamm – Dębno, przeszłość i teraźniejszość*.

Podczas spotkania z cyklu Blżej Chin w KsiąŹnicy Pomorskiej

sość oraz *Dębno Tryptyk barw miasta*. Zwyczajową częścią wizyty były odwiedziny w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie, gdzie goście z Niemiec mogli obejrzeć wystawę pocztówek przedwojennego Dębna oraz zwiedzić dział zbiorów regionalnych, w którym gromadzone są zbiory wzbogacane często darami od gości z Niemiec.

1 czerwca w Dziale dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu odbył się spektakl przygotowany przez aktorów Teatru Polskiego ze Szczecina pt.: „Bezpieczne wakacje”.

1 – 8 czerwca w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom pod hasłem „Czytanie – mądra rzecz!” w Oddziale Dziecięcym Biblioteki Publicznej w Gryfinie odbyły się bajkowe czytania i spotkania z żółciem Franklinem. W spotkaniach uczestniczyły gryfińskie przedszkolaki.

1 – 8 czerwca w filii w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) odbył się XIII Ogólnopolski Tydzień Głośnego Czytania. Najmłodsi uczestnicy wraz z opiekunami wybrali się do kina na film „Listonosz Pat i wielki świat”. Po zostali uczniowie spędzili ten czas na wspólnym czytaniu książek.

2 czerwca w Bibliotece Dziecięcej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu, z okazji Dnia Dziecka, zaproszono najmłodszych czytelników na spektakl o „Czerwonym Kapturku”, w interpretacji Teatru Duet z Krakowa.

2 – 3 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach zorganizowała z okazji Dnia Dziecka i Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom spotkanie czytelnicze dla dzieci. Uczniom klas zerowych ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Gryficach czytała młodzież z Gimnazjum nr 1 w Gryficach. Gimnazjaliści czytali poezję dziecięcą znanych polskich poetów: Jana Brzechwy, Ludwika Jerzego Kerna, Wandy Chotomskiej itp. A bibliotekarka przeczytała *Lokomotywę* Juliana Tuwima.

2 – 5 czerwca z okazji XIII Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie przygotowała niespodziankę dla najmłodszych czytelników. Panie bibliotekarki przebrały się za postaci z bajki odwiedzały dzieci w przedszkolach, na placach zabaw oraz na oddziale goleniowskiego szpitala. Odbyło się również czytanie *Stefka burczymuchy*.

2 – 6 czerwca w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Drawsku Pomorskim

Autorka arabskiej sagi z czytelniczkami w Dziwnowie

pod hasłem Czytanie – mądra rzecz, w ramach Tygodnia Czytania Dzieciom odbył się cykl spotkań z najmłodszymi czytelnikami. Wierszyki z książki *100 Bajek* Jana Brzechwy czytali: Stanisław Cybula (Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim), Jerzy Płuciennik (Żandarmeria Wojskowa w Olesznie), Robert Buszta (Państwowa Straż Pożarna w Drawsku Pomorskim), Kamila Marczevska-Cygan (Urząd Miasta w Drawsku Pomorskim), Agnieszka Waszczyk (Komenda Powiatowa Policji w Drawsku Pomorskim).

2 – 30 czerwca w „Galerii Jednego Obrazu” w Książnicy Pomorskiej prezentowany był collage Sabiny Waclawczyk „O włos” – studia scenograficzne”.

3 czerwca w Książnicy Pomorskiej odbyły się warsztaty dla bibliotekarzy z bibliotek publicznych „Magiczna skrzynko, otwórz się” na temat japońskiego teatru ilustracji Kamishibai.

3 czerwca Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Tuczo zorganizowała lekcję biblioteczną dzieci z ze Szkoły Podstawowej w Płocicznie.

Dzieci dowiedziały się, jak znaleźć i wypożyczyć interesującą książkę, uczestniczyły też w prezentacji i dyskusji na temat historii pisma. Podobna lekcja biblioteczna została zorganizowana dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Tucznie.

3 czerwca w ramach trwającego Tygodnia Bibliotek Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu zorganizowała spotkanie dla wychowanków i podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Ośrodka Szkolno-Wychowawczego TPD w Myśliborzu.

3 czerwca Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach zaprosiła dzieci z Przedszkola w Bobolicach. Przedszkolaki wysłuchały opowiadania *Jak nietoperz Gucio zgubił swoją mamę*.

3 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała spotkanie z cyklu „Spotkajmy się w bibliotece”. Było to spotkanie autorskie, na którym Pani Lisaweta von Zitzewitz przedstawiła swoją pierwszą monograficzną publikację o pałacu w Kulicach wydaną

w ramach cyklu pod wspólnym tytułem *Zamki i ogrody w województwie zachodniopomorskim*.

3 – 30 czerwca w Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa „Leichte Lektüre”, na którą złożyły się prace plastyczne, wykonane przez młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uczącej się języka niemieckiego na konkurs. Rozdanie nagród laureatom konkursu odbyło się 4 maja.

4 czerwca z okazji 25-lecia wolnych wyborów w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się premiera filmu dokumentalnego *25 lat wolności* Eweliny Starzak z TV MAX, wręczenie okolicznościowych odznaczeń, sesja naukowa oraz debata prowadzona przez Andrzeja Rudnika z Radia Koszalin. Ponadto uroczyste otwarto wystawę okolicznościową pt. „Tak to pamiętam – 25 lat wolności. Wybory 4 czerwca 1989 roku w województwie koszalińskim w źródłach i dokumentach”.

4 czerwca Pyrzycka Biblioteka Publiczna, w rocznicę 25 rocznicę pierwszych wolnych wyborów w Polsce zorganizowała wystawę upamiętniającą to wydarzenie.

4 czerwca w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie odbyło się otwarcie wystawy zatytułowanej „Zacząło się w Polsce – 4 czerwca 1989” zorganizowanej dla upamiętnienia 25 rocznicy wolnych wyborów w Polsce.

4 czerwca w 25 rocznicę Dnia Wolności Biblioteka Publiczna w Gryfinie i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Gryfinie przeprowadziły konkurs fotograficzny, plastyczny i literacki „Wolność, jak to łatwo powiedzieć”.

4 czerwca filia biblioteczna w Górzycy (Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach) zorganizowała dwa spotkania pod hasłem „Majowe Święto Strażaków”. Uczestniczyły w nich dzieci ze Szkoły Podstawowej w Górzycy. Bibliotekarka przeczytała książkę Czesława Janczarskiego *Jak Wojtek został strażakiem*.

4 czerwca filia biblioteczna w Ościńcinie (Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach)

zorganizowała spotkanie z dziećmi o tematyce wakacyjnej. Dzieci wysłuchały fragmentu książki Krystyny Kleniewskiej-Kowaliszyn pt. *Magda Paweł* i wyruszyły w podróż po całym świecie w grze „Monopoly Świat”.

4 czerwca w Bibliotece Publicznej w Złocięcu odbyły się obchody 25 rocznicy wolnych wyborów. Odbiorcami byli uczniowie złotych i srebrnych szkół oraz przypadkowi przechodnie. Gości przywitała i wprowadziła w temat Gabriela Lipska – kierownik biblioteki.

4 czerwca w filii nr 8 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki omawiano powieść Magdy Fox *Kobieta zaklęta w kamień*.

4 i 7 czerwca w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyły się seanse filmów „Europa środkowa idzie na wolność” i „Punkt oparcia”.

4 – 22 czerwca w Galerii Region Koszalińskiej Biblioteki Publicznej można było oglądać wystawę przygotowaną we współpracy z koszalińskim oddziałem IPN z okazji 25-lecia wolnych wyborów pt. „Tak to pamiętam” złożoną z fotogramów ze stanu wojennego i dokumentujących wybory 4 czerwca 1989 roku.

5 czerwca w Bibliotece Publicznej w Złocięcu odbyło się kolejne „Spotkanie z pasjami” w którym uczestniczyli członkowie Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów ze Złocięca. Gościem wirtualnego spotkania był Jerzy Kryszak – satyryk, parodysta, aktor.

5 czerwca Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bobolicach zorganizowała spotkanie dla przedszkolaków. Dzieci poznały historię Motylka Karolka, bohatera bajki *Prawdziwe smakołyki*.

6 czerwca Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu zorganizowała spotkanie dla najmłodszych czytelników. Dzieci obejrzały spektakl teatralny o Tomciu Paluchu w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej Nr 3 w Myśliborzu.

Wyróżnienie od „cyfrowych latarników” dla biblioteki w Polanowie

6 czerwca w sali kinowej Koszalińskiej Biblioteki Publicznej odbyła się kolejna impreza z inicjatywy koszalińskiej firmy KryWaj Krystyny Wajdy promująca twórczość i umiejętności lokalnych twórców. Tym razem bohaterką wieczoru była Stanisława Schreuder, której tomik pt. *Z notesu słów niecierpliwych* promowano.

6 czerwca w Galerii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu otwarto wystawę ilustracji pt.: „Retro vector”. Jej autorka, Joanna Wawrzynkiewicz pochodzi ze Świnoujścia.

6 czerwca Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim uruchomiła w Szpitalu Powiatowym im. Matki Teresy z Kalkuty w Drawsku Pomorskim trzy punkty „wolnych książek”. Półki z książkami znajdują się na oddziałach: ginekologiczno-położniowym, chirurgii i internistycznym.

6 czerwca w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Dębnie swoją książkę *Góry Polskie* promował Tomasz Rzeczycki – satyryk, poeta, podróżnik. W spotkaniu autorskim jak zwykle

uczestniczyli czytelnicy, przyjaciele, sympatycy dębnowskiej księżnicy oraz młodzież z Gimnazjum Publicznego w Dębnie.

7 czerwca Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie zorganizowała wycieczkę rowerową dla członków Dyskusyjnego Klubu Książki oraz chętnych osób do składnicy książek w Buku. W programie było zwiedzanie dworu i parku leśnego oraz słodki poczęstunek.

7 czerwca w Sali Konferencyjnej Biblioteki Publicznej w Gryfinie z inicjatywy Oddziału Dziecięcego odbyła się konferencja pt. „Multimedia przyjazne dziecku”.

7 czerwca w Kaliszu Pomorskim odbyło się doroczne Wojewódzkie Święto Bibliotekarza, które organizowane jest w różnych miejscach Zachodniopomorskiego. W związku z tym, że Kalisz Pomorski słynie z tradycyjnej metody kiszenia ogórków, które w beczkach zatapiają się na rok w jeziorze, motywem przewodnim imprezy był ogórek.

7 czerwca Książnica Stargardzka kolejny raz zorganizowała Festyn na ulicy Magicznej w ramach obchodów Dni Stargardu. Wokół sceny, na której odbyły się występy, usytuowanej przy Bramie Pyrzyckiej rozlokowano kilkadziesiąt stanowisk różnych wystawców – artystów, rękodzielników, grup twórczych, firm i stowarzyszeń społecznych prezentujących swoją twórczość, działalność i produkty. Prezentowane były również stanowiska przygotowane przez mniejszość ukraińską, na uliczce pisarzy odbyły się spotkania z autorami i ich książkami, przeprowadzony został kiermasz książek. Natomiast przy Książnicy odbyły się zabawy, konkursy, gry i dziecięcy plener plastyczny.

8 czerwca w Moryniu odbył się, zorganizowany przez Bibliotekę Miejską w Moryniu, rajd rowerowy Odjazdowy Bibliotekarz, w którym wzięło udział 136 osób. Odjazdowy Bibliotekarz w tym roku odbył się pod hasłem „eko-rajd” a temat imprezy „Poznaj i pokochaj swoją okolicę na nowo” związany był ściśle z ekologią, przyrodą i zdrową żywnością.

8 czerwca w Bibliotece Publicznej w Gryfinie odbyło się spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki. O książce Sławomira Mrożka *Uwagi osobiste* czytelnicy rozmawiali na łonie natury, w przepięknym parku na terenie Pałacyku pod Lwami.

9 czerwca w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyła się impreza finałowa 46. Turnieju Recytatorskiego „Ptaki, Ptaszki i Ptaszka Polne”. Uczestnikami były dzieci i młodzież, która wygrała miejskie i powiatowe eliminacje. Wszyscy finaliści otrzymali upominki. Zwycięzcy dodatkowo zostali nagrodzeni pięknymi książkami.

9 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Błotnie zajęcia czytelnicze o Tove Jansson w związku z przypadającym w tym roku stuleciem urodzin autorki książek o Muminkach. Po wspólnym przeczytaniu książki *Muminki. Otwórz okienko. Zabawa w chowanie* dzieci wykonały postacie z bajki.

10 czerwca w Książnicy Pomorskiej wielbiciele chińskiej kultury uczestniczyli w kolejnym spotkaniu z cyklu Bliżej Chin. Spotkanie rozpoczął występ chińskich artystów: Yifu Yao (śpiew) i Yucheng Lin (fortepian). Szczeciński specjalista feng shui Jacek Turant wygłosił prelekcję na temat zasad budowy chińskich ogrodów.

10 czerwca w filii w Chwarstnicy (Biblioteki Publicznej w Gryfinie) odbyło się spotkanie z maluchami i ich rodzicami z okazji Dnia Matki i Dnia Ojca.

10 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie, Szkoła Podstawowa i Sołtys Korytowa współorganizowali festyn pt. „Korytowo na ludowo”, który był jednocześnie świętem Korytowa i podsumowaniem trwającego trzy miesiące projektu pod tym samym hasłem.

10 czerwca Bibliotekę Publiczną Gminy Biesiekierz odwiedzili bibliotekarze ze Szczecina i okolic, w ramach wyjazdu studyjnego zorganizowanego przez Program Rozwoju Bibliotek.

11 czerwca w filii nr 9 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki omawiano powieść Daga Solstada *Noc profesora Andersena*.

11 czerwca Biblioteka Publiczna Gminy Mielno zorganizowała spotkanie dla dzieci ze świetlic z Gąsek i Mielna. Dzieci uczestniczyły w „Warsztatach plastelinowych”.

11 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Walczu zorganizowała spotkanie autorskie Elizy Piotrowskiej – autorki, krytyka sztuki i ilustratorki książek dla dzieci. W spotkaniu wzięli udział uczniowie waleckich szkół podstawowych.

12 czerwca w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dziwnowie odbyło się spotkanie autorskie z Tanyą Valko.

12 czerwca Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zorganizowała spotkanie autorskie z Tanyą Valko, autorką arabskiej

sagi. Podczas spotkania odbyła się premiera najnowszej książki pt. *Okruchy raj*.

12 czerwca w filii bibliotecznej w Pomianowie (Gminna Biblioteka Publiczna w Stanominie) z okazji Tygodnia Bibliotek odbył się cykl lekcji bibliotecznych poświęconych pisarzowi, patronowi Gimnazjum w Pomianowie, Ignacemu Krasińskiemu.

12 czerwca Dyskusyjny Klub Książki działający przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Tuczo wziął udział w Ogólnopolskiej Dyskusji Literackiej z okazji obchodów stulecia urodzin Jana Karskiego, autora książki *Tajne państwo*.

12 czerwca w Bibliotece Publicznej w Złocieniu odbyło się spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki. Tematem spotkania była twórczość Alice Munro, kanadyjskiej pisarki, laureatki literackiego „Nobla 2013”.

12 czerwca przed budynkiem Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie z okazji Gminnego Święta Czytelnika Dziecięcego władze samorządowe czytały dzieciom Oповідania Muminków.

12 czerwca – 29 sierpnia w Książnicy Pomorskiej czynna była wystawa „Jerzy Noskiewicz – ornitolog, przyrodnik, twórca Rezerwatu Świdwie – w 25 rocznicę śmierci”. Jej otwarciu towarzyszyło zorganizowane w ramach Saloniku Pomoroznawczego spotkanie wspomnieniowe.

13 czerwca w filii nr 3 Koszalińskiej Biblioteki Publicznej członkowie młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki rozmawiali o planowanych letnich lekturach.

13 czerwca w Książnicy Pomorskiej podróżniczka Halina Czosnowicz wygłosiła prelekcję „Jordania – kraina Beduinów”. Spotkanie zorganizowane zostało w ramach Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo.

13 czerwca w Moryniu odbyła się „Noc cudów” – impreza edukacyjna zorganizowana

przez Miejski Ośrodek Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną w Moryniu i UKS Karate Kyokushin. W ramach Nocy 28 dzieci w różnym wieku (od 7 do 12 roku życia) oraz pięciu opiekunów wzięło udział w zajęciach sportowych, czytelniczych i plastycznych. Zajęcia prowadzone były przez bibliotekarza Maję Cacek, instruktora UKS Karate Kyokushin Piotra Kosa, i plastyka Maję Rumbuć.

14 czerwca w Galerii Pałacu Wedłów (Biblioteka Publiczna) w Kaliszu Pomorskim odbył się wernisaż wystawy plastycznej Sonii Ginelli „Morskie opowieści”.

18 czerwca – 25 lipca w Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa projektów zgłoszonych na konkurs rzeźby kapitana Łudomira Mączki.

18 czerwca w Książnicy Pomorskiej została otwarta wystawa „Mecenas Władysław Siła-Nowicki”, przygotowana przez Archiwum Akt Nowych i szczeciński Oddział IPN. W spotkaniu uczestniczyła córka mecenasa Agnieszka Dąbrowska oraz żona Irena, które podzieliły się swoimi wspomnieniami. Wystawa była prezentowana do 30 czerwca.

20 czerwca w Sali Stefana Flukowskiego w Książnicy Pomorskiej Krzysztof Korczak przedstawił swój najnowszy tomik „Ktoś namalowany lustrem”, w którym znalazły się teksty poetyckie z lat 1998–2014.

23 czerwca w Sali Kolumnowej w Książnicy Pomorskiej Jan Zienkiewicz – członek Szczecińskiego Stowarzyszenia Poszukiwawczego, opowiedział o tajemniczych podziemiach z czasów II wojny światowej, m.in. zlokalizowanych w sąsiedztwie Jeziora Szmaragdowego.

23 czerwca w Sali Stefana Flukowskiego w Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie wspomnieniowe z cyklu „Ludzie Nauki Pomorza Zachodniego”, poświęcone wybitnemu historykowi prawa i gospodarki prof. Alfredowi Wielopolskiemu.

Mariusz Szczygiał na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki w Sali pod Piramidą Książnicy Pomorskiej

23 czerwca Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie otrzymała wyróżnienie za wsparcie Latarników Polski Cyfrowej i walkę z wykluczeniem cyfrowym pokolenia 50+ w województwie zachodniopomorskim.

24 czerwca gościem Książnicy Pomorskiej był Mariusz Szczygiał, znany dziennikarz, czechofil, autor książek reportażowych, m.in. *Gottland, Zrób sobie raj, Łaska nebeská*. Spotkanie zorganizowane zostało w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki.

24 czerwca w Książnicy Pomorskiej Marcin Skrabek poprowadził warsztaty dla bibliotekarzy-moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki: „Współczesna literatura czeska i słowacka w Polsce – dobór nowości do bibliotecznych księgozbiorów”.

25 czerwca w Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie z Markiem Molewiczem, autorem wstępu do książki swojego ojca Zbigniewa Grossé *Wspomnienia 1939–1953*.

26 czerwca w Książnicy Pomorskiej autorzy książki „Szalupą przez Bałtyk i Sund. Niezwykły rejs starszych panów” (m.in. fotografik Grzegorz Czarnecki) i członkowie załogi opowiedzieli o swojej wyprawie morskiej.

30 czerwca – 5 lipca w Książnicy Pomorskiej można było zobaczyć efekt projektu „Home Sweet Home” – Subject to_change w postaci makiety utopijnego Szczecina, stworzonej przez mieszkańców miasta. Jej budowanie było jednym z wydarzeń Festiwalu „Spoiwa Kultury”.

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406 - 1578 INDEKS 35236

WYDAWCA: KSIĄŻNICA POMORSKA

im. Stanisława Staszica

70-205 Szczecin, ul. Podgórna 15/16

tel. (091) 48-19-100, fax: (091) 48-19-115

e-mail: bzp@ksiaznica.szczecin.pl

www.ksiaznica.szczecin.pl

RADA PROGRAMOWA

prof. dr hab. Radosław Gaziński (przewodniczący Rady Programowej), Lucjan Bąbolewski, dr hab. prof. US Robert Cieślak, dr hab. prof. UAM Mirosław Górny, Cecylia Judek (sekretarz naukowy), dr Janina Kosman, prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, Andrzej Ziemieński

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Lucjan Bąbolewski (przewodniczący kolegium redakcyjnego), Anna Kowalska-Stępień (sekretarz redakcji), Urszula Ganakowska, Cecylia Judek, Lilia Marcinkiewicz, Przemysław Nowaczek

Korekta: Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego, Anna Kowalska-Stępień

Redakcja techniczna: Jolanta Doroszkiewicz

Skład i łamanie: Andrzej Zajda

Zdjęcie na okładce: Czytelnia BG US – fot. Urszula Ganakowska

Projekt okładki: Anna Hoffmann

Zdjęcia: Tadeusz Krawiec, Jan Surudo i in.

Redakcja przyjmuje materiały na płytach CD, innych nośnikach lub przesłane pocztą elektroniczną. Zastrzegamy sobie prawo do wyboru, zmiany i skracania tekstów.

Czasopismo udostępniane na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa, na tych samych warunkach 3.0 Polska – (CC BY-SA 3.0).

Zezwala się na wykorzystanie treści w innych utworach pod warunkiem podania źródła, wskazania autorów oraz rozpowszechnianie utworu zależnego na podstawie takiej samej licencji.

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

